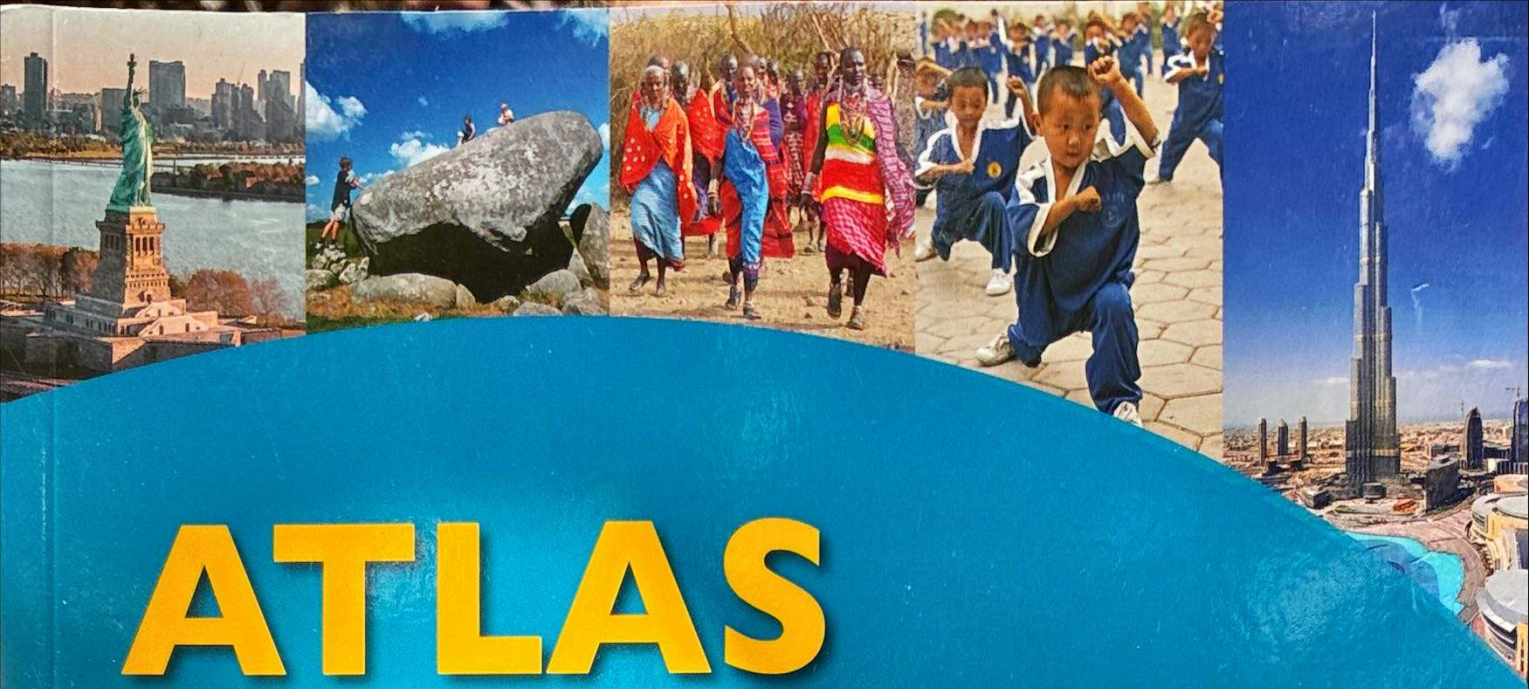

ATLAS BUNSCOILE

An Gúm

© Foras na Gaeilge, 2025

© sa dearadh, sna léaráidí agus sna léarscáileanna: Philip's, cuid de Octopus Publishing Group Ltd.

Suaitheantais na gcontaetha © Cumann Lúthchleas Gael – gach ceart ar cosaint – ní ceadmhach a n-atáirgeadh gan cead a fháil ó Chumann Lúthchleas Gael

Arna chlóbhualadh in Dubai

ISBN 978-1-85791-994-3

Gabhaimid buíochas leis an gCoiste Téarmaíochta (www.tearma.ie) as téarmaí agus leaganacha údarásacha de logainmneacha domhanda a sholáthar le haghaidh an atlais seo. Gabhaimid buíochas leis an mBrainse Logainmneacha (www.logainm.ie) as leaganacha údarásacha de logainmneacha na hÉireann a sholáthar. Gabhaimid buíochas le Cumann Lúthchleas Gael as cead suaitheantais na gcontaetha a úsáid.

Gach ceart ar cosaint. Ní ceadmhach aon chuid den fhoilseachán seo a atáirgeadh, a chur i gcomhad athfhála, ná a tharchur ar aon mhodh ná sli, díodh sin leictreonach, meicniúil, bunaithe ar fhótachóipeáil, ar thaifeadadh nó eile, gan cead a fháil roimh ré ón bhfoilsitheoir.

Foilseacháin an Ghúim a cheannach

Siopaí
An Siopa Leabhar (01) 478 3814
An Siopa Gaeilge (074) 973 0500
An Ceathrú Póilí (028) 90 322 811

Ar líne
www.litriocht.com
www.siopagaeilge.ie
www.siopaleabhar.com
www.siopa.ie
www.cic.ie
www.iesltd.ie

An Gúm, Foras na Gaeilge,
63–66 Sráid Amiens,
Baile Átha Cliath 1

Íomhánna an chlúdaigh:
Alamy Stock Photo: Arco Images/De Meester, J./Imagebroker *ucl*; Karl Johaentgen/Image Professionals GmbH *uld*. Dreamstime.com: Meunierd *ul*; Sophiejames *ud*. iStock: Extreme-Photographer *uc*; fpm *i*

Íomhánna eile:
Alamy Stock Photo: Anastasios Moumtzoglou 50u, Archivo GBB 83u, Arco Images/De Meester, J./Imagebroker 28*i*, Brian Lawless/PA Images 22l, David Chapman 26*i*, Design Pics Inc. 85*i*, Emmanuel Osodi/Majority World CIC 57*ic*, Ernie Janes 56u, inPhotograph.com 25u, John Parkin Associated Press 55lc, Jorge Fernandez 56*i*, Julio Etchart 62ld, Karl Johaentgen/Image Professionals GmbH 62*id*, LOOK-foto/Image Professionals GmbH 69u, Mark Pain 81l, McClatchy-Tribune Content Agency LLC 75ld, Mechanik/Zoonar GmbH 15*id*, PA Images 29*i*, Peter Cripps 56*i*, Philip Game 67ld, Pulsar Imagens 79*id*, scenicireland.com/Christopher Hill Photographic 23u, 23*i*, Tetra Images 28u, Tony Waltham/robertharding 85ud, Tryphosa Ho 74*i*, Wildlife GmbH 74ud, Wild Wonders of Europe/Widstrand/Nature Picture Library 39uld, The Irish Image Collection/ Design Pics Inc. 10*id*; **Coláiste UISCE:** Photographer Ryan Gallagher 25l; **Cumann Lúthchleas Gael:** 23u, 25u, 27u, 28u, 29u; **Dreamstime.com:** Agap13 39*ilc*, Albertoloyo 37*uc*, Alexa Nicolosi 73l, Anatoli Weingart 37ud, Anna Artamonova 80ud, Anna Yordanova 51ud, Anthony Baggett 47*i*, Artjazz 49lc, Bahadir Yeniceri 48lc, Bobbrooky 39ulc, Bstefanov 6*ic*, Cherylramalho 34*i*, Christian Vinces Cabada 79uc, Daliu80 49uc, Dawal97 10uc, Dalia Kvedaraite 79ld, Dibrova 73u, Dylan Waldron 22u, Edoardo Nicolino 39ld, Elena Elisseeva 75ud, Elena Parshina 3ld, Eliana Gattuso 37*il*, Emile Van Baardwijk 10lc, Feathercollector 66*ic*, Glenda Powers 74ld, Ian Allenden 42, Imaam7700 6*id*, Jenifoto406 37ul, 50*id*, Jiri Hrebicek 79lc, Johncarnemolla 69ld, Joshua Cortopassi 68*ic*, Khunaspix 61ld, Kobby Dagan 80*ic*, Krasimir Kanchev 51uc, Lambroskazan 50uc, Lanaufoto 85ld, Lizafoto567 55ld, Longtaildog 85*ic*, Maciej Czekajewski 39*i*, Maksym Yemelyanov 3*i*, Mark Skalny 48*id*, Maxim Petrichuk 61ud, Meinzahn 60lc, Meunierd 54uc, Michal Knitl 67uc, Mike Clegg 35u, Miroslav Liska 37*id*, MNStudio 29u, Moodda 80uc, Ms Dale L Jacobsen 83*ic*, Nigel Spiers 69l, Ninetteluz 43ud, Nuvista 62lc, Olga Khoroshunova 63*ic*, Pablo Hidalgo 79ud, Patrick Mangan 9*ic*, Planetfelicity 85*id*, Rena Tan 73*i*, Renato Machado 78l, Riekefoto 67*ic*, Rihardzz 25*i*, Robert Paul Van Beets 62ud, Rudolf Ernst 26u, Saiko3p 79*ic*, 81u, Sculpies 54ld, Sean Pavone 35*i*, 48u, Sebastian Bass 81*i*, Sebastian Sikora 9ud, Sergey Uryadnikov 60*ic*, Sophiejames 60ld, Stephan Pietzko 39uc, Txomin32 24*i*, Urška Batitič 27u, Václav Psota 72lc, Vadim Nefedov 39ul, Victor Manuel Freire Soler 60uc, Viktoriia Kasyanyuk 36u, Vladimir Seliverstov 83lc, Volodymyr Byrdyak 55*ic*, Wieland Teixeira 54*id*, Xantana 61uc, Yossawat Song 23l, Zz3701 61*i*, Zzvet 61lc; **Getty Images:** Aris Messinis/AFP 50*ic*, Bai Yu/Chinasports/VCG 50l, George Osodi/Bloomberg 57*id*, Gilad Fiskus 62uc, Piusl Utomi Ekpei/AFP 56ld, Ray McManus/Sportsfile 28l, Scott Wallace 48*ic*, Stephen Pond 27*i*; iStock: 3DSculptor 14ud, Alikemalkarasu 15ud, Allard1 49ud, apfDesign 40u, Ekaterina Bubnova 39lc, Elovkoff 15ld, Extreme-Photographer 72u, FrankRamspott 4*i*, GarySandyWales 27l, Harvepino 4ud, Johnce 80*id*, JohnnyGreig 78u, Mantonature 26*i*, marktucan 78*i*, mercurysmile 11uc, Mono 40l, no_limit_pictures 10ld, Oversnap 68ud, Pgiam 75uc, RachelKramer 67*id*, Rwarnick 3u, RyersonClark 75*i*, SeppFriedhuber 37*ic*, Serg_Velusceac 39ud, TopVectors 41, Tunatura 68*id*, Yenwen 83*id*; **Library of Congress Prints and Photographs Division Washington, D.C.** 72ld; **Montserrat Tourism Division** 74lc; **NASA:** Courtesy Jeff Schmaltz, MODIS Rapid Response Team, Goddard Space Flight Center 8ud, Goddard 14*id*, GSFC/JPL, MISR Team 14uc, LANCE/EOSDIS Rapid Response, captured on Suomi NPP satellite 14*ic*; **Octopus Publishing Group:** Philip's 5u; **Seán Ó Mainnín** 24u; **Shutterstock:** 24K-Production 2ud, A K O 40*i* Clicksabhi 43uc, Creative Trendz 41*i*, Curioso.Photography 30*ild*, Ericky Boniphace 55ud, FloridaStock 72*ic*, Gustavo Frazao 6lc, i_am_zews 55lc, jksz.photography 24l, Katja Tsvetkova 34u, Kpa/Zuma 83ld, Krumcek 49*id*, LittlePanda29 68lc, Liushengfilm 62*ic*, Lost Mountain Studio 74uc, mHanafiAhmad 69l, Natalia Golovina 66*id*, Paolo Bona 69lc, Paul Cameron Allen 54lc, Remizov 6ld, Roy Harris 10*ic*, Sander van der Werf 49*ic*, Sergio Martin 67ud, Shoots429 43l, Sumit Saraswat 43*i*, Windmoon 63*id*, Vadim Sadovski 2uc, 2*i*; vooaproducoes 7uc, Yaroslav Minosyants 6ud; **Unsplash:** K. Mitch Hodge 22*i*; **Wexford Wildfowl Reserve** 29l; **Wikipedia:** Strebe (CC BY-SA 3.0) 5l, 5*i*.

CLÁR AN ÁBHAIR

LÉARGAS AR AN DOMHAN

An Domhan sa Spás 2–3
An Chruinneog 4–5
Aerfhótagraif agus Scála 6–7
Léarscáileanna agus Siombailí 8–9
Bailte Móra 10
Fad a Thomhas 11
Domhanfhad & Domhanleithead 12–13
Íomhánna Satailíte 14
Treo 15

ÉIRE

Na Contaetha 16
Aibhneacha & Sléibhte 17
Contaetha, Bailte & Oileáin 18
Na Gnéithe Fisiceacha 19
Éire 20–21
Cúige Uladh 22–23
Cúige Chonnacht 24–25
Cúige Mumhan 26–27
Cúige Laighean 28–29

MÓRTHIMPEALL AN DOMHAIN

Tíortha 30–31
Fisiceach 32–33
Muintir an Domhain 34–35
Aeráidí 36–37
Bithóim 38–39
Fadhbanna Timpeallachta 40–41
An Saibhir agus an Daibhir 42–43

AN EORAIP

Tíortha 44
Fisiceach 45
An tAontas Eorpach 46–47
Fíricí 48–49
An Ghréig 50–51

AN AFRAIC

Tíortha 52
Fisiceach 53
Fíricí 54–55
An Nigéir 56–57

AN ÁISE

Tíortha 58
Fisiceach 59
Fíricí 60–61
An tSín 62–63

AN AIGÉINE

Tíortha 64
Fisiceach 65
Fíricí 66
Oileáin an Aigéin Chiúin 67
An Astráil 68
An Nua-Shéalainn 69

MEIRICEÁ THUAIDH

Tíortha 70
Fisiceach 71
Fíricí 72
Stáit Aontaithe Mheiriceá 73
Meicsiceo, Meiriceá Láir agus Oileáin Mhuir Chairib 74
Ceanada 75

MEIRICEÁ THEAS

Tíortha 76
Fisiceach 77
Fíricí 78–79
An Airgintín 80–81

NA POIL

Antartaice 82
Fíricí 83
An tAigéan Artach 84
Fíricí 85

TREOIR 86–89

SEO GRIANGHRAF den domhan ón spás. Ó shataílít a tógadh é. Is féidir an talamh, an fharraige agus na scamaill a fheiceáil. Is léir ón ngrianghraf go bhfuil cruth cruinn ar an domhan. Is é an domhan an t-aon phláinéad a bhfuil rudaí beo air, go bhfios dúinn.

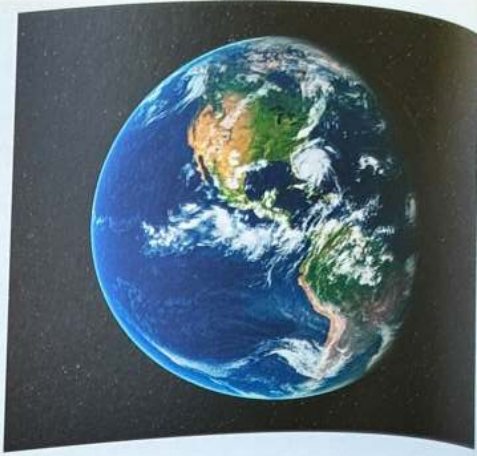

Is í an ghrian a thugann solas agus teas don domhan. Murach an ghrian ní bheadh aon ní beo ar domhan. Is réalta í an ghrian. Tá sí 1,300,000 uair níos mó ná an domhan féin! Ach de bhrí go bhfuil sí chomh fada sin uainn bíonn an chuma uirthi go bhfuil sí níos lú ná an domhan.

AN GHEALACH

Gluaiseann an ghealach timpeall an domhain. Tuairim is mí a thógann sé uirthi an turas seo a dhéanamh. Níl solas dá cuid féin ag an ngealach. Bíonn cuma gheal ar an ngealach sa spéir mar go bhfrithchaitheann sí solas na gréine. Tá an domhan 50 uair níos mó ná an ghealach.

▶ *Thuirling triúr spásairí as S.A.M. – Michael Collins, Neil Armstrong agus Edwin Aldrin – ar an ngealach, mí Iúil 1969, sa spásárthach, Apollo 11. Seoladh spásairí chun na gealaí cúig huaire eile sna trí bliana ina dhiaidh sin.*

Is é atá sa ghrianchóras, an ghrian agus gach rud a théann timpeall uirthi. Gluaiseann an domhan timpeall na gréine. Mar sin, is cuid den ghrianchóras é. Tá ocht bpláinéad ar fad sa ghrianchóras. Is é an domhan an tríú pláinéad amach ón ngrian. An méid ama a thógann sé ar phláinéad gluaiseacht timpeall na gréine, sin **bliain**. Tógann sé **365.25 lá** ar an domhan dul timpeall na gréine. Is é Mearcair an pláinéad is cóngaraí don ghrian agus tógann sé **88 lá domhanda** air dul timpeall na gréine uair amháin. Is é Neiptiún an pláinéad is faide amach ón ngrian agus tá **breis is 60,000 lá domhanda** sa bhliain ansin.

Féach an neamónach thall. Is féidir é a úsáid le cuimhneamh ar ord na bpláinéad ón ngrian amach.

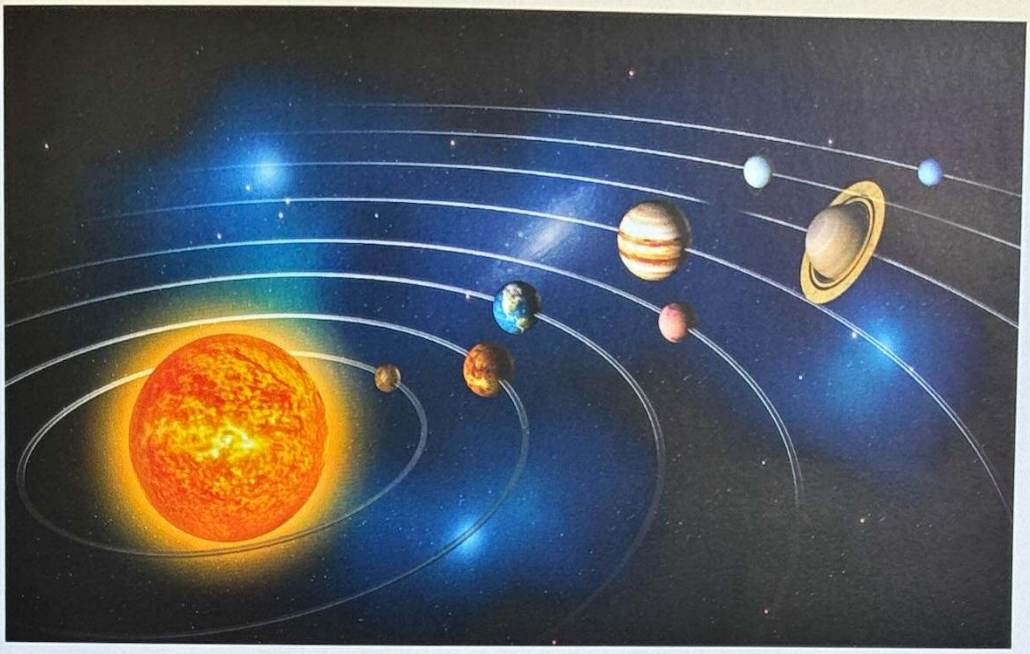

▲ *Bíonn na hocht bpláinéad sa ghrianchóras ag gluaiseacht timpeall ar an ngrian.*

ORD NA bPLÁINÉAD	
Mearcair	**M**othaíonn
Véineas	**V**óil
An Domhan	**A**n-Dona
Mars	**M**á
Iúpatar	**I**theann
Satarn	**S**iad
Úránas	**Ú**lla
Neiptiún	**N**imhe

▼ *San íomhá thíos tá na pláinéid taobh lena chéile, ionas gur féidir iad a chur i gcomórtas le chéile ó thaobh méide de. Is é Iúpatar an pláinéad is mó sa ghrianchóras. Tá sé 1300 uair níos mó ná an domhan. Is é Mearcair an pláinéad is lú sa ghrianchóras. Is é an domhan an cúigiú pláinéad is mó.*

AN CHRUINNEOG

IS MIONSAMHAIL den domhan í an chruinneog. Léiríonn an dath gorm ar an gcruinneog réimsí móra uisce an domhain.

Tá an talamh roinnte ina ilchríocha. Cé na dathanna atá ar an talamh ar an gcruinneog seo?

Tarraingítear líne timpeall lár na cruinneoige chun an meánchiorcal a chur in iúl. Tá an meánchiorcal suite leath bealaigh idir an Pol Thuaidh agus an Pol Theas.

ACHAR NA nILCHRÍOCH	
An Áise	44,500,000 km²
An Afraic	30,302,000 km²
Meiriceá Thuaidh	24,241,000 km²
Meiriceá Theas	17,793,000 km²
Antartaice	14,100,000 km²
An Eoraip	9,957,000 km²
An Aigéine	8,557,000 km²

Léirítear fíorchruth agus méid na n-ilchríoch go soiléir ar an gcruinneog.

AN CHRUINNEOG

IS MIONSAMHAIL den domhan í an chruinneog. Léiríonn an dath gorm ar an gcruinneog réimsí móra uisce an domhain.

Tá an talamh roinnte ina ilchríocha. Cé na dathanna atá ar an talamh ar an gcruinneog seo?

Tarraingítear líne timpeall lár na cruinneoige chun an meánchiorcal a chur in iúl. Tá an meánchiorcal suite leath bealaigh idir an Pol Thuaidh agus an Pol Theas.

ACHAR NA nILCHRÍOCH	
An Áise	44,500,000 km²
An Afraic	30,302,000 km²
Meiriceá Thuaidh	24,241,000 km²
Meiriceá Theas	17,793,000 km²
Antartaice	14,100,000 km²
An Eoraip	9,957,000 km²
An Aigéine	8,557,000 km²

Léirítear fiorchruth agus méid na n-ilchríoch go soiléir ar an gcruinneog.

LÉARSCÁILEANNA

NUAIR A BHREATHNAÍMID ar an gcruinneog ní fheicimid ach páirt bheag den domhan ag an am amháin. Nuair a bhíonn léarscáil leagtha os ár gcomhair amach, áfach, feicimid an domhan iomlán in aon amharc amháin. Ach ní mar a chéile an íomhá atá ar an gcruinneog agus an íomhá atá ar an léarscáil. Féach céard a tharlaíonn nuair a chuirtear íomhá sféarach, mar atá ar an gcruinneog, ar dhromchla cothrom chun léarscáil a dhéanamh aisti. Ní mór teilgean a úsáid chun go mbeifear in ann an léarscáil a léamh go héasca.

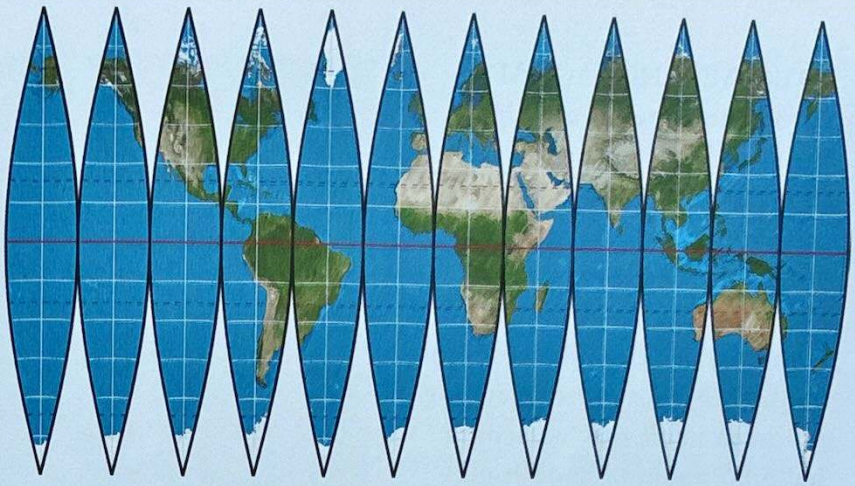

▲ *Tá sé deacair an domhan a shamhlú i gceart agus na bearnaí ar fad ar an léarscáil seo! Cad is féidir a dhéanamh le bheith réidh leis na bearnaí go léir?*

TEILGEAN

Úsáidtear teilgean chun léarscáil a dhéanamh d'íomhá sféarach na cruinneoige. Tá bealaí éagsúla ann leis an teilgean a dhéanamh. Bíonn míchruinneas éigin ag baint le gach cineál teilgin, áfach.

Féach an dá léarscáil seo. Tá dhá theilgean éagsúla i gceist leo. Cé na difríochtaí a thugann tú faoi deara eatarthu? An bhfuil méid na dtíortha difriúil? An bhfuil suíomh na dtíortha difriúil? An bhfuil cuma dhifriúil ar na haigéin?

Teilgean cónach, asamatach nó sorcóireach a úsáidtear san atlas seo. Tá nóta leis na léarscáileanna lena chur in iúl cén teilgean a úsáideadh agus na léarscáileanna difriúla á réiteach.

▲ *Teilgean Mercator a thugtar ar an teilgean a úsáideadh chun an léarscáil seo a réiteach. Féach go bhfuil an Ghraonlainn beagnach ar cóimhéid leis an Afraic. Feicfidh tú ar an gcruinneog go bhfuil an Afraic ceithre oiread déag níos mó ná an Ghraonlainn!*

◀ *Úsáideadh teilgean Eckert IV chun an léarscáil seo a réiteach. Féach go bhfuil an Ghraonlainn i bhfad níos lú ar an léarscáil seo i gcomparáid le léarscáil Mercator agus go bhfuil an Afraic níos mó.*

AERFHÓTAGRAIF AGUS SCÁLA

SEO AERFHÓTAGRAF de bhaile beag in Éirinn. Tugann sé radharc ón spéir dúinn ar an gceantar. Glactar aerfhótagraif os cionn na talún in eitleáin, i héileacaptair nó le cabhair dróin. Cabhraíonn na dathanna san aerfhótagraf linn na gnéithe éagsúla sa cheantar a aimsiú nuair atá léarscáil á hullmhú againn. Tá dath glas ar na páirceanna agus ar na crainn. Dath liath atá ar na bóithre agus ar na foirgnimh. Dath gormghlas nó liath atá ar an bhfarraige.

Tomhais cé na háiteanna cáiliúla mórthimpeall an domhain atá sna aerfhótagraif seo. Níl ach ceann amháin acu in Éirinn!

Seo aerfhótagraf d'eastát tithíochta.

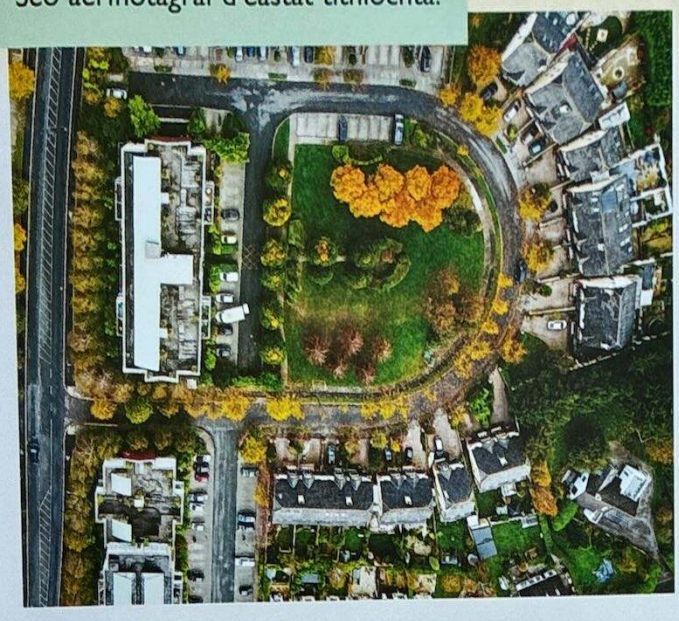

Eochair

- crainn nó toim
- plásóg nó páirc nó talamh feirme
- teach nó árasáin
- siopa nó gnólacht
- scoil
- séipéal nó reilig
- bóthar

Seo léarscáil den eastát tithíochta céanna. Tarraingíodh an léarscáil de réir scála mhóir chun na tithe agus na gnéithe eile sa cheantar a thaispeáint go soiléir. Seasann ceintiméadar amháin ar an léarscáil seo do 15 mhéadar ar an talamh.

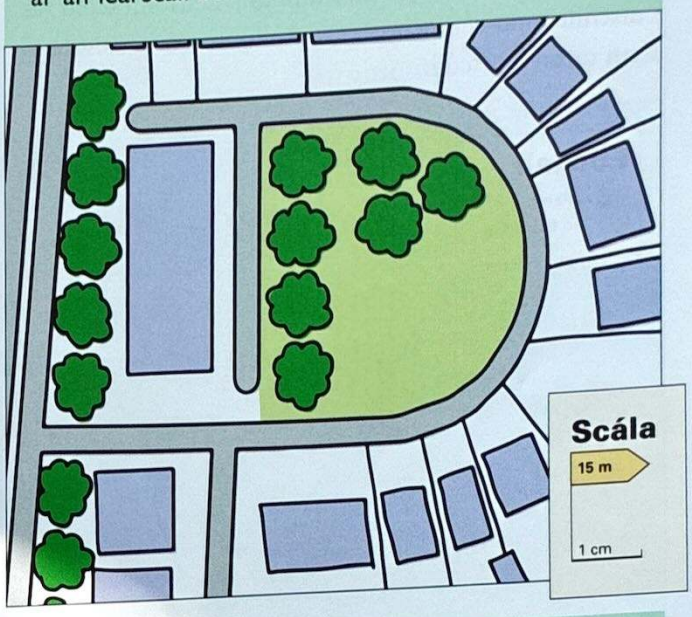

Má theastaíonn uainn níos mó den cheantar timpeall ar an eastát a thaispeáint caithfimid an léarscáil a tharraingt ar scála níos lú. Seo léarscáil eile den eastát tithíochta céanna. Seasann ceintiméadar amháin ar an léarscáil seo do 50 méadar ar an talamh. Is féidir linn cuid den bhaile ina bhfuil an eastát tithíochta a fheiceáil anois.

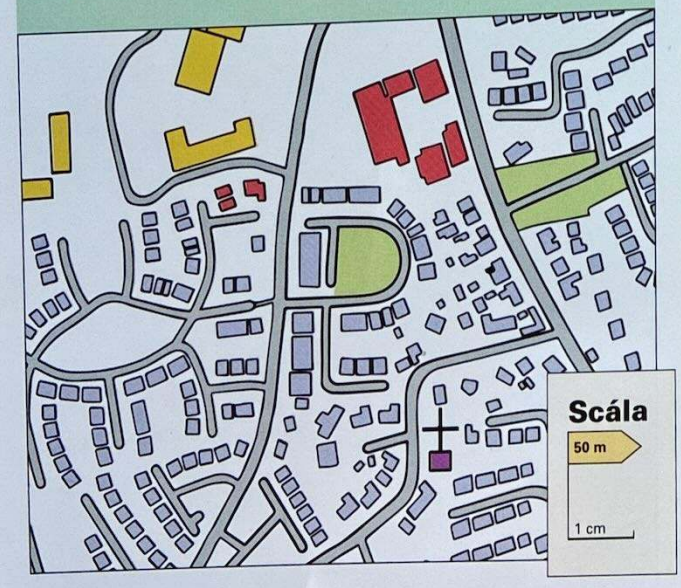

De réir mar a éiríonn an scála níos lú tagann méadú ar an achar atá á thaispeáint. Seasann ceintiméadar amháin ar an léarscáil seo do 100 méadar ar an talamh. Ciallaíonn sé sin gur féidir linn cuid den dúiche mórthimpeall ar an mbaile a fheiceáil freisin.

LÉARSCÁILEANNA AGUS SIOMBAILÍ

SEO GRIANGHRAF d'Éirinn ar dheis. Ó shatailít amuigh sa spás a tógadh an grianghraf.

Tá dhá léarscáil d'Éirinn ar an leathanach seo agus léarscáil eile d'Éirinn ar leathanach 9. Mínítear in eochair gach léarscáile céard dó a seasann na dathanna, na línte agus na siombailí. Léiríonn scála na léarscáileanna cén achar ar an talamh atá i gceist le 1 cm ar an léarscáil.

▲*Seo léarscáil shimplí d'Éirinn. Dath glas atá ar an talamh. Dath gorm atá ar an uisce.*

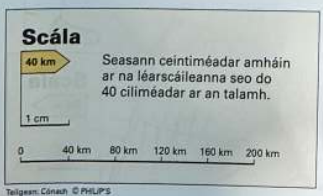

Tailgean: Cónach © PHILIPS

▶*Taispeántar contaetha na hÉirinn ar an léarscáil seo. Úsáidtear dathanna chun na contaetha a léiriú. Taispeántar an teorainn idir na contaetha le líne dhubh.*

▶ *Úsáidtear siombailí ar an léarscáil seo chun na sléibhte, na haibhneacha agus na lochanna a léiriú. Úsáidtear dathanna chun airde na talún a léiriú.*

▲ binn sléibhe

An Earagail, Co. Dhún na nGall

Eochair

- ▲ binn sléibhe
- abhainn
- loch

loch

Gleann dá Loch, Co. Chill Mhantáin

abhainn

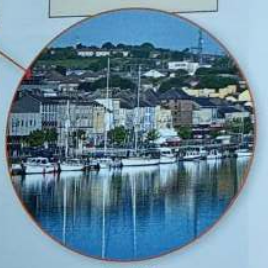

An tSiúir, Cathair Phort Láirge

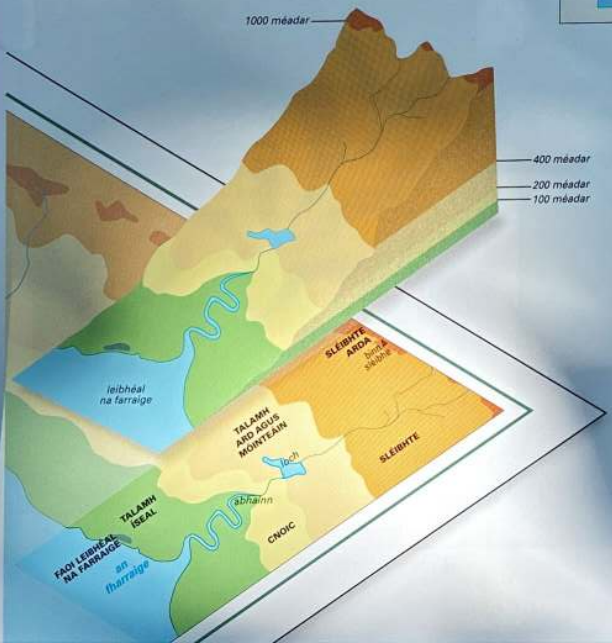

Eochair

Léiríonn na dathanna airde na talún os cionn leibhéal na farraige.

- os cionn 1000 méadar
- 400 – 1000
- 200 – 400
- 100 – 200
- 0 – 100 méadar
- faoi leibhéal na farraige

BAILTE MÓRA

TÁ SIOMBAILÍ ÉAGSÚLA in úsáid ar na léarscáileanna san atlas seo chun eolas a léiriú maidir leis na bailte. Léiríonn na siombailí an cineál baile atá i gceist: príomhchathair, cathair nó baile an-mhór, baile a bhfuil tábhacht ar leith ag baint leis nó baile beag.

Eochair

- ■ príomhchathair
- ● ceantar mór uirbeach
- • baile tábhachtach
- ○ baile

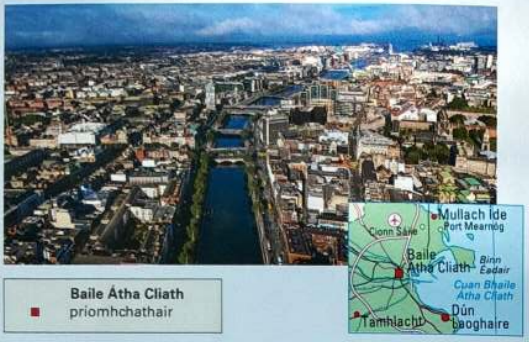

Baile Átha Cliath
■ priomhchathair

Baile Átha Luain
• baile tábhachtach - níos mó ná 15,000 duine

Gaillimh
● ceantar mór uirbeach - níos mó ná 50,000 duine

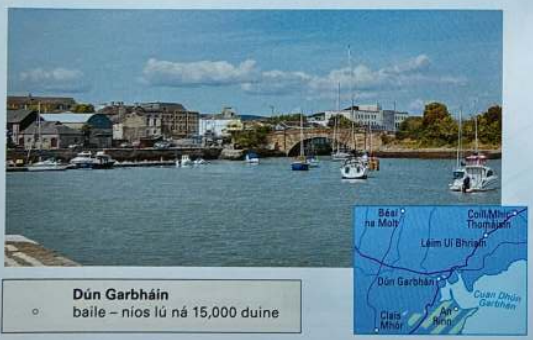

Dún Garbháin
○ baile – níos lú ná 15,000 duine

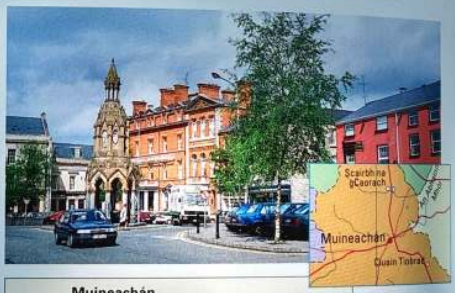

Muineachán
• baile tábhachtach - príomhbhaile contae

FAD A THOMHAS

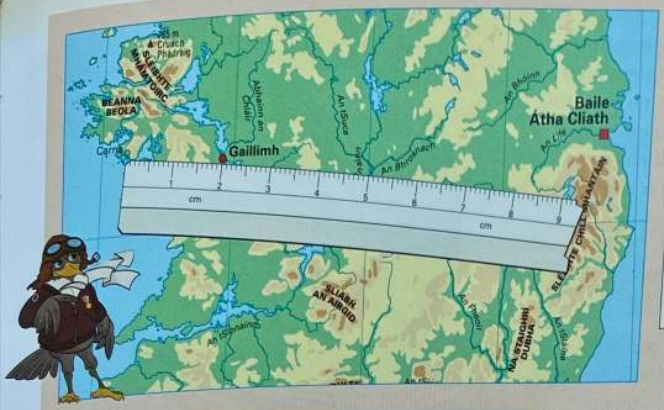

Tá Peadar Préachán ag iarraidh eitilt ó Charna fad le cathair na Gaillimhe.

Tomhaiseann sé an fad ar an léarscáil – fad dhá cheintiméadar (2 cm).

Scrúdaionn sé scála na léarscáile. Seasann ceintiméadar (1 cm) ar an léarscáil do chúig chiliméadar is fiche (25 km) feadh na talún.

Déanann Peadar na suimeanna.

Oibríonn sé amach go bhfuil Carna agus cathair na Gaillimhe caoga ciliméadar ó chéile.

Tá na léarscáileanna thíos tarraingthe ar scálaí difriúla. Téann an réimse is féidir a thaispeáint i méid de réir mar a théann an scála i laghad.

Tomhais ón Nás go Baile Átha Cliath ar an léarscáil seo. Fad aon cheintiméadar amháin (1 cm) é ar an léarscáil.

Féach scála na léarscáile.

Cén fad é an Nás ó Bhaile Átha Cliath?

Tá an léarscáil seo ar scála níos lú.

Tomhais an fad idir an Nás agus Baile Átha Cliath uirthi.

Céard a thug tú faoi deara?

Ní féidir ach na bailte is mó a thaispeáint ar an léarscáil seo, mar go bhfuil an scála níos lú fós.

Tá scála na léarscáile seo róbheag le bailte na hÉireann a léiriú.

DOMHANFHAD AGUS DOMHANLEITHEAD

TÁ LÍNTE le feiceáil ar an gcruinneog mar a bheadh eangach ann. Línte domhanfhaid agus línte domhanleithid a thugtar ar na línte sin. Is féidir na línte sin a úsáid chun comhordanáidí a ghiniúint. Úsáidtear comhordanáidí chun cur síos cruinn a thabhairt ar an suíomh a bhaineann le aon áit ar domhan.

DOMHANLEITHEAD

Téann línte domhanleithid timpeall an domhain. Is é an meánchiorcal an líne dhomhanleithid is faide dá bhfuil ann. Timpeall lár an domhain a théann an meánchiorcal agus is é 0° an domhanleithead a bhaineann leis.

Áiteanna atá taobh ó thuaidh den mheánchiorcal, léirítear a ndomhanleithead le °T (céimeanna domhanleithid ó thuaidh).

Áiteanna atá taobh ó dheas den mheánchiorcal, léirítear a ndomhanleithead le °D (céimeanna domhanleithid ó dheas).

Tá an Pol Thuaidh ag 90°T.

Tá an Pol Theas ag 90°D.

DOMHANFHAD

Is iad na línte domhanfhaid na línte a théann ó phól go pol ar an gcruinneog. Fadlínte a thugtar orthu freisin. Tugtar an bhun-fhadlíne ar an líne a théann trí Greenwich, in aice Londan, agus is é 0° an domhanfhad a bhaineann léi.

Áiteanna atá taobh thiar de Greenwich, léirítear a ndomhanfhad le °I (céimeanna siar).

Áiteanna atá taobh thoir de Greenwich, léirítear a ndomhanfhad le °O (céimeanna soir).

An leathsféar thuaidh a thugtar ar an gcuid sin den domhan atá taobh ó thuaidh den mheánchiorcal, agus an leathsféar theas a thugtar ar an gcuid sin atá taobh ó dheas de.

An leathsféar thoir a thugtar ar an gcuid sin den domhan atá taobh thoir den bhun-fhadlíne, agus an leathsféar thiar a thugtar ar an gcuid sin atá taobh thiar di.

Tabhair faoi deara go bhfuil Éire suite ó thuaidh den mheánchiorcal agus taobh thiar den bhun-fhadlíne.

Léiríonn na línte domhanleithid ar an léarscáil go bhfuil Éire suite idir 51° ó thuaidh (51°T) agus 56° ó thuaidh (56°T). Léiríonn na línte domhanfhaid go bhfuil Éire suite idir 5° siar (5°I) agus 11° siar (11°I).

Úsáidtear na línte domhanleithid agus na línte domhanfhaid chun eangach a dhéanamh ar na léarscáileanna san atlas seo. Is féidir an eangach a úsáid lena rá cá bhfuil áit ar an léarscáil. Tá litreacha ag dul leis na colúin agus uimhreacha ag dul leis na sraitheanna san eangach. Is féidir cearnóg ar leith a roghnú ar an eangach ach an litir agus an uimhir a lua. Tagairt eangaí a thugtar air seo. Is é C3 an tagairt eangaí a bhaineann le Lagos, mar shampla.

Tá domhanleithead agus domhanfhad na n-áiteanna go léir san atlas seo tugtha san innéacs i gcúl an atlais. Tugtar tagairt eangaí na n-áiteanna go léir san innéacs freisin.

Adana An Tuirc **28** 37°00'T 35°19'O **G1**
Addis Ababa An Aetóip **32** 9°03'T 38°42'O **D3**
Adelaide An Astráil **40** 34°55'D 138°36'O **B2**
AETÓIP, AN 32 D3/E3
AFGANASTÁIN, AN 36 E3
Ahmadabad An India **36** 23°03'T 72°40'O **E3**
Aigéan Artach, An t 54

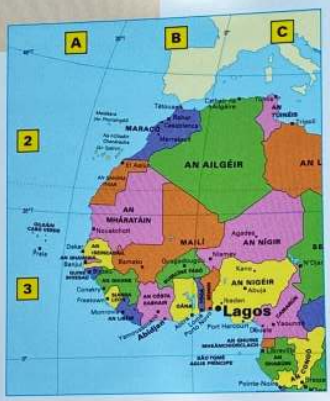

ÍOMHÁNNA SATAILÍTE

IS É IS ÍOMHÁ satailíte ann ná grianghraf den domhan a tógadh ó shatailít amuigh sa spás. Bíonn na céadta satailít ag gluaiseacht ar fithis timpeall an domhain. Glacann na satailítí seo grianghraif a chabhraíonn linn an aimsir, an timpeallacht agus an domhan féin a thuiscint.

FORAOIS BHÁISTÍ NA hAMASÓINE

Is féidir le satailítí dromchla an domhain a mhapáil agus a thomhas go cruinn. Úsáidtear grianghraif shatailíte chun monatóireacht a dhéanamh ar an dífhoraoisiú i bhforaois bháistí na hAmasóine.

STOIRM OPHELIA

Cabhraíonn íomhánna satailíte le heolaithe stoirmeacha agus spéirlingí a rianú, stoirm Ophelia, mar shampla, a bhuail Éire in 2017.

CAIDHPEANNA POLACHA SAN AIGÉAN ARTACH

Tugann íomhánna satailíte eolas dúinn faoi staid na timpeallachta. Is féidir íomhánna satailíte a úsáid, mar shampla, chun athruithe ar chumhdach oighir an Aigéin Artaigh a thaispeáint.

TREO

BÍONN OCHT N-AIRDE marcáilte ar aghaidh an chompáis. Léiríonn na hairde treonna éagsúla. Baintear úsáid as compás leis na hairde a aimsiú agus le hoibriú amach cén treo ina bhfuil tú ag dul. Tá snáthaid mhaighnéadach sa chompás agus bíonn an tsnáthaid sin dírithe ó thuaidh i gcónaí. 'N' a sheasann don tuaisceart ar an gcompás seo ar dheis.

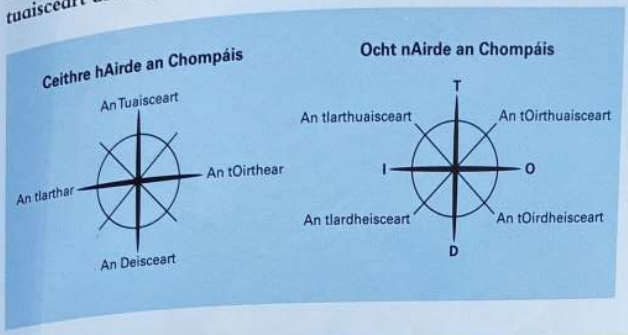

gléas loingseoireachta

Tá breis agus 30 satailít GPS (Córas Suite Domhanda) ar fithis timpeall an domhain. Cabhraíonn na satailítí GPS linn ár mbealach a dhéanamh nuair atáimid i gceantar nach bhfuil eolas againn air. Bíonn gléas loingseoireachta ag a lán daoine sa charr nó ar an bhfón póca. Gluaiseann comharthaí idir na satailítí GPS agus an glacadóir GPS a bhíonn sa ghléas loingseoireachta. Bíonn an gléas loingseoireachta ábalta a rá linn ansin cén áit a bhfuilimid agus cén treo ba cheart dúinn dul chun an áit atá á lorg againn a shroicheadh.

▲*Tá saighead ar na léarscáileanna san atlas seo a léiríonn snáthaid chompáis. Díríonn an tsaighead an treo céanna leis na línte domhanfhaid.*

satailít GPS

ÉIRE

Eochair
teorainn idirnáisiúnta
teorainn chontae
Sruth na Maoile
CO. DHÚN NA nGALL
CO. DHOIRE
CO. AONTROMA
CO. THÍR EOGHAIN
CO. FHEAR MANACH
CO. MHUINEACHÁIN
CO. ARD MHACHA
CO. AN DÚIN
CO. LIATROMA
CO. SHLIGIGH
CO. AN CHABHÁIN
CO. LÚ
CO. MHAIGH EO
CO. ROS COMÁIN
CO. AN LONGFOIRT
CO. NA MÍ
Muir Éireann
CO. NA hIARMHÍ
CO. BHAILE ÁTHA CLIATH
CO. NA GAILLIMHE
CO. UÍBH FHAILÍ
CO. CHILL DARA
CO. CHILL MHANTÁIN
CO. LAOISE
AN tAIGÉAN ATLANTACH
CO. AN CHLÁIR
CO. CHEATHARLACH
CO. THIOBRAID ÁRANN
CO. CHILL CHAINNIGH
CO. LOCH GARMAN
CO. LUIMNIGH
Muir Bhreatan
CO. PHORT LÁIRGE
CO. CHIARRAÍ
CO. CHORCAÍ
Scála
20 km
Seasann ceintiméadar amháin ar an léarscáil do 20 ciliméadar ar an talamh.
1 cm
0 20 km 40 km 60 km 80 km 100 km
Tailgean: Cónach © PHILIP'S

ÉIRE

Eochair
Léiríonn na dathanna airde na talún os cionn leibhéal na farraige.
os cionn 1000 méadar
400 – 1000
200 – 400
100 – 200
0 – 100 méadar
faoi leibhéal na farraige
binn sléibhe
abhainn
loch
Sruth na Maoile
Muir Éireann
Muir Bhreatan
AN tAIGÉAN ATLANTACH
SLÉIBHTE DHOIRE BHEATHA
NA CRUACHA
SLIABH SPEIRÍN
SLÉIBHTE AONTROMA
An Feabhal
An Bhanna
An Abhainn Dubh
Abhainn an Lagáin
BEANNA BOIRCHE
SLIABH GAMH
An Mhuaidh
SLIABHRAON NÉIFINN BHEAG
SLÉIBHTE MHÁM TOIRC
BEANNA BEOLA
Abhainn an Chláir
An tSúca
An tSionainn
An Bhóinn
An Life
An Bhrosnach
SLIABH BLADHMA
SLÉIBHTE CHILL MHANTÁIN
An Bhearú
SLIABH AN AIRGID
An Fheoir
NA STAIGHRÍ DUBHA
An tSláine
An tSúir
An tSúnainn
NA GAIBHLTE
SLÉIBHTE AN CHOMARAIGH
SLÉIBHTE CHNOC MHAOLDOMHNAIGH
An Abhainn Mhór
AN BHÓGRACH
1041 m Corrán Tuathail
NA CRUACHA DUBHA
CNOIC DHOIRE NA SAGART
AN CHEACHA
An Laoi
Abhainn na Bandan
Scála
20 km
1 cm
Seasann ceintiméadar amháin ar an léarscáil do 20 ciliméadar ar an talamh.
0 20 km 40 km 60 km 80 km 100 km
Teilgean: Cónach © PHILIP'S

ÉIRE

Eochair
Léirionn na dathanna airde na talún os cionn leibhéal na farraige.
os cionn 750 méadar
500 – 750
400 – 500
200 – 400
100 – 200
0 – 100 méadar
faoi leibhéal na farraige
teorainn idirnáisiúnta
teorainn chontae
binn sléibhe
abhainn
loch
bailte
priomhchathair
priomhbhaile contae
bailte eile
Sruth na Maoile
Muir Éireann
CO. DHÚN NA nGALL
CO. DHOIRE
CO. AONTROMA
CO. THÍR EOGHAIN
CO. FHEAR MANACH
CO. ARD MHACHA
CO. AN DUIN
CO. LIATROMA
CO. SHLIGIGH
CO. MHUINEACHÁIN
CO. AN CHABHÁIN
CO. MHAIGH EO
CO. ROS COMÁIN
CO. AN LONGFOIRT
CO. LÚ
CO. NA MÍ
CO. NA HIARMHÍ
CO. BHAILE ÁTHA CLIATH
CO. NA GAILLIMHE
BÉAL FEIRSTE
BAILE ÁTHA CLIATH

AN tAIGEAN ATLANTACH
Muir Bhreatan
CO. NA GAILLIMHE
CO. UÍBH FHAILÍ
CO. CHILL DARA
CO. AN CHLAIR
CO. LAOISE
CO. CHILL MHANTÁIN
CO. THIOBRAID ARANN
CO. CHEATHARLACH
CO. LUIMNIGH
CO. CHILL CHAINNIGH
CO. LOCH GARMAN
CO. CHIARRAÍ
CO. PHORT LÁIRGE
CO. CHORCAÍ
Scála
17 km
Seasann ceintiméadar amháin ar an léarscáil do 17 ciliméadar ar an talamh.
1 cm
0 17 km 34 km 51 km 68 km 85 km
Tailgean. Cónach © PHILIP'S

CÚIGE ULADH

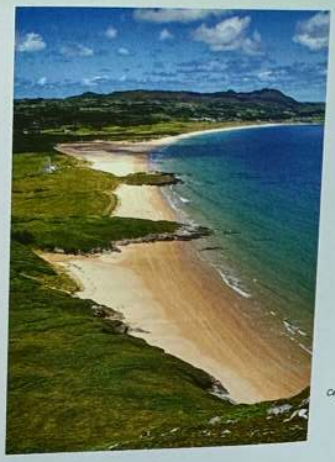

▲ *Trá Phort an tSalainn, Dún na nGall.*

◀ *Mórshiúl ar son na Gaeilge, Béal Feirste, 2018.*

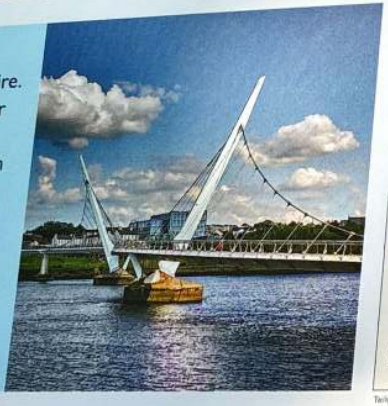

Droichead coisithe is ea Droichead na Síochána i nDoire. Is féidir siúl air ó bhruach thiar an Fheabhail, áit a bhfuil cónaí ar an gcuid is mó de Chaitlicigh Dhoire, go dtí an bruach thoir, áit a bhfuil cónaí ar an gcuid is mó den phobal Protastúnach. Táthar ag súil leis go gcuideoidh an droichead leis an gcaidreamh a fheabhsú i measc na 110,000 saoránach sa chathair.

Scála

9 km — Seasann ceintiméadar amháin ar an léarscáil do 9 gciliméadar ar an talamh.

1 cm

0 — 9 km — 18 km — 27 km — 36 km — 45 km

Tailgean: Cónach © PHILIP'S

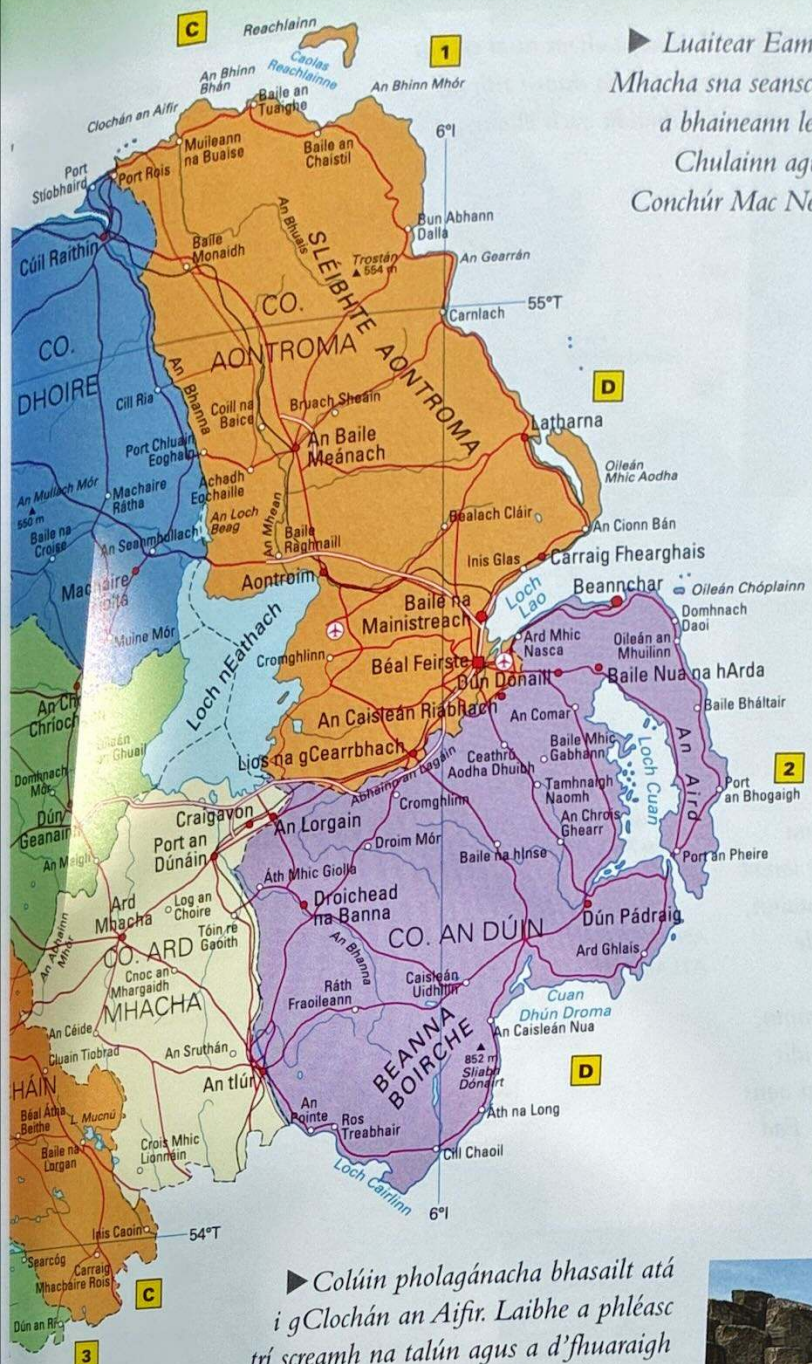

▶ *Luaitear Eamhain Mhacha sna seanscéalta a bhaineann le Cú Chulainn agus le Conchúr Mac Neasa.*

Tógadh an Titanic i longcheárta Harland & Wolff i mBéal Feirste i dtús an fichiú haois. Ba í an long ba mhó í dár tógadh go dtí sin. Chuaigh sí go tóin poill ar a céad turas farraige sa bhliain 1912. Tá iarsmalann an Titanic lonnaithe ar na dugaí i mBéal Feirste, san áit inar tógadh an Titanic féin.

▶ *Colúin pholagánacha bhasailt atá i gClochán an Aifir. Laibhe a phléasc trí screamh na talún agus a d'fhuaraigh go mall faoi deara iad. Cuid de chosán a thóg Fionn Mac Cumhaill trasna na farraige go hAlbain ba ea é, de réir na seanscéalta.*

Eochair

- teorainn chontae
- príomhchathair
- ceantar mór uirbeach
- baile tábhachtach
- baile
- aerfort
- mótarbhealach
- bóthar náisiúnta
- bóthar eile
- iarnród
- Gaeltacht

Suaitheantais na gcontaetha © 2025 Cumann Lúthchleas Gael – Ní ceadmhach a n-atáirgeadh.

CÚIGE CHONNACHT

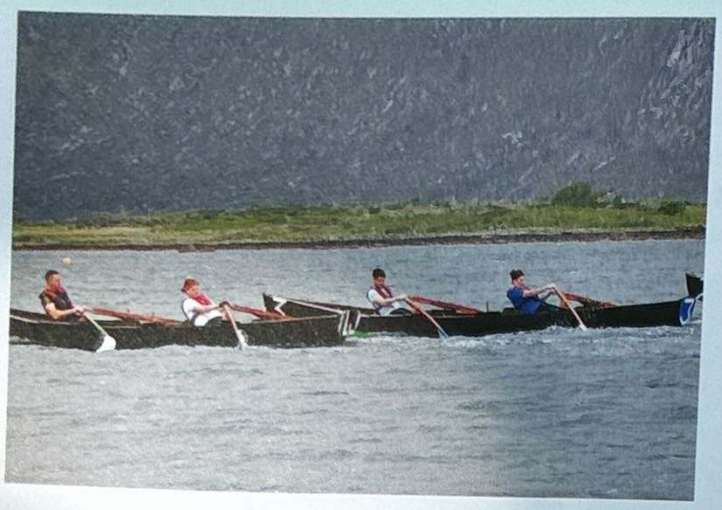

◀ *Reáchtáiltear rásaí curach ar an gcósta thiar i rith an tsamhraidh gach bliain.*

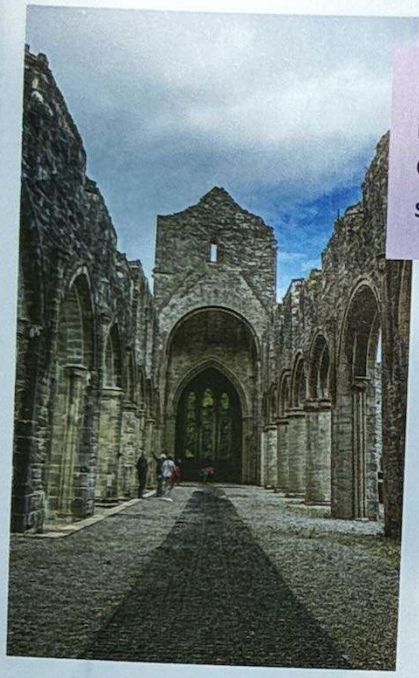

Bunaíodh an mhainistir i Mainistir na Búille, Co. Ros Comáin, sa 12ú haois.

▼ *Tá cáil ar Chora Droma Rúisc mar ionad cúrsála ar an tSionainn, an abhainn is faide in Éirinn. Is í an tSionainn an teorainn, den chuid is mó, idir Cúige Chonnacht agus Cúige Laighean. Fad 370 km atá inti.*

Scála

9 km — Seasann ceintiméadar amháin ar an léarscáil do 9 gciliméadar ar an talamh.

1 cm

0 — 9 km — 18 km — 27 km — 36 km — 45 km

Teilgean: Cónach © PHILIP'S

▶ *Rugadh Gráinne Mhaol Ní Mháille sa bhliain 1530. Bean chróga ba ea í agus mairnéalach den scoth. Tá a hainm in airde mar mhairnéalach mná nárbh fhéidir í a chur faoi smacht. Bhí caisleán aici i gCliara i gCo. Mhaigh Eo.*

Gach bliain téann go leor daoine chuig coláistí samhraidh sna ceantair Ghaeltachta i gCo. na Gaillimhe agus i gCo. Mhaigh Eo chun feabhas a chur ar a gcuid Gaeilge. Bíonn deis ag na scoláirí páirt a ghlacadh san iliomad gníomhaíochtaí agus iad uile curtha ar fáil trí Ghaeilge.

▲ *Tagann surfálaithe ó gach cearn den domhan go Co. Shligigh chun triail a bhaint as na tránna surfála iontacha sa chontae.*

Eochair

- teorainn chontae
- príomhchathair
- ceantar mór uirbeach
- baile tábhachtach
- baile
- aerfort
- mótarbhealach
- bóthar náisiúnta
- bóthar eile
- iarnród
- Gaeltacht

Suaitheantais na gcontaetha © 2025 Cumann Lúthchleas Gael – Ní ceadaíonn a n-ailíngeadh.

▶ *Rugadh Gráinne Mhaol Ní Mháille sa bhliain 1530. Bean chróga ba ea í agus mairnéalach den scoth. Tá a hainm in airde mar mhairnéalach mná nárbh fhéidir í a chur faoi smacht. Bhí caisleán aici i gCliara i gCo. Mhaigh Eo.*

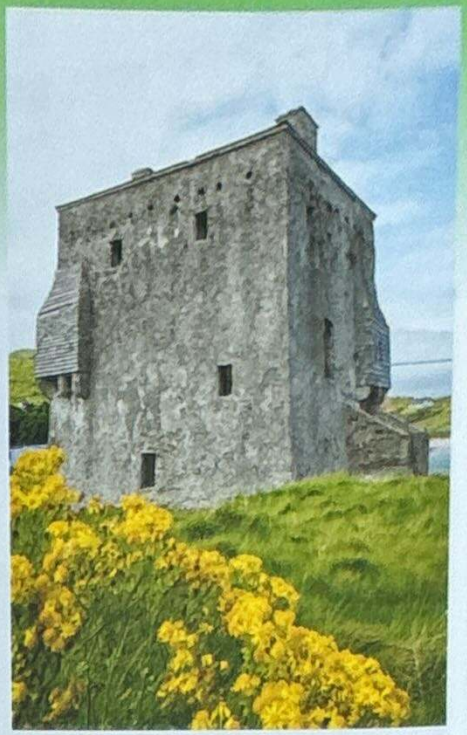

Gach bliain téann go leor daoine chuig coláistí samhraidh sna ceantair Ghaeltachta i gCo. na Gaillimhe agus i gCo. Mhaigh Eo chun feabhas a chur ar a gcuid Gaeilge. Bíonn deis ag na scoláirí páirt a ghlacadh san iliomad gníomhaíochtaí agus iad uile curtha ar fáil trí Ghaeilge.

▲ *Tagann surfálaithe ó gach cearn den domhan go Co. Shligigh chun triail a bhaint as na tránna surfála iontacha sa chontae.*

Suaitheantais na gcontaetha © 2025 Cumann Lúthchleas Gael – Ní ceadmhach a n-atáirgeadh.

CÚIGE LAIGHEAN

◀ *Is féidir taisteal ó Bhaile Átha Cliath a fhad leis an tSionainn ar an gCanáil Ríoga agus ar an gCanáil Mhór.*

Tá traidisiúin láidir iomána i gCo. Chill Chainnigh. Faoin mbliain 2022 bhí cluiche ceannais na hÉireann san iomáint buaite ag foireann sinsir an chontae 36 uair, níos mó uair ná aon chontae eile sa tír. Tugtar 'Na Cait' ar an bhfoireann.

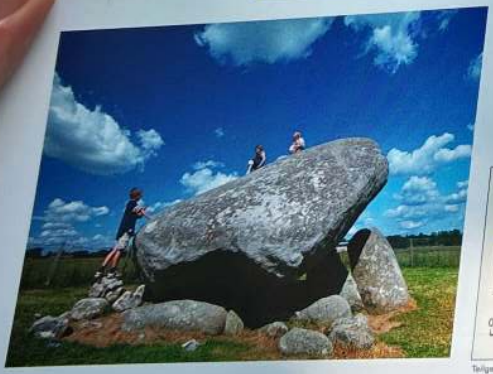

◀ *Dolmain Chnoc an Bhrúnaigh i gCo. Cheatharlach atá breis is 4,000 bliain d'aois.*

Scála

9 km — Seasann ceintiméadar amháin ar an léarscáil do 9 gciliméadar ar an talamh.

1 cm

0 9 km 18 km 27 km 36 km 45 km

Teilgean: Cónach © PHILIP'S

▶ *Tá trí thuama pasáiste i mBrú na Bóinne i gCo. na Mí – Sí an Bhrú, Cnóbha agus Dubhadh. Tógadh in onóir na marbh iad timpeall 4,500 bliain ó shin. Láithreán Oidhreachta Domhanda de chuid UNESCO is ea Brú na Bóinne.*

Tá Slabaí Loch Garman lonnaithe ar thalamh a tugadh chun míntíreachais sa 19ú haois. Talamh feirme is ea cuid mhór de. Gnáthóg thábhachtach d'éanlaithe is ea Slabaí Loch Garman chomh maith. Caitheann thart ar 8,500 gé bhánéadanach Ghraonlannach an geimhreadh ann gach bliain agus eitlíonn siad ar ais chun na Graonlainne san earrach.

▲ *Áit mhór i saol na rásaíochta capall é an Currach i gCo. Chill Dara.*

Eochair

- teorainn chontae
- príomhchathair
- ceantar mór uirbeach
- baile tábhachtach
- baile
- aerfort
- mótarbhealach
- bóthar náisiúnta
- bóthar eile
- iarnród
- Gaeltacht

Suaitheantais na gcontaetha © 2025 Cumann Lúthchleas Gaeil – Ní ceadmhach a n-athlóigeadh.

AN DOMHAN

Scála

1280 km — Seasann ceintiméadar amháin ar an léarscáil do 1280 ciliméadar ar an talamh.

1 cm

0 1280 km 2560 km 3840 km 5120 km 6400 km

Teilgean: Hammer © PHILIP'S

A	AN AIRMÉIN
AL	AN ALBÁIN
AÉA	AONTAS NA nÉIMÍRÍOCHTAÍ ARABACHA
AS	AN ASARBAISEÁN
BG	AN BHEILG
BH	AN BHOISNIA AGUS AN HEIRSEAGAIVÉIN
BS	AN BHANGLAIDÉIS
BU	AN BHURÚIN
CH	AN CHRÓIT
E	AN EILVÉIS
I	IOSRAEL
ÍS	AN ÍSILTÍR
K	AN CHOSAIV
L	AN LIOBÁIN
LU	LUCSAMBURG
M	AN MHACADÓIN THUAIDH
MÓ	MONTAINÉAGRÓ
O	AN OSTAIR
P	AN PHAILISTÍN
R	AN RÓMÁIN
RU	RUANDA
S	AN tSEICIA
SE	AN tSEIRBIA
SL	AN tSLÓIVÉIN
SUG	SAN UINSEANN AGUS NA GREANÁIDÍNÍ
SV	AN tSLÓVAIC
UN	AN UNGÁIR

LÉARSCÁIL DEN DOMHAN A DHÉANAMH

Is iomaí slí le cruth sféarach an domhain a léiriú ar léarscáil chothrom. Bíonn greille dhifriúil in úsáid do gach teilgean ar leith. San atlas seo úsáidtear teilgean cónach, teilgean asamatach nó teilgean sorcóireach ag brath ar cén chuid den domhan atá á léiriú.

Teilgean cónach

Teilgean sorcóireach

Teilgean asamatach

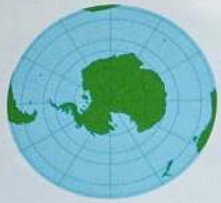

AN DOMHAN

Scála

1280 km — Seasann ceintiméadar amháin ar an léarscáil do 1280 ciliméadar ar an talamh.

1 cm

0 1280 km 2560 km 3840 km 5120 km 6400 km

Teilgean: Hammer © PHILIPS

Eochair

Léiríonn na dathanna airde na talún.

- os cionn 6000 méadar
- 4000 – 6000
- 2000 – 4000
- 1000 – 2000
- 200 – 1000
- 0 – 200 méadar
- faoi leibhéal na farraige
- binn sléibhe
- abhainn
- loch

MEIRICEÁ THUAIDH
AN tAIGÉAN CIÚIN
MEIRICEÁ THEAS
Na Sléibhte Creagacha
Na Sléibhte Apalaitseacha
Na hAndes
Na Mórthlaitheanna
Na hAlpaí
Na hAlpaí Beaga
Na Sléibhte Rocaí
Na Sléibhte Ard
Na Sléibhte Ard Abacha
Na Lochanna Móra
An Mississippi
An Rio Grande
Murascaill Mheicsiceo
Muir Chairib
An Meánchiorcal
An Ciorcal Antartach
Tríoplaic an Phortáin
Tríoplaic an Ghabhlóir
Oileáin Aliúiút
Oileáin Havaí
Oileáin na Line
Oileáin an Fhéinics
Oileáin Shamó
Oileáin an Chumainn
Oileáin Tonga
Oileáin Tuamotu
Oileáin Galápagos
Na hOileáin Mharcasacha
Oileáin Pitcairn
Oileáin Fhaclainnis
Tierra del Fuego
Ardchéidiú na Brasaíl
Abhainn Paraguay
An Peiriú
Sliabh Aconcagua
Sliabh McKinley
Sliabh Denali
Sliabh Cuilitzeati
An Mississippi
An Mackenzie
An Yukon
Bhearing
Muir Bhearing
Hudson
Na Lochanna Móra
An Labrador
An Ceanada
An Mississippi
An Rio Grande
An Amasóin
An Paraná
An Paraguay
An Ucaiéil
An Ucaiéil Beag
An Ucaiéil Ard
An Ucaiéil Ard Abacha
An Ucaiéil Ard Abacha
An Ucaiéil Ard Abacha

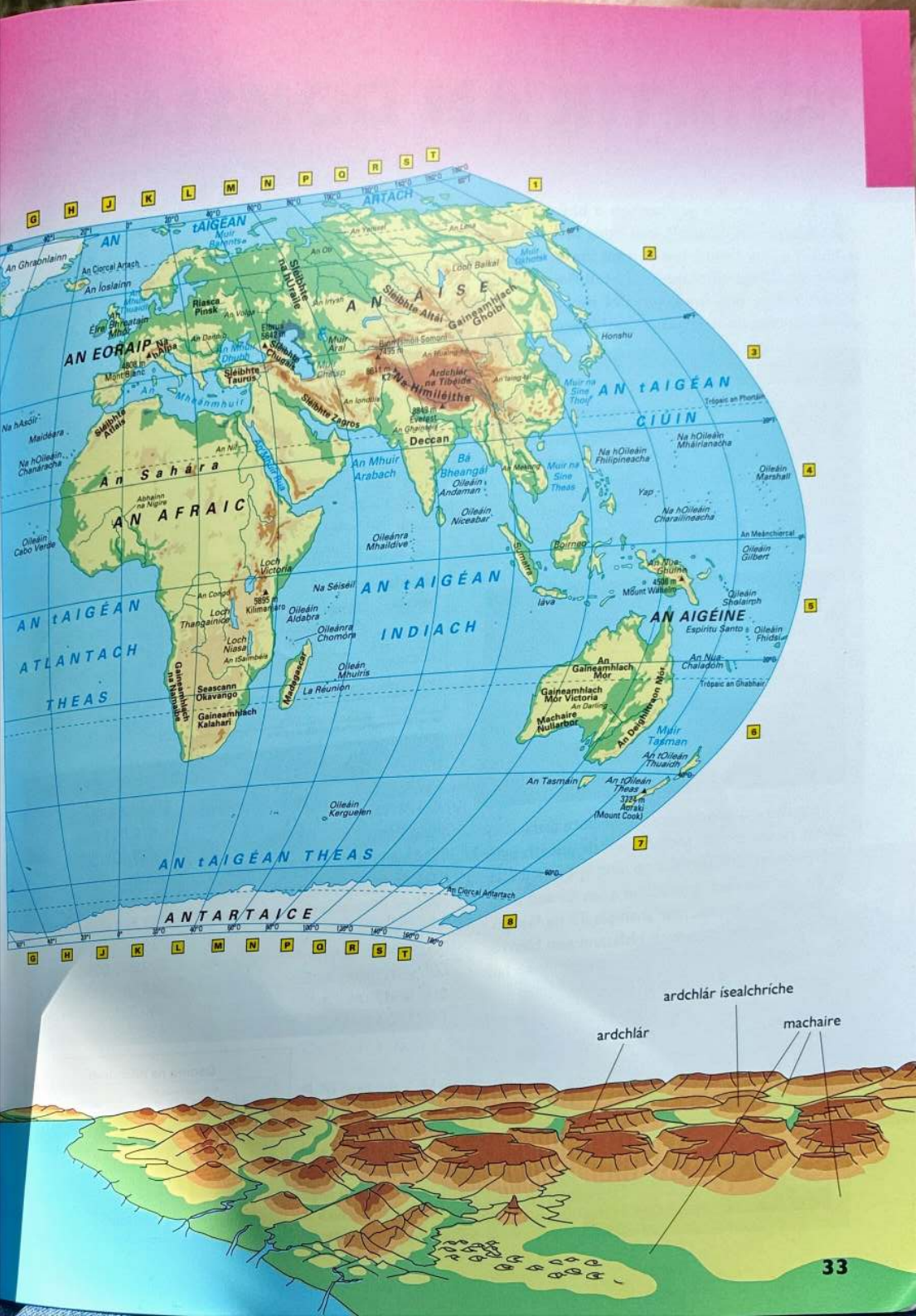
ARTACH
AN tAIGÉAN
AN EORAIP
AN AISE
AN tAIGÉAN CIÚIN
An Sahára
AN AFRAIC
An Mhuir Arabach
Deccan
AN tAIGÉAN INDIACH
AN tAIGÉAN ATLANTACH THEAS
AN AIGÉINE
AN tAIGÉAN THEAS
ANTARTAICE
ardchlár ísealchríche
ardchlár
machaire

MUINTIR AN DOMHAIN

TÁ ÁITEANNA ar domhan a bhfuil fíorbheagán daoine ina gcónaí iontu agus áiteanna eile a bhfuil a lán daoine ina gcónaí iontu. Féach an léarscáil. Cé na háiteanna a bhfuil fíorbheagán daoine ina gcónaí iontu agus cé na háiteanna a bhfuil a lán daoine ina gcónaí iontu?

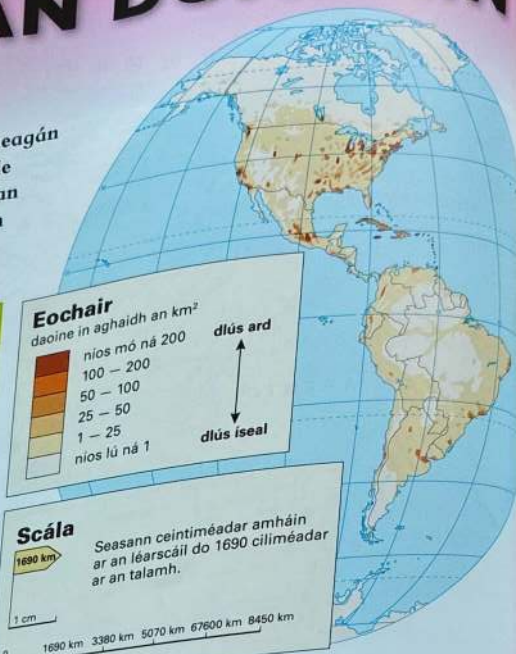

DLÚS ÍSEAL DAONRA

Is beag duine a chónaíonn sna réigiúin fhuara sa chuid is faide ó thuaidh de Cheanada, den Eoraip agus den Áise, mar shampla. Bíonn an talamh reoite an chuid is mó den bhliain agus bíonn sé rófhuar le barra a fhás. Tá na huscaithe breá cleachta le talamh reoite Thuaisceart Cheanada, áfach.

Is beag duine a chónaíonn sna sléibhte arda freisin. Bíonn sé fuar gaofar ansin de ghnáth, agus ní bhíonn an ithir torthúil go leor le barra a chur ag fás. Áit eile nach gcónaíonn a lán daoine is ea na fásaigh, an Sahára, mar shampla. Tá na fásaigh chomh tirim sin agus nach bhfásann aon bharra iontu. Bogann pobail fáin an tSahára ó áit go háit chun teacht ar bhia agus ar uisce.

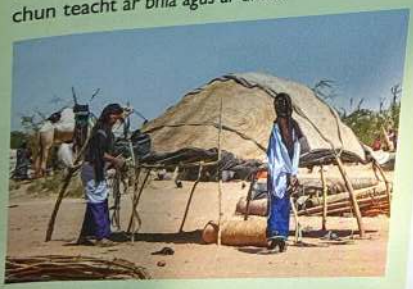

NA TÍORTHA IS MÓ DAONRA AR DOMHAN	Daonra
Tír	1,416,043,000
An tSín	1,409,128,000
India	341,963,000
Stáit Aontaithe Mheiriceá	281,562,000
An Indinéis	252,364,000
An Phacastáin	236,747,000
An Nigéir	220,052,000
An Bhrasaíl	168,697,000
An Bhanglaidéis	140,821,000
An Rúis	130,740,000

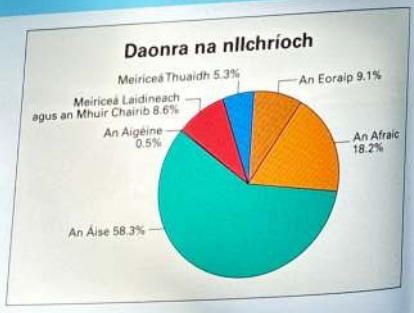

▶ *Féach an phíchairt seo. Cén ilchríoch is mó daonra? Cén ilchríoch is lú daonra?*

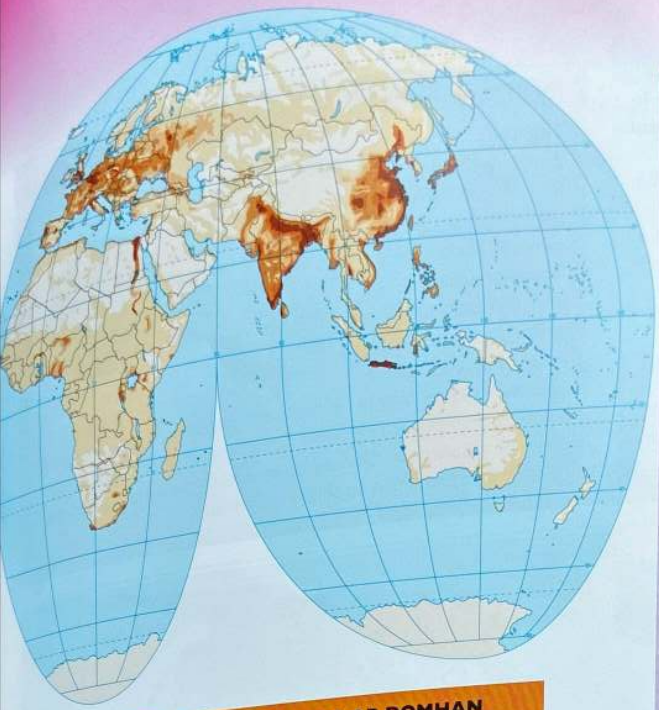

DLÚS ARD DAONRA

Tá na milliúin ina gcónaí sna cathracha is mó ar domhan, Deilí na hIndia, mar shampla. Cúis amháin a bhíonn le daonra ard i réigiún ná aeráid agus ithir mhaith a bheith ann. Cúis eile ná acmhainní nádúrtha a bheith ann, ola agus amhiarann, mar shampla. Mealltar daoine freisin le dul a chónaí sna réigiúin a bhfuil go leor tionscail iontu.

NA CATHRACHA IS MÓ DAONRA AR DOMHAN

Cathair	Tír	Daonra
Tóiceo	An tSeapáin	37,194,000
Deilí	An India	32,941,000
Shanghai	An tSín	29,211,000
Dhaka	An Bhangladéis	23,210,000
São Paulo	An Bhrasail	22,620,000
Cathair Mheicsiceo	Meicsiceo	22,281,000
Caireo	An Éigipt	22,183,000
Béising	An tSín	21,766,000
Mumbai	An India	21,297,000
Osaka	An tSeapáin	19,013,000

Is é Tóiceo sa tSeapáin an chathair is mó daonra ar domhan.

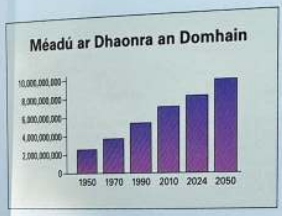

◀ *Ní raibh ach 2.54 billiún duine sa domhan sa bhliain 1950. In 2024 bhí timpeall 8 mbilliún ann, rud a léiríonn go bhfuil daonra an domhain ag méadú go tapa. Féach an léaráid seo. Cén daonra a mheastar a bheas sa domhan sa bhliain 2050?*

AN DOMHAN

AERÁID A THUGTAR ar an ngnáthaimsir a bhaineann le réigiún thar thréimhse fhada ama.

Ní hionann aeráid agus aimsir. Baineann aimsir le staid an atmaisféir in áit ar leith ag am ar leith. Athraíonn an aimsir go minic. Is éard atá i gceist le haeráid ná na patrúin fhadtréimhseacha a bhaineann le réigiún.

Féach na cúig líne domhanleithid atá ar an léarscáil thíos. Roinneann na línte sin, a bheag nó a mhór, an domhan ina thrí phríomhchrios aeráide – an-te, measartha agus an-fhuar.

GATHANNA NA GRÉINE

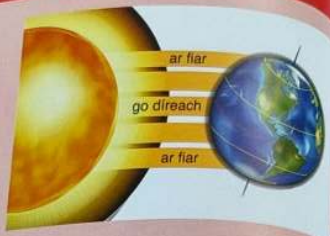

Téann an domhanleithead a bhaineann le háit i bhfeidhm ar aeráid na háite sin. Má tá áit gar don mheánchiorcal soilsíonn gathanna na gréine go díreach ar an áit sin. Má tá áit i bhfad ón meánchiorcal is ar fiar a shoilsíonn gathanna na gréine ar an áit sin. Spréitear an méid céanna d'fhuinneamh na gréine thar achar níos mó dá bharr sin. Dá fhad ón meánchiorcal is atá áit, mar sin, is ea is fuaire a bhíonn an aeráid san áit sin.

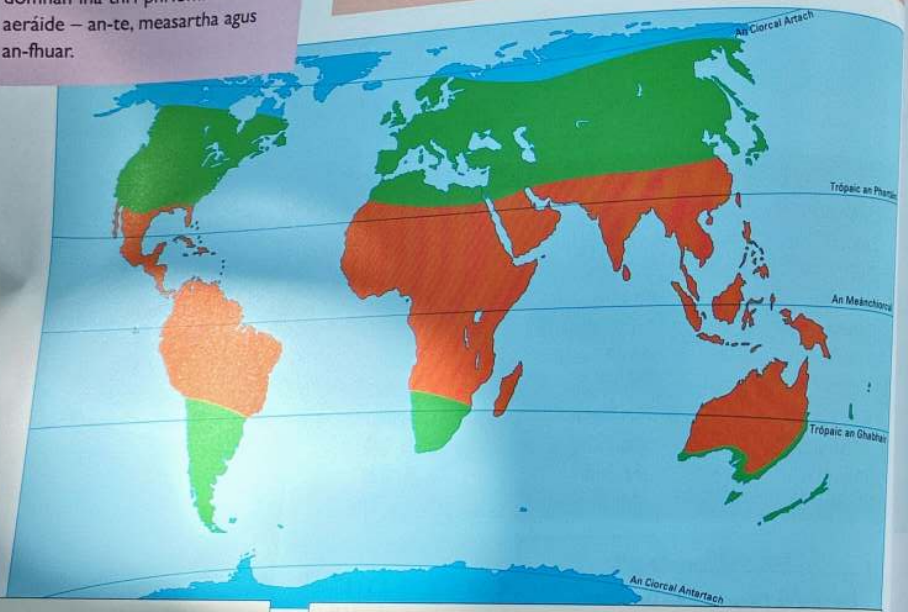

Scála

986 km

Seasann ceintiméadar amháin ar an léarscáil do 986 cilimeádar ar an talamh.

1 cm

0 986 km 1972 km 2958 km 3944 km 4930 km

Teilgean: Winkel III © PHILIPS

Eochair

an-te

aeráid an-te a bhíonn sna réigiúin atá gar don mheánchiorcal

measartha

aeráid bhog mheasartha a bhíonn sna réigiúin atá idir Trópaic an Phortáin agus an Ciorcal Artach agus idir Trópaic an Ghabhair agus an Ciorcal Antartach

an-fhuar

bíonn an aeráid is fuaire sna réigiúin timpeall ar na poil

Is iomaí difríochtaí aeráide atá i réigiúin éagsúla sa chrios aeráide céanna. Féach an léarscáil seo a léiríonn sé phríomhaeráid an domhain.

Eochair

aeráid pholach

fuar an t-am ar fad beagnach; ní thiteann ach fiorbheagán báistí ann

aeráid mheasartha

ní bhíonn sé róthe ná rófhuar riamh; báisteach gach mí

aeráid mheánmhuirí

geimhreadh bog agus samhradh te

aeráid thirim

te agus tirim i gcónaí

aeráid thrópaiceach

te agus tais i rith na bliana ar fad

aeráid shléibhe

fuar agus gaofar; báisteach agus sneachta trom

Cén cineál aeráide atá sna háiteanna seo thíos, meas tú?

▲ *Deisceart na Spáinne*

▲ *Corca Dhuibhne, Co. Chiarraí*

▲ *Iargúil na hAstráile*

▲ *Tuaisceart na hIorua*

▲ *Foraois bháistí i Meiriceá Theas*

▲ *Baile i sléibhte Neipeal*

BITHÓIM

AN DOMHAN

BRAITHEANN AN FÁSRA agus an fiadhúlra a bhíonn i réigiún ar an aeráid atá sa réigiún sin agus ar an gcineál talún atá ann. Tá an domhan roinnte ina bhithóim ar an léarscáil thíos, bunaithe ar na plandaí a d'fhásfadh sna réigiúin éagsúla agus na hainmhithe a mhairfeadh iontu mura mbeadh aon chur isteach ann ó dhaoine.

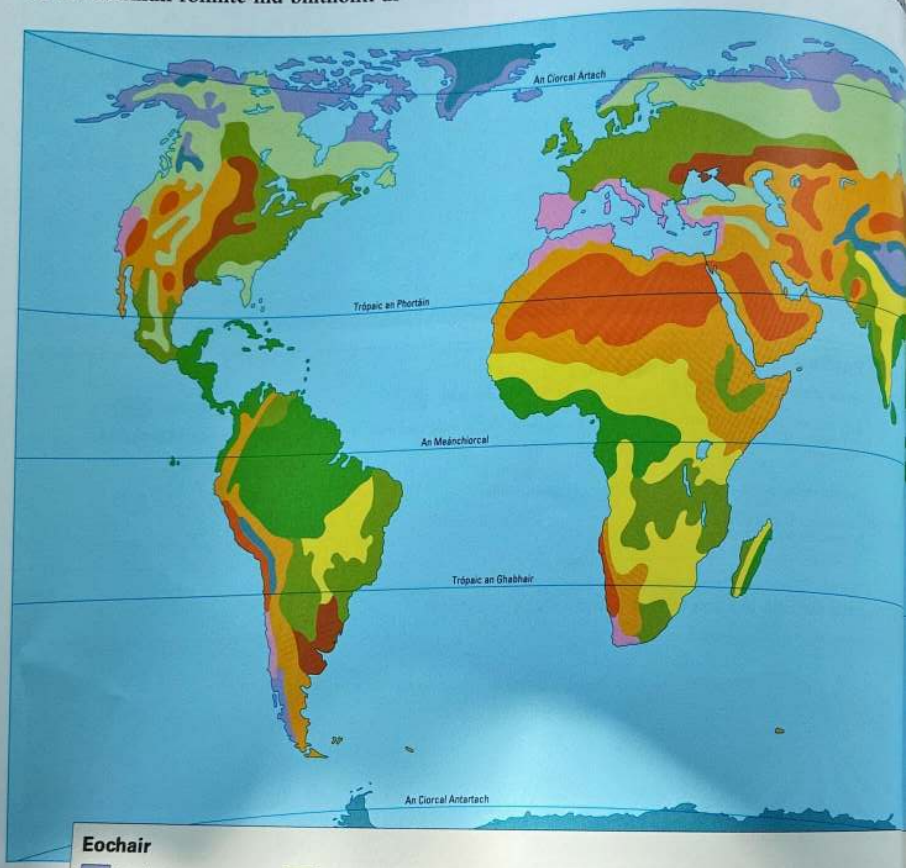

Eochair

- **tundra** — caonach agus léicin, ar bheagán crann, ithreacha tanaí
- **foraois bhuaircineach** — crainn spionduilleacha shiorghlasa
- **bithóm meánmhuirí** — toim, luibheanna agus crainn ísle atá in ann ag aimsir the agus thirim
- **fásach te, gaineamhlár** — tirim agus te, ar bheagán fásra
- **fásach fuar** — tirim agus fuar, ar bheagán fásra
- **foraois dhuillsilteach** — crainn leathanduilleacha dhuillsilteacha
- **féarthailte measartha** — féarthailte agus roinnt crann
- **breacfhásach** — féara gearra agus scrobarnach atá in ann ag triomach

BITHÓIM

AN DOMHAN

BRAITHEANN AN FÁSRA agus an fiadhúlra a bhíonn i réigiún ar an aeráid atá sa réigiún sin agus ar an gcineál talún atá ann. Tá an domhan roinnte ina bhithóim ar an léarscáil thíos, bunaithe ar na plandaí a d'fhásfadh sna réigiúin éagsúla agus na hainmhithe a mhairfeadh iontu mura mbeadh aon chur isteach ann ó dhaoine.

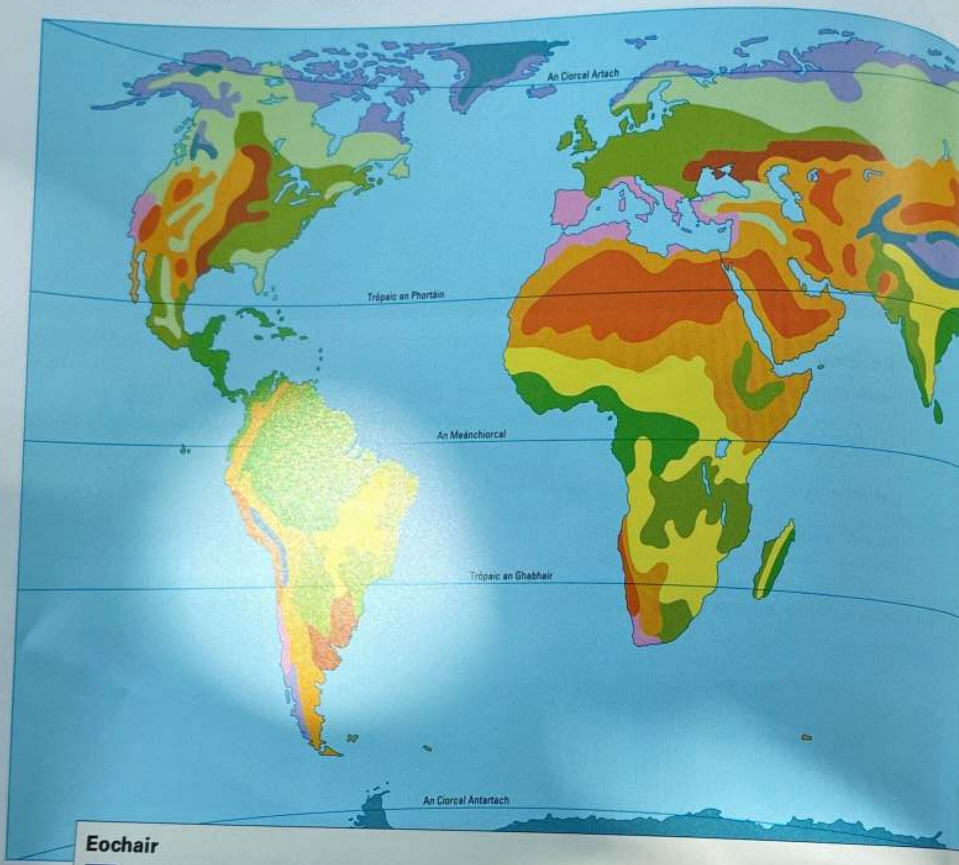

Eochair

tundra
caonach agus léicin, ar bheagán crann, ithreacha tanai

foraois bhuaircíneach
crainn spionduilleacha shíorghlasa

bíthóm meánmhuirí
toim, luibheanna agus crainn isle atá in ann ag aimsir the agus thirim

fásach te, gaineamhlach
tirim agus te, ar bheagán fásra

fásach fuar
tirim agus fuar, ar bheagán fásra

foraois dhuillsilteach
crainn leathanduilleacha dhuillsilteacha

féarthailte measartha
féarthailte agus roinnt crann

breacfhásach
féara gearra agus scrobarnach atá in ann ag triomach

tundra

fásach fuar

foraois bhuaircíneach

foraois dhuillsilteach

bithóm meánmhuirí

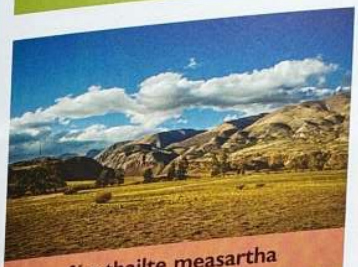

féarthailte measartha

fásach te, gaineamhlach

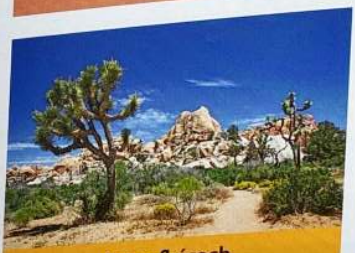

breacfhásach

foraois thrópaiceach

foraois thrópaiceach

líon mór speiceas de chrainn arda dhuilliúracha

sabhána

fearann páirce le féar ard agus crainn scáinte

Scála

657 km

1 cm

Seasann ceintiméadar amháin ar an léarscáil do 657 ciliméadar ar an talamh.

0 657 km 1314 km 1971 km 2628 km 3285 km

Teilgean: Winkel III © PHILIP'S

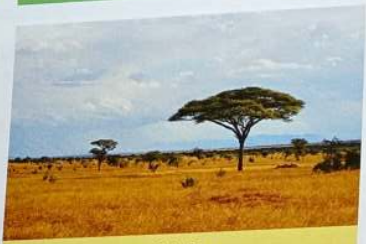

sabhána

tundra

fásach fuar

foraois bhuaircíneach

foraois dhuillsilteach

bithóm meánmhuirí

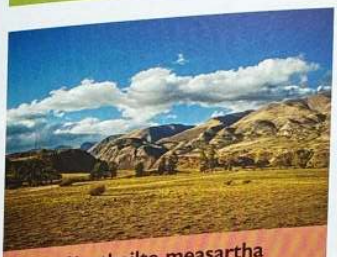

féarthailte measartha

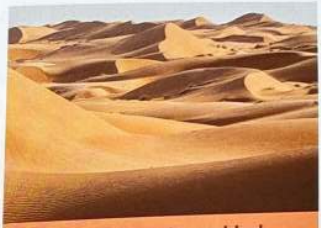

fásach te, gaineamhlach

breacfhásach

foraois thrópaiceach

sabhána

foraois thrópaiceach

líon mór speiceas de chrainn arda dhuilliúracha

sabhána

fearann páirce le féar ard agus crainn scáinte

Scála

657 km

1 cm

Seasann ceintiméadar amháin ar an léarscáil do 657 ciliméadar ar an talamh.

0 657 km 1314 km 1971 km 2628 km 3285 km

Teilgean: Winkel III © PHILIP'S

FADHBANNA TIMPEALLACHTA

BA CHEART DÚINN gach iarracht a dhéanamh aire a thabhairt don domhan. Níl sé éasca é sin a dhéanamh, áfach, agus uaireanta ní thugaimid aire cheart don phláinéad seo againne. An toradh a bhíonn air sin ná fadhbanna timpeallachta. Féach an léarscáil thall. Cé na réigiúin is mó atá ag streachailt le fadhbanna timpeallachta?

DÍFHORAOISIÚ

An Chúis: Gearrtar crainn chun go mbeidh adhmad ar fáil mar bhreosla agus le haghaidh obair thógála. Gearrtar crainn freisin le talamh a ghlanadh don talmhaíocht.

An Fhadhb: Scriostar gnáthóga ainmhithe. Scaoiltear CO_2 amach san atmaisféar. Déantar damáiste don ithir.

An Réiteach: Foraoiseacht inbhuanaithe, is é sin go gcuirtear crainn nua in áit na gcrann a leagtar.

FAIRSINGIÚ FÁSAIGH

An Chúis: Róshaothrú na talún, ró-innilt, dífhoraoisiú agus triomach.

An Fhadhb: Déantar damáiste d'fhoinsí uisce. Déantar fásach de cheantair a raibh uisce iontu tráth agus a raibh plandaí ag fás iontu.

An Réiteach: Foinsí uisce a chosaint agus srian a chur le róshaothrú, ró-innilt agus dífhoraoisiú trí chleachtais inbhuanaithe talmhaíochta a úsáid.

TRUAILLIÚ MARA

An Chúis: Scaoiltear bruscar (plaisteach go háirithe), séarachas, ola agus ceimiceáin dhainséaracha éagsúla isteach san fharraige.

An Fhadhb: Faigheann éisc, éin agus ainmhithe mara eile bás. Déantar damáiste do ghnáthóga mara.

An Réiteach: Srian a chur le táirgí plaisteacha aonúsáide. Dlithe idirnáisiúnta a chur i bhfeidhm chun cosc a chur leis an truailliú mara.

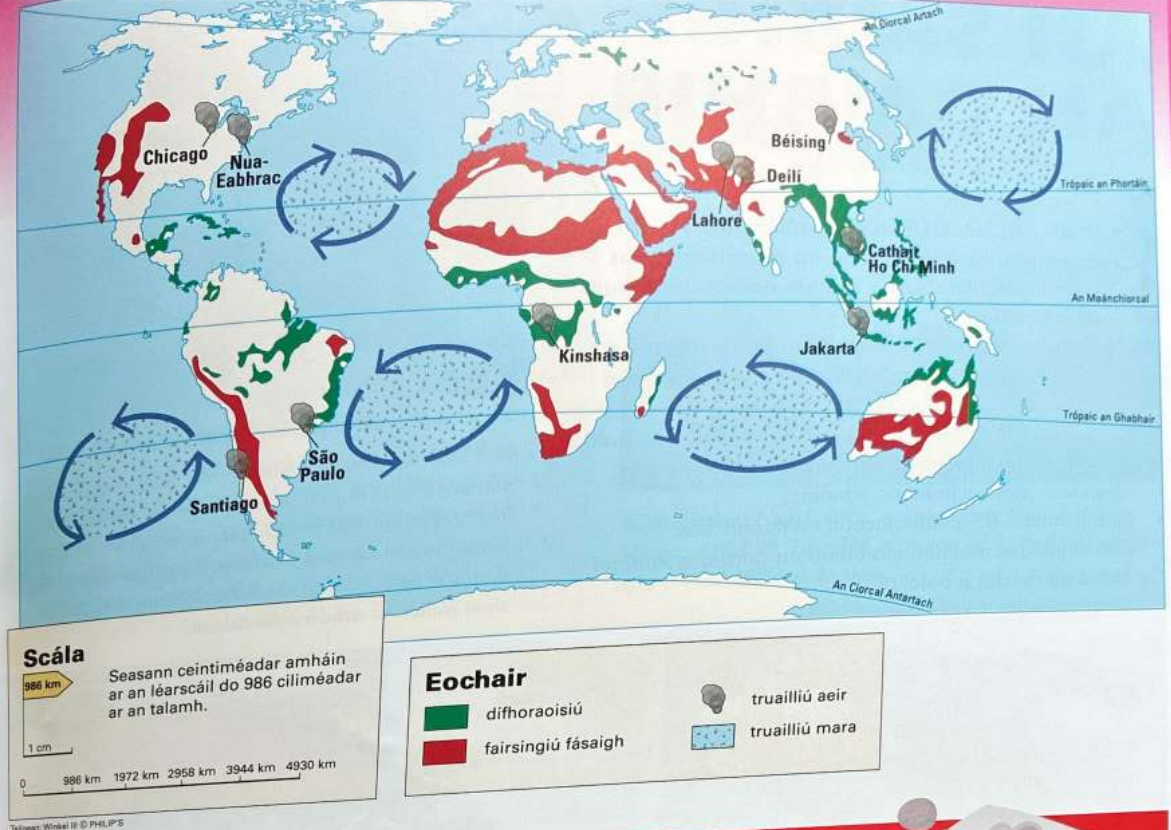

Tailgean: Winkel III © PHILIP'S

TRUAILLIÚ AEIR

An Chúis: Dóitear breoslaí iontaise i gcathracha ollmhóra le leictreachas a ghiniúint, le tithe a théamh, le carranna a rith agus le monarchana a rith. Scaoileann sé sin gáis thocsaineacha amach san aer.

An Fhadhb: Déantar dochar do shláinte daoine agus ainmhithe.

An Réiteach: Monatóireacht leanúnach a dhéanamh ar chaighdeán an aeir. Foinsí fuinnimh inathnuaite a úsáid seachas breoslaí iontaise. Córais a chur i bhfeidhm i gcarranna agus i monarchana leis an dochar a bhaint as na gáis thocsaineacha sula scaoiltear amach san aer iad.

Obair chasta í fadhbanna timpeallachta an domhain a réiteach. Tá dualgas ar rialtais agus ar lucht tionscail ar fud an domhain comhoibriú lena chéile chun teacht ar réiteach. Is féidir le gach duine cur leis an obair sin, áfach. Is féidir:

- **a laghad bruscair agus is féidir linn a chruthú;**
- **bia agus earraí a rinneadh ar bhealach nach ndéanann dochar don timpeallacht a cheannach, nuair is féidir;**
- **tacú le heagraíochtaí agus le gnólachtaí atá ag cabhrú le réiteach a fháil ar na fadhbanna timpeallachta;**
- **iarracht a dhéanamh modhanna taistil a úsáid nach ndéanann dochar don timpeallacht.**

N SAIBHIR AGUS N DAIBHIR

EANN DE NA DÚSHLÁIN mhóra atá le sárú ag muintir an domhain ná an neamhionannas mhór atá ann idir tíortha saibhre an domhain agus tíortha bochta.

Taispeánann an léarscáil seo cé na tíortha is saibhre ar omhan agus cé na tíortha is boichte. Tá sí bunaithe ar an nnéacs um Fhorbairt Dhaonna (IFD). Tá luach IFD idir 0 agus 1 ag gach tír. Ar na rudaí seo atá an luach IFD bunaithe:

- líon na mblianta a chaitheann muintir na tíre ar scoil;
- caighdeán maireachtála na ndaoine;
- an mheánaois ag a bhfaigheann na daoine bás.

Cén chuid den domhan ina bhfuil na tíortha is saibhre? Cá bhfuil na tíortha is boichte?

▲ *Caitheann na daoine sna tíortha saibhre ar domhan níos mó blianta ar scoil ná na daoine atá sna tíortha bochta. Tá scileanna litearthachta ag beagnach gach duine fásta sna tíortha is saibhre. Tá go leor daoine sna tíortha is boichte, áfach, nach bhfaigheann deis ar bith chun léamh ná scríobh a fhoghlaim.*

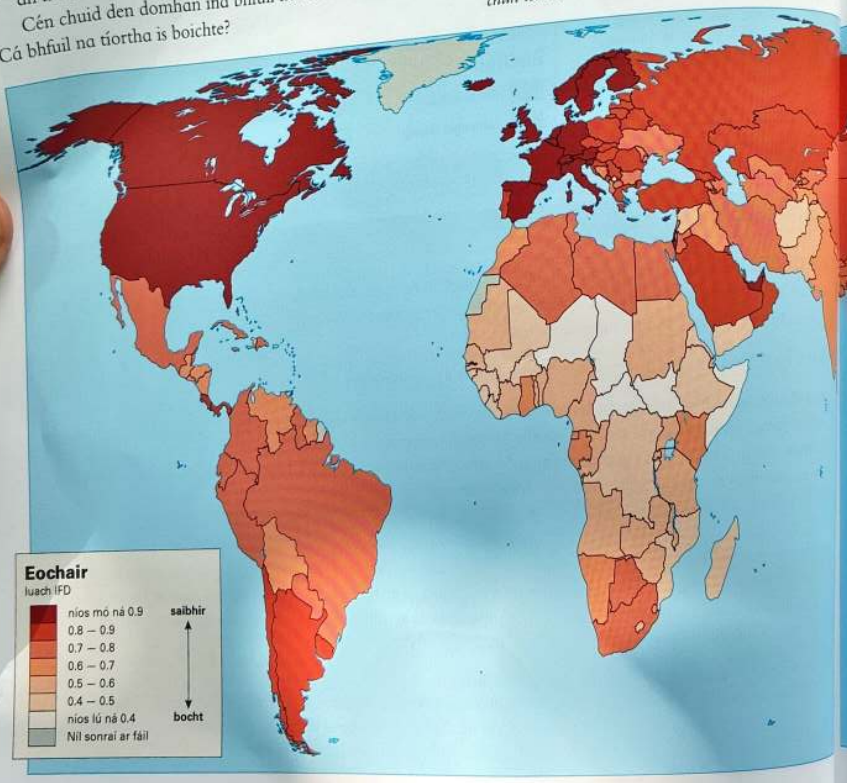

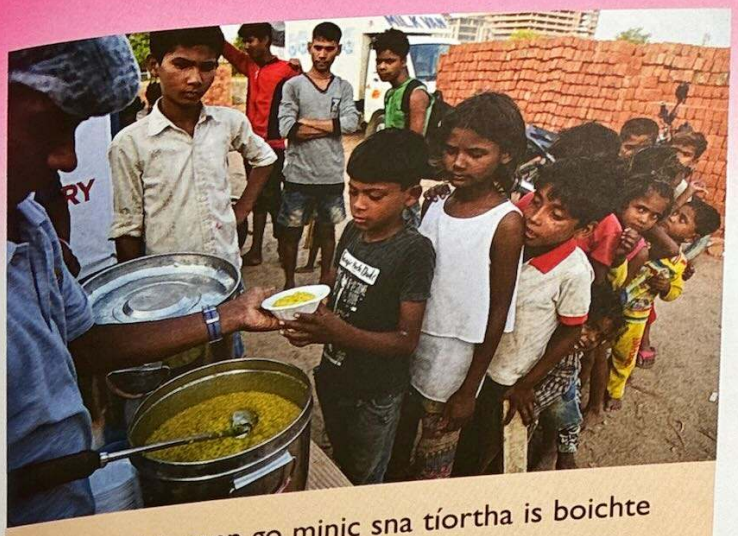

Bíonn an bia gann go minic sna tíortha is boichte agus cuid mhór daoine ag fulaingt leis an ocras. Ní bhíonn teacht acu go minic ar sheirbhísí sláinte ach oiread. Bíonn siad ag fulaingt le galair dá bharr sin agus faigheann siad bás ag aois níos óige ná mar a fhaigheann na daoine sna tíortha saibhre.

▲ *Seo cathair Nua-Eabhrac, ar chósta thoir Stáit Aontaithe Mheiriceá (SAM). Tá SAM ar cheann de na tíortha is saibhre agus is cumhachtaí ar domhan.*

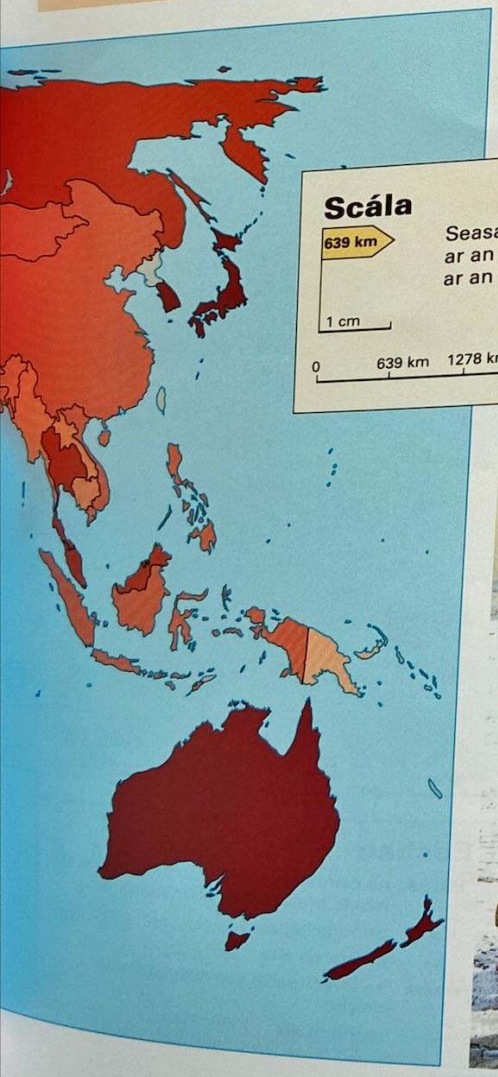

Scála

639 km

Seasann ceintiméadar amháin ar an léarscáil do 639 ciliméadar ar an talamh.

1 cm

0 639 km 1278 km 1917 km 2556 km 3195 km

Teilgean: Eckert IV © PHILIP'S

▲ *Fiú sna tíortha saibhre, bíonn cuid de na daoine bocht, mar a léirítear sa ghrianghraf seo. Bíonn éagsúlacht saibhris ann laistigh de gach tír. I gceantair áirithe, bíonn na daoine saibhir. I gceantair eile bíonn na daoine níos boichte.*

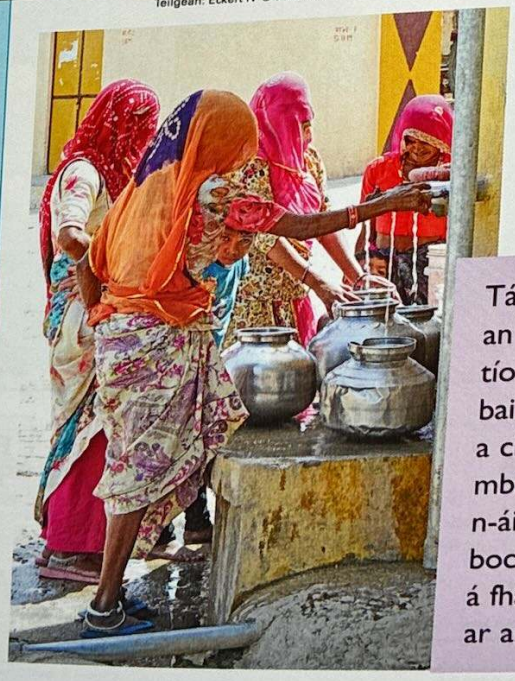

Tá caighdeán íseal maireachtála ag an gcuid is mó de na daoine sna tíortha bochta. Tá costas mór ag baint le huisce glan agus leictreachas a chur ar fáil. Is minic, mar sin, nach mbíonn uisce ná leictreachas ina n-áit chónaithe ag daoine sna tíortha bochta. Féach na mná seo agus uisce á fháil acu ó sconna uisce atá amuigh ar an tsráid.

AN tAONTAS EORPACH

IS É ATÁ SAN AONTAS EORPACH grúpa tíortha atá sásta comhoibriú le chéile agus a bhfuil plean comónta acu don trádáil, don talmhaíocht, don iompar, do chúrsaí comhshaoil, do chúrsaí gnóthaí eachtracha agus do chúrsaí airgeadais.

Institiúidí an Aontais Eorpaigh	Ceanncheathrú
An Chomhairle Eorpach	An Bhruiséil
Comhairle an Aontais Eorpaigh	An Bhruiséil
An Coimisiún Eorpach	An Bhruiséil
Parlaimint na hEorpa	Strasbourg
Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh	Lucsamburg
An Banc Ceannais Eorpach	Frankfurt am Main

FÁS AN AONTAIS EORPAIGH 1957–2013

Eochair

An bhliain ar glacadh le tíortha san Aontas Eorpach

- 1957 (na ballstáit bhunaidh)
- 1973
- 1981
- 1986
- 1990
- 1995
- 2004
- 2007
- 2013
- tíortha eile na hEorpa

Bhí an Ríocht Aontaithe ina bhall den AE idir 1973 agus 2020.

Scála

425 km

1 cm

Seasann ceintiméadar amháin ar na léarscáileanna do 425 ciliméadar ar an talamh.

0 425 km 850 km 1275 km 1700 km 2125 km

Teilgean: Cónach © PHILIP'S

AN EURO: AIRGEADRA AN AONTAIS EORPAIGH

▲ *Bíonn íomhá éagsúil ar na boinn euro i ngach tír. Cláirseach a bhíonn ar bhoinn euro na hÉireann.*

Eochair

- ballstáit ina n-úsáidtear an euro
- ballstáit nach bhfuil an euro á úsáid iontu
- tíortha eile na hEorpa
- teorainn tíre

AN EORAIP

AN ALBÁIN

ANDÓRA

AN BHEALARÚIS

Is Í AN EORAIP an dara hilchríoch is lú ar an domhan. Níl ach 10% de mhuintir an domhain ina gcónaí ann. Is ar an aon mhórchríoch amháin atá an Eoraip agus an Áise. Tugtar an Eoráise ar an mórchríoch sin go minic. Tá cuid den Rúis agus den Tuirc san Eoraip. San Áise atá an chuid eile.

FÍRICÍ AGUS FIGIÚIRÍ

Líon na dtíortha: 46
Daonra: Timpeall 740 milliún
An tír is mó: An Rúis
An chathair is mó: Mosco, 12.6 milliún duine
An sliabh is airde: Elbrus i Sléibhte Chugais, 5642 m
An abhainn is faide: An Volga sa Rúis, 3688 km

Tá an Colasaem ar cheann de na séadchomharthaí is cáiliúla san Eoraip. Tógadh an Colasaem sa Róimh, príomhchathair na hIodáile, timpeall 2000 bliain ó shin nuair a bhí Impireacht na Róimhe i mbarr a réime.

CATHAIR NA VATACÁINE

AN UNGÁIR

AN ÚCRÁIN

AN tSUALAINN

AN SPÁINN

AN tSLÓVAIC

AN tSLÓIVÉIN

AN tSEIRBIA

▶ *Is oileán bolcánach í an Íoslainn. Tá a lán géasar, bolcán agus toibreacha teo ann. Réabann uisce aníos as Géasar Strokkur gach 5 go 10 nóiméad!*

▲ *Is iad na Sámaigh pobal dúchais thuaisceart na hEorpa. Seolann siad a dtréada réinfhia thar theorainneacha thuaisceart na hIorua, na Sualainne agus na Fionlainne, chomh maith le ceantair in iarthuaisceart na Rúise.*

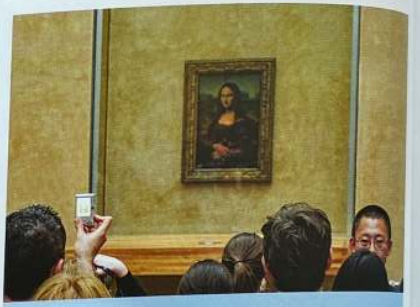

Tá cáil ar Pháras, príomhchathair na Fraince, mar lárionad d'ealaíona éagsúla. Tá pictiúir an-luachmhar agus seoda ealaíne eile ó gach aird den chruinne ar taispeáint sa Louvre, ceann de na hiarsmalanna is mó cáil sa chathair. Is ann atá an pictiúr Mona Lisa le Leonardo da Vinci.

AN tSEICIA

SAN MAIRÍNE

AN RÚIS

AN RÓMÁIN

AN RÍOCHT AONTAITHE

AN PHORTAINGÉIL

AN PHOLAINN

AN OSTAIR

AN BHEILG

AN BHOISNIA AGUS AN HEIRSEAGAIVÉIN

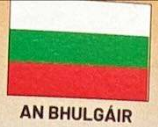
AN BHULGÁIR

AN CHIPIR

AN CHOSAIV

AN CHRÓIT

AN DANMHAIRG

AN EASTÓIN

◀ *Bíonn samhradh breá grianmhar ann i ndeisceart na hEorpa. Bíonn an-tóir ar na hionaid saoire cois cósta, mar sin, go háirithe na cinn a bhfuil radharc acu ar an Meánmhuir, ar Mhuir Aidriad agus ar an Muir Aeigéach.*

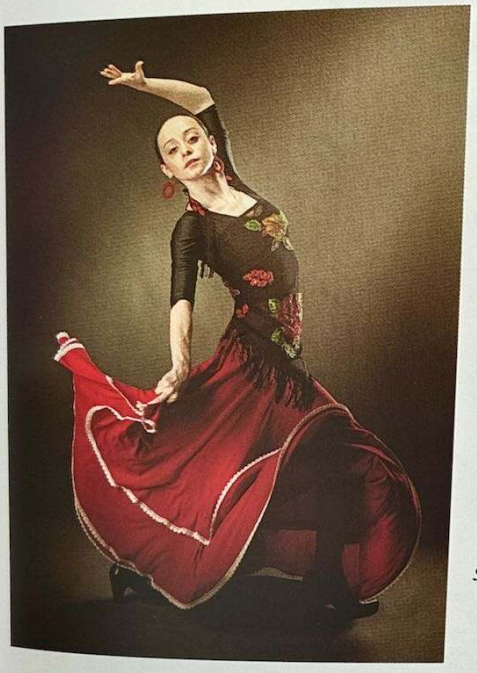

◀ *Stíl rince agus ceoil é an Flamenco as deisceart na Spáinne.*

Cruthaíodh Lego sa Danmhairg in 1949 i mbaile darbh ainm Billund. Is ann a osclaíodh an chéad ionad *Legoland* in 1968. Tá *Legoland* lán le rudaí a tógadh le Lego, caisleáin, ainmhithe agus sárlaochra ina measc.

▶ *Tá an-tóir ar an léimneach sciála sna gleannta Alpacha in iarthuaisceart na Slóivéine.*

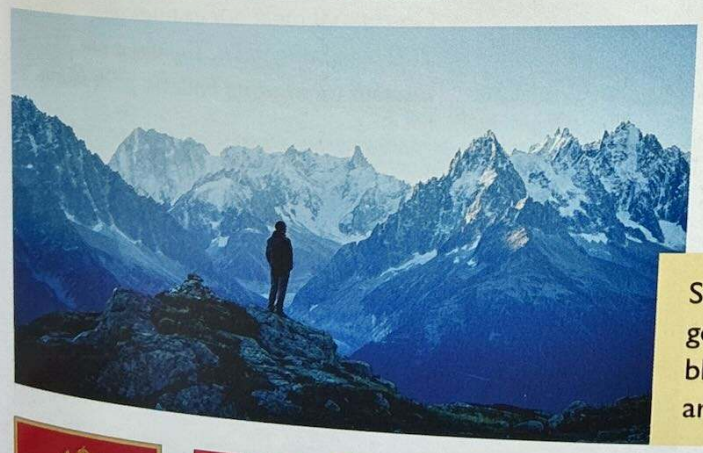

Síneann na hAlpa thar 8 dtír, ón tSlóivéin go dtí an Fhrainc. Is é Mont Blanc an bhinn is airde sna hAlpa. Tá sé 4808 m ar airde.

AN EILVÉIS

ÉIRE

AN FHIONLAINN

AN FHRAINC

AN GHEARMÁIN

AN GHRÉIG

AN IODÁIL

AN IORUA

AN ÍOSLAINN

AN ÍSILTÍR

AN LAITVIA

MONTAINÉAGRÓ

MONACÓ

AN MHOLDÓIV

MÁLTA

AN MHACADÓIN THUAIDH

LUCSAMBURG

AN LIOTUÁIN

LICHTINSTÉIN

AN GHRÉIG

TÁ AN GHRÉIG in oirdheisceart na hEorpa. Tá timpeall 11 mhilliún duine ina gcónaí ann. Is í an Aithin príomhchathair na Gréige. Aeráid mheánmhuirí atá sa Ghréig. Bíonn an samhradh te agus grianmhar agus bíonn an geimhreadh bog.

Ba ag na Gréagaigh a bhí an chéad mhórshibhialtacht san Eoraip. Mhair an tsibhialtacht sin ó thuairim is 800 RCh go dtí 150 RCh. Tá go leor iarsmaí den tSean-Ghréig ina seasamh fós tar éis na mílte bliain.

◀ *Tá an Acrapoil suite ar chnoc os cionn na hAithne. Tógadh a lán foirgnimh bhreátha ar an Acrapoil le linn ré na Sean-Ghréige agus tá na fothraigh fós ann.*

Déantar ceiliúradh ar fhéile Apokries gach bliain sa Ghréig. Tarlaíonn an fhéile Chríostaí seo roimh an gCarghas. Maireann an ceiliúradh suas le trí seachtaine.

Bhíodh féile in Oilimpia na Gréige fadó, in ómós don dia Séas, príomhdhia na Sean-Ghréige. Bunaithe ar an bhféile sin atá Cluichí Oilimpeacha an lae inniu.

▼ *Ar na hainmhithe a mhaireann sa Ghréig tá an béar, an mac tíre, an lincse agus fianna éagsúla.*

▼ *Tá níos mó ná 2,000 oileán sa Ghréig. Níl cónaí ach ar timpeall 200 ceann acu, áfach. Tugann a lán turasóirí cuairt ar na hoileáin gach bliain.*

AN GHRÉIG

TÁ AN GHRÉIG in oirdheisceart na hEorpa. Tá timpeall 11 mhilliún duine ina gcónaí ann. Is í an Aithin príomhchathair Gréige. Aeráid mheánmhuirí atá sa Ghréig. Bíonn an samhradh agus grianmhar agus bíonn an geimhreadh bog.

Ba ag na Gréagaigh a bhí an chéad mhórshibhialtacht san Eoraip. Mhair an tsibhialtacht sin ó thuairim is 800 RCh go dtí 150 RCh. Tá go leor iarsmaí den tSean-Ghréig ina seasamh fós tar éis na mílte bliain.

◀ *Tá an Acrapoil suite ar chnoc os cionn na hAithne. Tógadh a lán foirgnimh bhreátha ar an Acrapoil le linn ré na Sean-Ghréige agus tá na fothraigh fós ann.*

Déantar ceiliúradh ar fhéile Apokries gach bliain sa Ghréig. Tarlaíonn an fhéile Chríostaí seo roimh an gCarghas. Maireann an ceiliúradh suas le trí seachtaine.

Bhíodh féile in Oilimpia na Gréige fadó, in ómós don dia Séas, príomhdhia na Sean-Ghréige. Bunaithe ar an bhféile sin atá Cluichí Oilimpeacha an lae inniu.

▼ *Ar na hainmhithe a mhaireann sa Ghréig tá an béar, an mac tíre, an lincse agus fianna éagsúla.*

▼ *Tá níos mó ná 2,000 oileán sa Ghréig. Níl cónaí ach ar timpeall 200 ceann acu, áfach. Tugann a lán turasóirí cuairt ar na hoileáin gach bliain.*

Is rince é an Sirtaki atá bunaithe ar rincí traidisiúnta na Gréige. Tá clú agus cáil ar an Sirtaki ar fud an domhain. Is minic a chuirtear taispeántais Sirtaki ar bun do thurasóirí sa Ghréig.

◀ *Fástar ológa ar fud na Gréige. Bíonn garráin ológ le feiceáil i ngach baile. Is táirgeoir mór ola olóige í an Ghréig.*

Scála

50 km — 1 cm

Seasann ceintiméadar amháin ar an léarscáil do 50 ciliméadar ar an talamh.

0 — 50 km — 100 km — 150 km — 200 km — 250 km

Teilgean: Cónach © PHILIP'S

TÍORTHA

AN AFRAIC

AN AFRAIC

Teilgean: Asamatach © PHILIP'S

AN AFRAIC

AN AETÓIP

POBLACHT NA hAFRAICE LÁIR

POBLACHT NA hAFRAICE THEAS

UGANDA

AN TÚINÉIS

TÓGA

AN TANSÁIN

AN tSÚDÁIN THEAS

AN tSÚDÁIN

AN tSOMÁIL

AN tSIOMBÁIB

SIARRA LEON

NA SEISEIL

AN tSEINEAGÁIL

SEAD

IS Í AN AFRAIC an dara hilchríoch is mó ar domhan. Tá timpeall 20% de thalamh an domhain inti.

Ba choilíneachtaí Eorpacha iad an chuid is mó de thíortha na hAfraice sa 19ú haois. Bhain stáit na hAfraice neamhspleáchas amach ón mbliain 1956 i leith.

Bíonn sé te beagnach gach áit san Afraic.

FÍRICÍ AGUS FIGIÚIRÍ

Líon na dtíortha: 54
Daonra: Timpeall 1.5 billiún
An tír is mó: An Ailgéir
An chathair is mó: Lagos sa Nigéir, 15.4 milliún duine
An sliabh is airde: Kilimanjaro sa Tansáin, 5895 m
An abhainn is faide: An Níl, 6695 km (an abhainn is faide ar domhan)

Is pobail fáin iad cuid de threibheanna na hAfraice, na Beidiúnaigh agus na Másaígh, mar shampla. Bogann siad ó áit go háit lena gcuid ainmhithe.

▲ *Is iomaí ainmhí spéisiúil atá dúchasach do shabhánaí na hAfraice - an leon, an sioráf, an séabra agus an eilifint ina measc. Féarthailte tirime, a bhfuil crainn agus coillte breactha anseo agus ansiúd orthu, is ea an sabhána.*

▶ *Tá na pirimidí in Giza san Éigipt thart ar 5000 bliain d'aois. Is sna pirimidí a cuireadh na farónna, ríthe na hÉigipte fadó, i ndiaidh a mbáis.*

Bíonn camaill in úsáid ag daoine leis an Sahára a thrasnú. Tá an Sahára suite i dtuaisceart na hAfraice agus is é an gaineamhlach is mó ar domhan é. Clúdaíonn sé beagnach leath de thalamh na hAfraice.

SÃO TOMÉ AGUS PRÍNCIPE

AN tSAIMBIA

RUANDA

AN NÍGIR

AN NIGÉIR

AN NAMAIB

MÓSAIMBÍC

OILEÁN MHUIRÍS

AN MHÁRATÁIN

ANGÓLA

BEININ

AN BHOTSUÁIN

AN BHURÚIN

BUIRCÍNE FASÓ

OILEÁIN CABO VERDE

CAMARÚN

AN CHÉINIA

OILEÁIN CHOMÓRA

POBLACHT DHAONLATHACH AN CHONGÓ

AN CONGÓ

AN CÓSTA EABHAIR

DJIBOUTI

AN ÉIGIPT

AN EIRITRÉ

ESUAITÍNÍ (AN tSUASALAINN)

GÁNA

AN GHABÚIN

AN GHAIMBIA

AN GHUINE

AN GHUINE MHEÁNCHIORCLACH

Is tíortha i mbéal forbartha ó thaobh an gheilleagair de cuid mhaith de thíortha na hAfraice. Tá an bhochtaineacht forleathan sna tíortha sin.

◀ *Cuireadh deireadh le cinedheighilt san Afraic Theas sna 1990idí. Rinne Nelson Mandela a dhícheall chun cearta do dhaoine de dhath a bhaint amach, agus chaith sé 27 bliain sa phríosún dá bharr. Bhí sé ina uachtarán ar an Afraic Theas ó 1994 go 1999.*

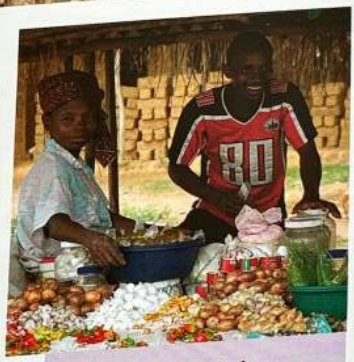

Margadh i mbaile beag sa Libéir in iarthar na hAfraice. Cónaíonn timpeall 60% de mhuintir na hAfraice faoin tuath, ach tá méadú ag teacht ar líon na n-oibrithe atá ag aistriú go dtí na cathracha.

◀ *Is é Kilimanjaro sa Tansáin an sliabh is airde san Afraic. Tá sé gar don mheánchiorcal, ach bíonn sneachta ar a bharr ar feadh na bliana.*

AN MHALÁIV

MARACÓ

MAILÍ

MADAGASCAR

AN LIBIA

AN LIBÉIR

GUINE BISSAU

LEOSÓTA

TÍR SAN AFRAIC

AN NIGÉIR

IS É AN NIGÉIR an tír is mó in iarthar na hAfraice agus an tír is mó daonra san Afraic. Maireann timpeall 205 milliún duine ann. Is é Béarla teanga oifigiúil na tíre ach labhraítear thar 250 teanga eile ann! Is é Lagos an chathair is mó daonra sa Nigéir. Maireann timpeall 15 milliún duine ann.

Ón 15ú haois go dtí an 19ú haois chuaigh trádáil na sclábhaithe go mór i bhfeidhm ar an Nigéir. Sa 19ú haois ghlac an Bhreatain seilbh ar an Nigéir. D'éirigh le muintir na Nigéire neamhspleáchas a bhaint amach arís sa bhliain 1960.

▲ *Maireann an geanón píbgheal sna foraoisí báistí sa Nigéir. Speiceas atá i mbaol criticiúil is ea iad.*

Bíonn margadh faoin aer i mbeagnach gach sráidbhaile agus baile mór sa Nigéir. Díolann feirmeoirí, lucht ceirde agus díoltóirí eile a gcuid táirgí ar na margaí seo.

▲ *Tá an-tábhacht leis an bhfeirmeoireacht sa Nigéir. Is iad na príomhbharra a fhástar ann ná pónairí cócó, piseanna talún, arbhar Indiach, rís agus muiléad.*

Déantar ceiliúradh ar Fhéile Durbar i dtuaisceart na Nigéire gach bliain. Is féile loslamach í a bhíonn ann ag deireadh Ramadan.

AN NÍGIR
SEAD
Loch Shead
Sokoto
Katsina
Gashua
Kano
Gusau
Maiduguri
Damaturu
Azare
BUIRCÍNE FASÓ
Zaria
Biu
Kaduna
Bauchi
BEININ
Taiscumar Kainji
Ardchlár Jos
AN NIGÉIR
1585 m
Damba Kainji
Minna
Abuja
Jimeta
Abhainn na Nígire
Binn Vogel 2042 m
Benue
Ilorin
Ogbomosho
Ila
Oyo
Ede
Oshogobo
Lokoja
Makurdi
Iwo
Ilesha
Ibadan
Ife
Abeokuta
Lagos
Benin City
Enugu
Onitsha
CAMARÚN
Warri
Aba
Calabar
Biochta Bheinin
Port Harcourt
Deilt na Nígire
AN GHUINE MHEÁNCHIORCLACH
Murascaill na Guine
5°0
10°0
10°T
5°T

Eochair

Léiríonn na dathanna airde na talún.

os cionn 6000 méadar
4000 – 6000
2000 – 4000
1000 – 2000
400 – 1000
200 – 400
0 – 200 méadar
faoi leibhéal na farraige
binn sléibhe
abhainn
abhainn uaineach
loch
loch uaineach
príomhchathracha
cathracha eile
teorainn tíre

Scála

85 km

Seasann ceintiméadar amháin ar an léarscáil do 85 ciliméadar ar an talamh.

1 cm

0 85 km 170 km 255 km 340 km 425 km

Teilgean: Sorcóireach © PHILIP'S

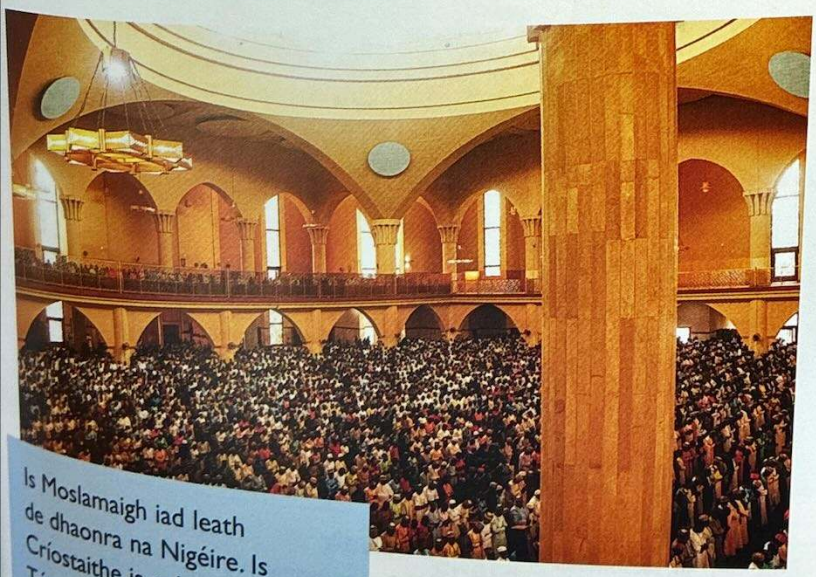

Is Moslamaigh iad leath de dhaonra na Nigéire. Is Críostaithe is mó an leath eile. Tógadh an Mosc Náisiúnta in Abuja, príomhchathair na Nigéire sna 1980daí.

►*Tá neart saibhris sa Nigéir de bharr go bhfuil stór mór ola ann. Ach cé go bhfuil saibhreas thar cuimse ag roinnt daoine, tá daoine eile ar an ngannchuid.*

TÍORTHA
AN ÁISE

AN tAIGÉAN ARTACH
An Ciorcal Artach
An Bhun-fhadline
AN RÚIS
Cathair Pheadair
Moscó
Perm
Yekaterinburg
Nizhniy Novgorod
Kazan
Samara
Volgograd
Rostov
Omsk
Novosibirsk
Iacútsc
Astana
AN CHASACSTÁIN
Ulan Bator
AN MHONGÓIL
Harbin
Shenyang
Pyongyang
Béising
Tianjin
Taiyuan
Zibo
Ürümqi
Almaty
Bishkek
AN CHIRGEASTÁIN
AN ÚISBÉICEASTÁIN
Tashkent
AN TÁIDSÍCEASTÁIN
Dúshanbe
Ashgabat
Mashbad
Iostanbúl
Ankara
AN TUIRC
tSEOIRSIA
Tbilisi
Eireaván
AN ÁSARBAISEÁIN
AN AIRMÉIN
Baki
AN TUIRCMÉANASTÁIN
Béiriút
SR
An Damaisc
Amman
Iarúsaileim
IN
Bagdad
Tehran
AN IARÁIC
CUÁIT
Cathair Chuáit
AN IARÁIN
Cabúl
AN AFGANASTÁIN
JAMMU AGUS AN CHAISMÍR
Islamabad
Lahore
AN PHACASTÁIN
Deilí Nua
Karachi
Kanpur
Ahmadabad
Calcúta
AN INDIA
Mumbai
Hyderabad
Bengaluru
Madras
Colombo
SRÍ LANCA
Atall Malé
OILEÁIN MHAILDÍVE
Sana
ÉIMIN
Muscat
ÓMÁN
Abú Daibí
AONTAS NA nÉIMÍRÍOCHTAÍ ARABACHA
BAIRÉIN
CATAR
Doha
Riyadh
AN ARAIB SHÁDACH
Meice
NEIPEAL
Katmandu
AN BHÚTÁIN
Thimphu
AN BHANGLAIDÉIS
Dacca
MAENMAR
Naypyidaw
Yangon
Bangkok
Phnom Penh
LAOS
Vientiane
AN TÉALAINN
AN CHAMBÓID
VÍTNEAM
Cathair Ho Chi Minh
Hanáí
AN tSÍN
Xi'an
Lanzhou
Chengdu
Chongqing
Wuhan
Changsha
Nanjing
Shanghai
Hangzhou
Kunming
Guangzhou
Shenzhen
Hong Cong
Tai-pei
AN TÉAVÁIN
Kao-hsiung
Sápporo
AN tSÉAPÁIN
Tóiceo
Nagoya
Osaká
Súl
AN CHÓIRÉ THUAIDH
AN CHÓIRÉ THEAS
Quezon
Mainile
NA hOILEÁIN FHILIPÍNEACHA
Bandar Seri Begawan
BRÚINÉ
AN MHALAEISIA
Kuala Lumpur
SINGEAPÓR
Medan
Nusantara
Pálembang
Iacárta
Surabaya
AN INDINÉIS
Dili
TIOMÓR THOIR
AN tAIGÉAN INDIACH
AN tAIGÉAN CIUIN
Tropic of Cancer
An Meiriceá
Cathair Chuáit
Iacárta
Kuala Lumpur
Cathair Ho Chi Minh
Cathair Pheadair
Moscó
Iostanbúl
Ankara
Béising
Tianjin
Harbin
Shenyang
Nanjing
Shanghai
Hangzhou
Wuhan
Chengdu
Chongqing
Xi'an
Guangzhou
Shenzhen
Hong Cong
Hanáí
Deilí Nua
Ahmadabad
Calcúta
Mumbai
Hyderabad
Bengaluru
Madras
Karachi
Lahore
Tehran
Bagdad
Riyadh
Yangon
Bangkok
Mainile
Osaká
Sápporo
Nagoya
Tóiceo
Iacútsc
Ulan Bator
Almaty
Tashkent
Islamabad
Colombo
Kuala Lumpur
Iacárta
Surabaya
Pálembang
Medan
Nusantara
Dili
Kao-hsiung
Tai-pei
Quezon
Bandar Seri Begawan
Vientiane
Phnom Penh
Naypyidaw
Katmandu
Thimphu
Dacca
Muscat
Abú Daibí
Doha
Meice
Sana
Atall Malé
Amman
Damaisc
Iarúsaileim
Eireaván
Baki
Dúshanbe
Ashgabat
Mashbad
Cabúl
Kanpur
Zibo
Taiyuan
Lanzhou
Changsha
Kunming
Pyongyang
Perm
Kazan
Nizhniy Novgorod
Samara
Volgograd
Rostov
Omsk
Novosibirsk
Iacútsc
Sápporo
Nagoya
Tóiceo
Osaká
Súl
Quezon
Mainile
Dili
Kao-hsiung
Tai-pei
Bandar Seri Begawan
Nusantara
Medan
Pálembang
Surabaya
Iacárta
Kuala Lumpur
Cathair Ho Chi Minh
Phnom Penh
Vientiane
Naypyidaw
Yangon
Bangkok
Katmandu
Thimphu
Dacca
Muscat
Abú Daibí
Doha
Riyadh
Meice
Sana
Atall Malé
Colombo
Bengaluru
Madras
Mumbai
Hyderabad
Kanpur
Ahmadabad
Calcúta
Deilí Nua
Karachi
Lahore
Islamabad
Cabúl
Tehran
Bagdad
Amman
Damaisc
Iarúsaileim
Eireaván
Baki
Dúshanbe
Ashgabat
Mashbad
Tashkent
Bishkek
Almaty
Ürümqi

AN ÁISE

Eochair

Léiríonn na dathanna airde na talún.

- os cionn 6000 méadar
- 4000 – 6000
- 2000 – 4000
- 1000 – 2000
- 400 – 1000
- 200 – 400
- 0 – 200 méadar
- faoi leibhéal na farraige
- binn sléibhe
- abhainn
- loch
- teorainn tíre

Scála

570 km

1 cm

Seasann ceintiméadar amháin ar an léarscáil do 570 ciliméadar ar an talamh.

0 570 km 1140 km 1710 km 2280 km 2850 km

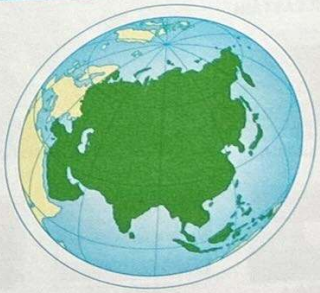

Teilgean: Cónach © PHILIP'S

AN ÁISE

AN AFGANASTÁIN

AN AIRMÉIN

AONTAS NA nÉIMÍRÍOCHTAÍ ARABACHA

AN ARAIB SHÁDACH

AN ASARBAIDSÁIN

IS Í AN ÁISE an ilchríoch is mó ar domhan. Clúdaíonn sí timpeall an tríú cuid de thalamh an domhain. Tá timpeall 60% de mhuintir an domhain ina gcónaí san Áise.

Scarann na Himiléithe deisceart agus oirdheisceart na hÁise ón gcuid eile den ilchríoch. Is iad na Himiléithe na sléibhte is airde ar domhan.

VÍTNEAM

AN ÚISBÉICEASTÁIN

AN TUIRCMÉANASTÁIN

AN TUIRC

TÍOMÓR THOIR

AN TÉAVÁIN

AN TÉALAINN

AN TÁIDSÍCEASTÁIN

SRÍ LANCA

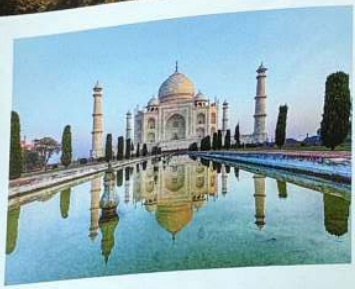

▶ *An Taj Mahal in Agra, san India. Shah Jahan, impire, a thóg mar thuama é dá bhean, sa 17ú haois. Tá siad beirt curtha ann.*

◀ *Is ápaí móra iad na hórang-útain a mhaireann i bhforaoisí báistí na hIndinéise agus na Malaeisia. Speiceas atá i mbaol criticiúil is ea iad.*

FÍRICÍ AGUS FIGIÚIRÍ

Líon na dtíortha: 49
Daonra: Timpeall 4.8 billiún
An tír is mó: An Rúis
An chathair is mó: Shanghai, 22 milliún duine
An sliabh is airde: Everest sna Himiléithe, 8849 m (an sliabh is airde ar domhan)
An abhainn is faide: An laing-tsí, 6380 km

Burj Khalifa, Dubai, an foirgneamh is airde ar domhan. Tá sé 828 m ar airde. Is éimíríocht é Dubai in Aontas na nÉimíríochtaí Arabacha, sa Mheánoirthear. Tá neart saibhris i dtíortha an réigiúin sin de bharr go bhfuil olacheantair mhóra san fhásach i gceantar na Murascaille.

tSIRIA

SINGEAPÓR

AN tSÍN

AN tSEOIRSIA

AN tSEAPÁIN

AN RÚIS

AN PHALAISTÍN

AN PHACASTÁN

AN ÁISE

AN AFGANASTÁIN

AN AIRMÉIN

AONTAS NA nÉIMÍRÍOCHTAÍ ARABACHA

AN ARAIB SHÁDACH

IS Í AN ÁISE an ilchríoch is mó ar domhan. Clúdaíonn sí timpeall an tríú cuid de thalamh an domhain. Tá timpeall 60% de mhuintir an domhain ina gcónaí san Áise.

Scarann na Himiléithe deisceart agus oirdheisceart na hÁise ón gcuid eile den ilchríoch. Is iad na Himiléithe na sléibhte is airde ar domhan.

VÍTNEAM

AN ÚISBÉICEASTÁIN

AN TUIRCMÉANASTÁIN

AN TUIRC

TÍOMÓR THOIR

AN TÉAVÁIN

AN TÉALAINN

AN TÁIDSÍCEASTÁIN

SRÍ LANCA

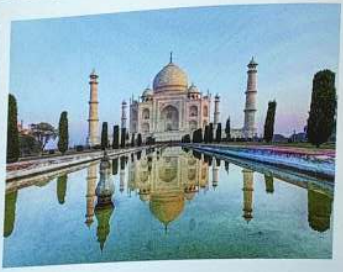

▶ *An Taj Mahal in Agra, san India. Shah Jahan, impire, a thóg mar thuama é dá bhean, sa 17ú haois. Tá siad beirt curtha ann.*

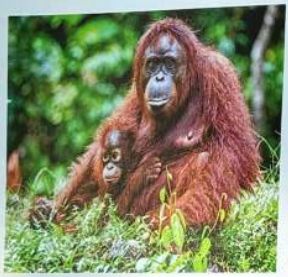

◀ *Is ápaí móra iad na hórang-útain a mhaireann i bhforaoisí báistí na hIndinéise agus na Malaeisia. Speiceas atá i mbaol criticiúil is ea iad.*

FÍRICÍ AGUS FIGIÚ

Líon na dtíortha: 49
Daonra: Timpeall 4.8 b
An tír is mó: An Rúis
An chathair is mó: Shanghai, 22 milliún duin
An sliabh is airde: E sna Himiléithe, 8849 m (an sliabh is airde ar dor
An abhainn is faide: An laing-tsí, 6380 km

Burj Khalifa, Dubai, an foirgneamh is airde ar dor Tá sé 828 m ar airde. Is éimíríocht é Dubai in Aont na nÉimíríochtaí Arabacha, sa Mheánoirthear. Tá neart saibhris i dtíortha an réigiú sin de bharr go bhfuil olacheantair mhóra san fha i gceantar na Murascaille.

AN tSÍRIA

SINGEAPÓR

AN tSÍN

AN tSEOIRSIA

AN tSEAPÁIN

AN RÚIS

AN PHALAISTÍN

▲ *Is cathair naofa í Iarúsailéim ag Críostaithe, ag Giúdaigh agus ag Moslamaigh.*

Fásach atá i gcuid mhaith den Mhongóil. Níl ann ach daonra beag. Pobal aistreach iad cuid mhaith de mhuintir na tíre. Cónaíonn siad i bpubaill ar a dtugann siad ger.

▲ *Manaigh Bhúdaíocha sa Mhaenmar in oirdheisceart na hÁise. Is é an Búdachas ceann de phríomhreiligiúin na hÁise.*

Páistí scoile san laráin. Tá hijab á chaitheamh acu. Clúdach cloiginn is ea an hijab a chaitheann mná Moslamacha.

▲ *Titeann báisteach throm sa Téalainn agus sna tíortha atá buailte léi gach bliain ó mhí an Mheithimh go dtí mí na Samhna. Monsún a thugtar ar an mbáisteach sin. Is minic tuilte sa Téalainn dá bharr sin.*

TÍR SAN ÁISE

AN tSÍN

TÁ AN tSÍN suite in oirthear na hÁise. Is í an tSín an dara stát is mó ar domhan de réir achar talún. Tá fásaigh, tailte féaraigh agus sléibhte in iarthar na Síne. Is í an tSín an tír is mó daonra ar domhan. In oirthear agus in oirdheisceart na Síne atá cónaí ar an gcuid is mó de na daoine. Deirtear gur Síneach duine as gach cúigear ar dhroim na cruinne!

Cé go bhfuil níos mó gluaisteáin sa tSín anois ná mar a bhíodh, is é an rothar an modh taistil is coitianta sa tSín.

◀ *Feirmeoir i ngort ríse. Is í an rís an príomhbharr sa chuid is mó den tSín.*

▶ *I monarchana sa tSín a dhéantar timpeall trí cheathrú de bhréagáin an domhain.*

Sa bhliain 1949 tháinig an ceannaire Cumannach, Mao Zedong i gcumhacht sa tSín. Ón mbliain 1949 i leith is é an Páirtí Cumannach atá i gceannas ar an tír. Ceadaíodh méid áirithe caipitleachais sa tSín i ndeireadh an 20ú haois, ach tá smacht fós ag an rialtas ar go leor gnéithe de shaol na ndaoine.

Tá Balla Mór na Síne níos mó ná 6,000 km ar fad. Breis agus 2,000 bliain ó shin a tógadh é agus síneann sé trasna sléibhte agus gaineamhlach i dtuaisceart na Síne. Tógadh é leis an tír a chosaint ar ionradh.

▲ *Páistí i mbun aclaíochtaí. Is minic a shamhlaíonn daoine na healaíona comhraic leis an tSín.*

Teilgean: Cónach © PHILIP'S

Déantar Bliain Nua na Síneach a cheiliúradh i mí Eanáir nó i mí Feabhra gach bliain. Ainmnítear gach bliain as ainmhí – Bliain an Tíogair a bhí ann in 2022, mar shampla.

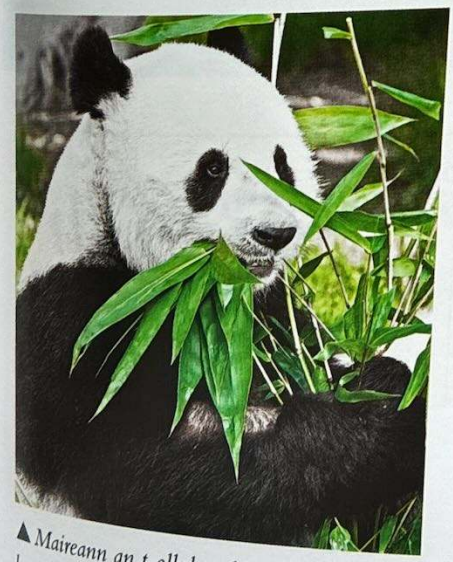

▲ *Maireann an t-ollphanda i bhforaoisí bambú i lár na Síne. Is é bambú príomhbhia an phanda.*

TÍORTHA

AN AIGÉINE

Scála

450 km

Seasann ceintiméadar amháin ar an léarscáil do 450 ciliméadar ar an talamh.

1 cm

0 450 km 900 km 1350 km 1800 km 2250 km

Méid na hÉireann i gcomparáid leis an Aigéine

Eochair

Sydney na cathracha a bhfuil an litreoireacht seo leo, tá breis is 5 mhilliún duine iontu

▪ príomhchathracha

•• cathracha eile

NÁRÚ an litreoireacht seo d'ainmneacha tíortha

—— teorainn tíre

Teilgean: Asamatach © PHILIP'S

AN AIGÉINE

Eochair

Léiríonn na dathanna airde na talún.

os cionn 6000 méadar
4000 – 6000
2000 – 4000
1000 – 2000
400 – 1000
200 – 400
0 – 200 méadar
faoi leibhéal na farraige
binn sléibhe
abhainn
loch
teorainn tíre

Scála

450 km

1 cm

Seasann ceintiméadar amháin ar an léarscáil do 450 ciliméadar ar an talamh.

0 450 km 900 km 1350 km 1800 km 2250 km

Teilgean: Asamatach © PHILIP'S

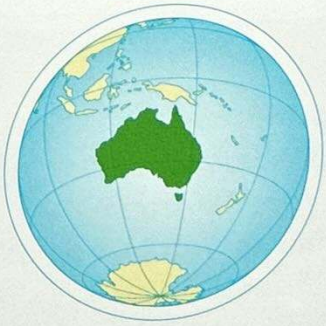

AN AIGÉINE

Is é atá san Aigéine ná an Astráil, an Nua-Shéalainn, Nua-Ghuine Phapua agus na mílte oileán san Aigéan Ciúin. Deirtear go bhfuil thart ar 30,000 oileán ann.

Eochair

Léiríonn na dathanna airde na talún.

os cionn 6000 méadar
4000 – 6000
2000 – 4000
1000 – 2000
400 – 1000
200 – 400
0 – 200 méadar
faoi leibhéal na farraige

binn sléibhe
abhainn
loch
príomhchathracha
cathracha eile
teorainn tíre

Scála

856 km

Seasann ceintiméadar amháin ar an léarscáil do 856 ciliméadar ar an talamh.

1 cm

0 856 km 1712 km 2568 km 3424 km 4280 km

Teilgean: Sorcóireach © PHILIP'S

◀ *Maireann éan parthais Raggiana i bhforaoisí báistí Nua-Ghuine Phapua. Tá sé le feiceáil ar bhratach na tíre freisin.*

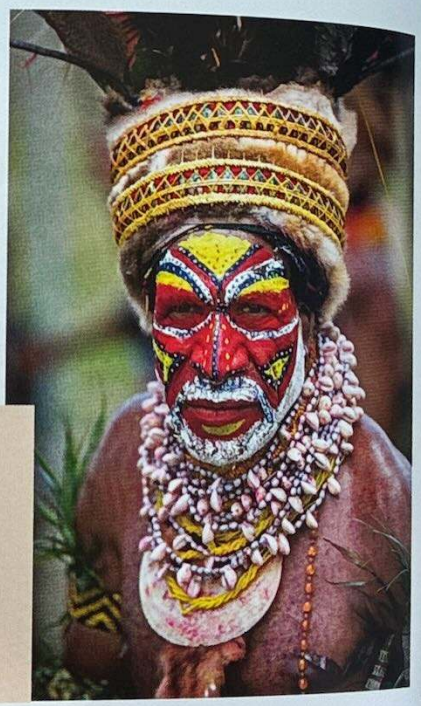

Tá a lán grúpaí eitneacha éagsúla ina gcónaí i Nua-Ghuine Phapua. Caitheann siad éadaí traidisiúnta agus péint choirp nuair a thagann siad le chéile chun féilte a cheiliúradh.

FÍRICÍ AGUS FIGIÚIRÍ

Líon na dtíortha: 14
Daonra: Timpeall 46 milliún
An tír is mó: An Astráil
An chathair is mó: Melbourne san Astráil, 5.2 milliún duine
An sliabh is airde: Mount Wilhelm in Nua-Ghuine Phapua, 4509 m
An abhainn is faide: An Murray-Darling san Astráil, 3750 km

OILEÁIN AN AIGÉIN CHIÚIN

CIRIBEAS

FIDSÍ

STÁIT CHÓNAIDHME NA MICRINÉISE

NÁRÚ

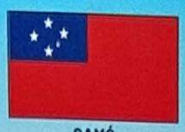
SAMÓ

OILEÁIN MARSHALL

POBLACHT PALAU

OILEÁIN SHOLAIMH

TONGA

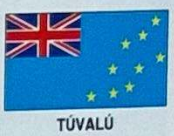
TÚVALÚ

VANUATÚ

OILEÁIN THRÓPAICEACHA, áit a bhfuil sléibhte agus foraoisí báistí, is ea na hoileáin san Aigéan Ciúin. Tá trí oileánra ann: an Mheilinéis, an Mhicrinéis agus an Pholainéis. Níl cónaí ar bith ar chuid mhaith de na hoileáin.

Spleáchríocha is ea cuid mhór d'oileáin an Aigéin Chiúin. Níl ach 11 tír neamhspleácha ina measc. Tá Haváí suite sa Pholainéis ach is stát de chuid Stáit Aontaithe Mheiriceá í.

▲ *Is slí bheatha an-tábhachtach í an iascaireacht ar na hoileáin.*

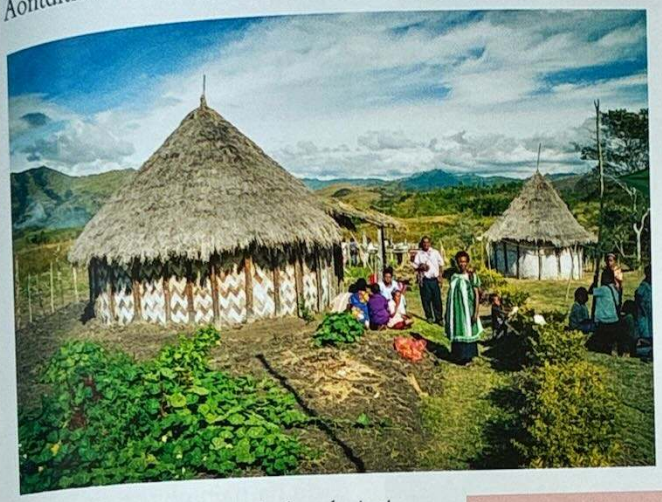

▲ *Cónaíonn cuid mhaith de mhuintir na n-oileán i mbailte beaga iargúlta.*

Is feirmeoirí iad cuid mhaith de mhuintir na n-oileán. Fásann siad cána siúcra, bananaí, cnónna cócó, anainn agus barra trópaiceacha eile.

Tá clú agus cáil ar na dealbha cloiche ar Rapa Nui. Tá timpeall 1000 dealbh ann, cuid acu atá 10 méadar ar airde! Meastar gur tógadh iad idir AD 1400 agus AD 1650.

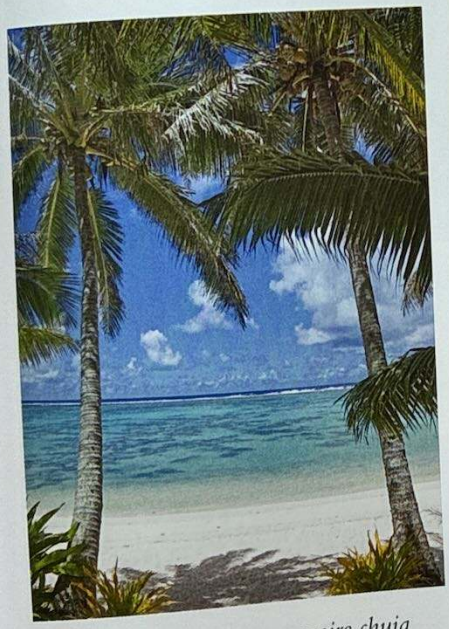

▲ *Téann a lán daoine ar saoire chuig oileáin an Aigéin Chiúin. Is iad na tránna áille agus an aeráid the a mheallann ann iad.*

AN ASTRÁIL

AN AIGÉINE

IS Í AN ASTRÁIL an mhór-roinn is lú ar domhan. Timpeall 27 milliún duine atá ina gcónaí san Astráil. Ar chósta thoir na hAstráile a chónaíonn an chuid is mó acu. Cónaíonn timpeall dhá thrian den daonra i sé chathair: Sydney, Melbourne, Adelaide, Brisbane, Perth agus Canberra (an phríomhchathair). Fásach is mó atá i lár na tíre.

Bhí na bundúchasaigh ina gcónaí san Astráil breis agus 50,000 bliain sular tháinig an cine geal. Baineadh a dtailte agus a gcearta díobh. Ghabh rialtas na hAstráile leithscéal oifigiúil leo sa bhliain 2008 as an tslí ar caitheadh leo.

Tá an Astráil scoite amach ó thíortha eile. Dá bhrí sin maireann cineálacha ainmhithe sin nach bhfuil dúchasach d'aon áit eile ar domhan. Tá an cóála ar cheann de na hainmhithe sin.

▼ *Tá an Mhórsceir Bhacainneach ar chósta thoir thuaidh na hAstráile. Tá sí an mórsceir is faide ar domhan. Tiompaíonn 2000 km ar fad atá sí.*

▲ *Sliabh beannaithe is ea Uluru in iargúil na hAstráile, dar leis na bundúchasaigh.*

AN AIGÉINE

DHÁ OILEÁN atá sa Nua-Shéalainn. Tá foraoisí, bolcáin agus fuaráin theo ar an Oileán Thuaidh. Tá sléibhte agus oighearshruthanna ar an Oileán Theas. Cónaíonn timpeall 75% den daonra ar an Oileán Thuaidh. I gcathracha is mó a chónaíonn daoine. Is é Auckland an chathair is mó.

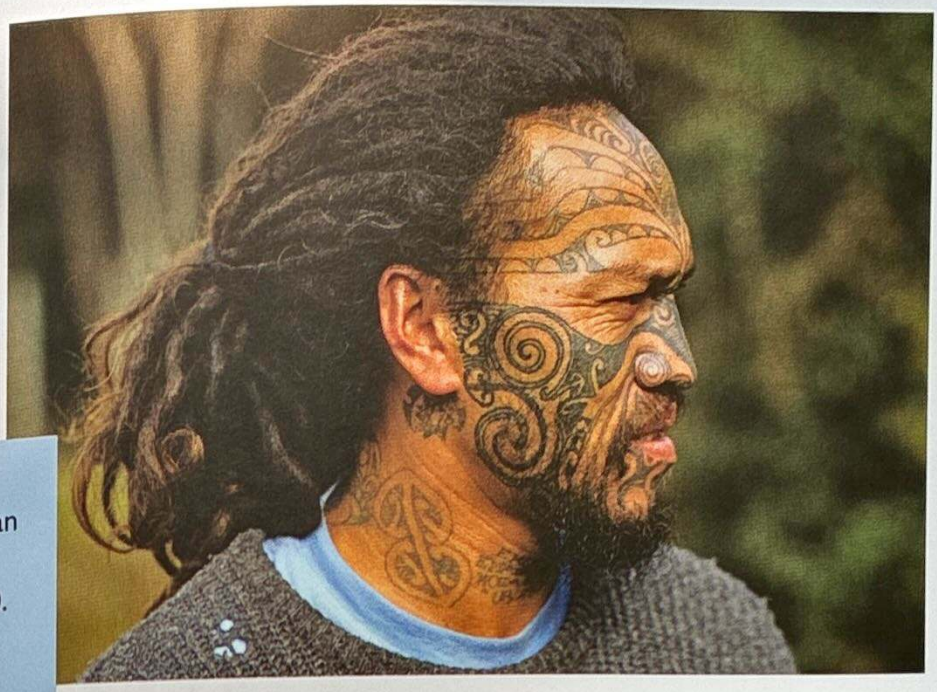

▶ *Sa Nua-Shéalainn amháin a mhaireann an cíobhaí, éan nach bhfuil eitilt aige.*

Is iad na Maoraigh pobal dúchais na Nua-Shéalainne. Is acu féin a bhí an tír go dtí gur bhunaigh an Bhreatain Mhór coilíneacht ann sa bhliain 1840. Is de shliocht Mhaorach timpeall 17% den daonra anois. Is nós é i measc na Maorach tatúnna traidisiúnta ar a dtugtar tā moko a fháil chun a bhféiniúlacht chultúrtha a chur in iúl.

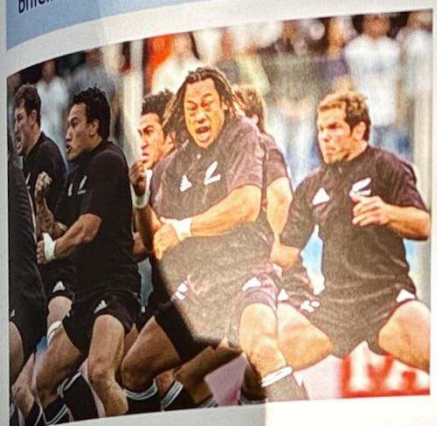

▲ *Is é an rugbaí príomhspórt na Nua-Shéalainne. Tá clú agus cáil ar na All Blacks, foireann rugbaí na Nua-Shéalainne.*

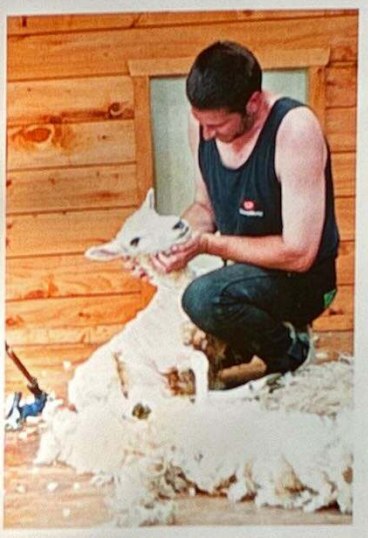

◀ *Baineann tábhacht ar leith le feirmeoireacht caorach agus eallaigh sa Nua-Shéalainn.*

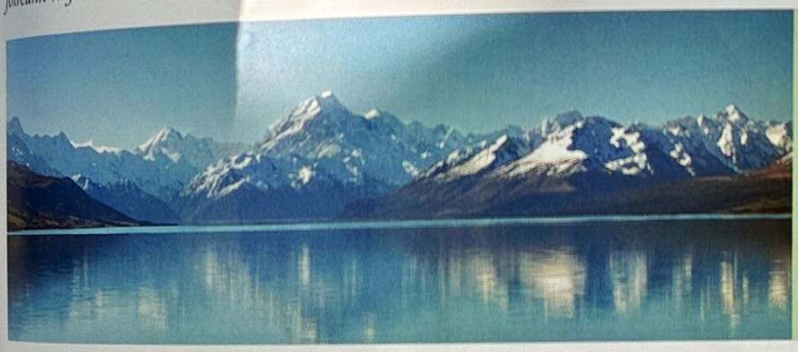

Is é Aoraki (Mount Cook) an sliabh is airde sa Nua-Shéalainn. De réir an bhéaloidis, mac le dia na spéire ba ea Aoraki. Deirtear gur reodh é féin agus a dhearthaireacha agus gurb iad anois an sliabh Aoraki agus na sléibhte mórthimpeall air.

TÍORTHA

MEIRICEÁ THUAIDH

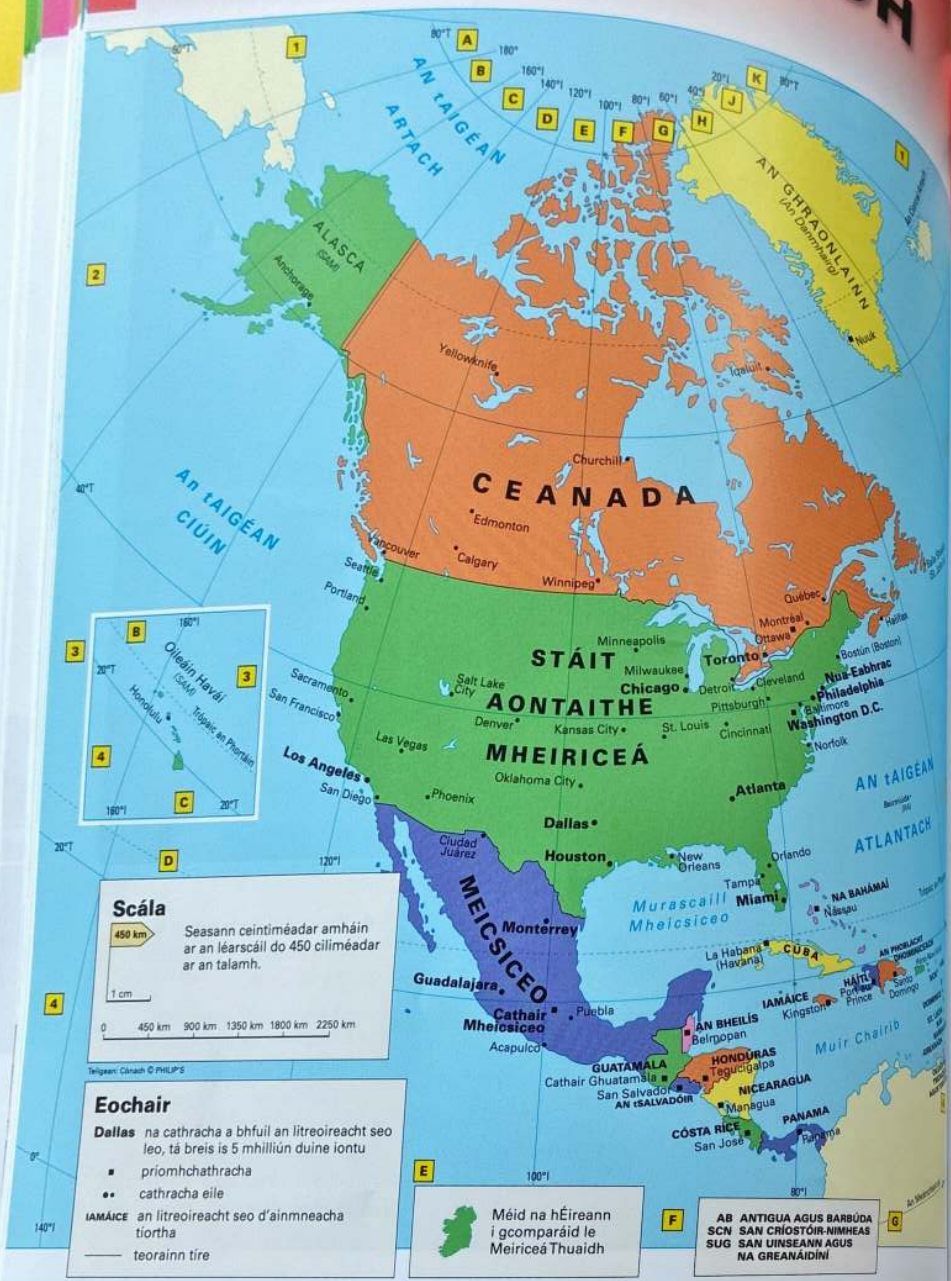

MEIRICEÁ THUAIDH

Teilgean: Cónach © PHILIP'S

MEIRICEÁ THUAIDH

IS É MEIRICEÁ Thuaidh an tríú hilchríoch is mó ar domhan. Is é atá i Meiriceá Thuaidh, Stáit Aontaithe Mheiriceá (SAM), Ceanada, Meicsiceo, seacht dtír Mheiriceá Láir agus na hoileáin atá sa Mhuir Chairib.

ANTIGUA AGUS BARBUDA

NA BAHÁMAÍ

BARBADÓS

AN BHEILÍS

CEANADA

CÓSTA RÍCE

CÚBA

AN PHOBLACHT DHOIMINICEACH

DOIMINICE

▲ *Seasann Dealbh na Saoirse i gCuan Nua-Eabhrac. Is é Nua-Eabhrac an chathair is mó i SAM. Is í an Fhrainc a bhronn Dealbh na Saoirse ar SAM sa bhliain 1884.*

Tá an-tóir ar an bpeil Mheiriceánach ar fud SAM. Spórt teagmhála atá ann agus caitheann na himreoirí clogaid agus pardóga le hiad féin a chosaint.

◀ *Is cuid de shuaitheantas náisiúnta SAM é an t-iolar maol. Maireann an t-iolar maol sa chuid is mó de Mheiriceá Thuaidh.*

FÍRICÍ AGUS FIGIÚIRÍ

Líon na dtíortha: 23
Daonra: Timpeall 604 milliún
An tír is mó: Ceanada
An chathair is mó: Cathair Mheicsiceo, 22 milliún duine
An sliabh is airde: Denali (Mount McKinley) i SAM, 6190 m
An abhainn is faide: An Mississippi-Missouri i SAM, 5971 km

Tatanka Iyotaka (Sitting Bull), taoiseach na Suach, agus fear a raibh bua aige i gcoinne na gcoilíneach i gCath Little Bighorn sa bhliain 1876. Dhíshealbhaigh na coilínigh an chuid is mó de phobail dúchais SAM, na hApáitsigh, na Suaigh agus na Cheyenne ina measc.

GREANÁDA

GUATAMALA

HÁITÍ

HONDÚRAS

IAMÁICE

MEICSICEO

NICEARAGUA

TÁ SAM ar cheann de na tíortha is saibhre agus is cumhachtaí ar domhan. Tá breis agus 340 milliún duine ina gcónaí ann.

Tá meascán de chultúir éagsúla i SAM. Le cúpla céad bliain anuas tháinig daoine le cónaí ann ó gach ar ar domhan beagnach. Ina measc tá daoine ón Afraic a tugadh go Meiriceá mar sclábhaithe, daoine ón Eoraip, daoine ó Mheiriceá Theas agus daoine ó oirdheisceart na hÁise. D'imigh breis agus milliún duine ó Éirinn go dtí SAM aimsir an Ghorta.

Téann a lán turasóirí go Arizona chun an Cainneon Mór a fheiceáil. Tá sé 446 km ar fad agus 1.6 km ar doimhneacht.

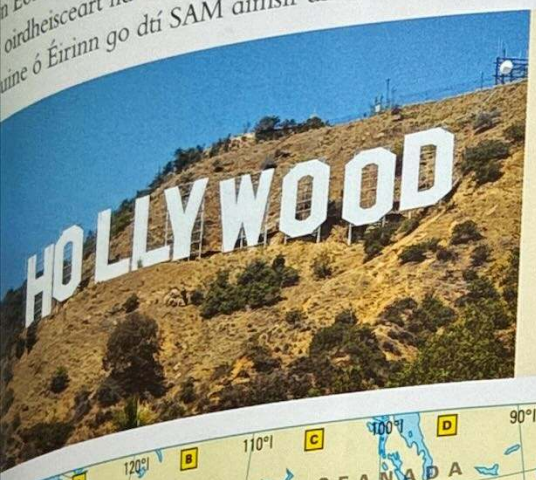

Is láthair scannánaíochta mór le rá é Hollywood. I gCalifornia ar chósta thiar Mheiriceá atá sé. Tá scannáin Hollywood tar éis ardán a thabhairt do chultúr Mheiriceá ar fud an domhain.

▲ *Bíonn an Aurora Borealis nó na Gealáin Thuaidh le feiceáil sa spéir in Alasca. Bíonn an spéir lasta le dathanna lonracha agus sruthanna soilseacha. Is é Alasca an stát is mó i SAM.*

Eochair

- ■ príomhchathair SAM
- • príomhchathair stáit

CT	CONNECTICUT
DE	DELAWARE
IND	INDIANA
MD	MARYLAND
MASS	MASSACHUSETTS
NH	NEW HAMPSHIRE
NJ	NEW JERSEY
RI	RHODE ISLAND
VER	VERMONT
WV	WEST VIRGINIA

Scála

348 km — Seasann ceintiméadar amháin ar an léarscáil do 348 ciliméadar ar an talamh.

1 cm

0 — 348 km — 696 km — 1044 km — 1392 km — 1740 km

Teilgean: Cónach © PHILIP'S

PANAMA

SAN CRÍOSTÓIR-NIMHEAS

ST LUCIA

SAN UINSEANN AGUS NA GREANÁIDÍNÍ

AN tSALVADÓIR

STÁIT AONTAITHE MHEIRICEÁ

OILEÁN NA TRÍONÓIDE AGUS TOBÁGA

MEIRICEÁ THUAIDH

TÁ MEIRICEÁ LÁIR suite idir Meiriceá Thuaidh agus Meiriceá Theas.

Is é Meicsiceo an tríú tír is mó i Meiriceá Thuaidh. Is í an Spáinnis príomhtheanga na tíre. Rinne an Spáinn coilíneacht de Mheicsiceo sa 16ú haois. Bhain Meicsiceo neamhspleáchas amach sa bhliain 1821.

Is oileáin thrópaiceacha iad oileáin Mhuir Chairib.

▲ *Tá cáil ar Iamáice mar gheall ar an gceol reigé. Is stíl cheoil ar leith é ina bhfuil rian de cheol tíre Iamáice, ceol na hAfraice agus ceol na hEorpa le cloisteáil.*

Fásach is ea cuid mhaith de thuaisceart Mheicsiceo, áit a bhfásann an cachtas saguaro. An cachtas is mó ar domhan, is féidir leis an saguaro fás 40 m ar airde.

▲ *Is feirmeoirí iad cuid mhaith de mhuintir Mheiriceá Láir. Fásann siad cnó siúcra, banamá, caife, spíosraí agus barra trópaiceacha eile.*

Tá baint mhór ag oileán Mhontsarat le hÉirinn. Bhí Éireannaigh ar an oileán ó 1632. Tá tionchar na nÉireannach le sonrú ann go fóill. Tá an 17 Márta ina shaoire oifigiúil ar an oileán. Tá iarsmaí agus gnéithe den Ghaeilge le cloisteáil go fóill freisin i gcaint na ndaoine.

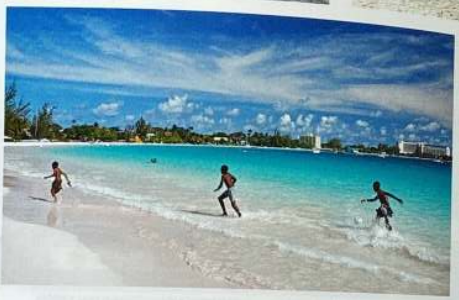

◀ *Tá cáil ar oileáin Mhuir Chairib as a gceuid trámna fada trop*

MEIRICEÁ THUAIDH

IS É CEANADA an dara tír is mó ar domhan. Tá thart ar 80% den tír ina bhfuil fiorbheagán daoine ina gcónaí. Sa chuid thoir theas den tír, gar do theorainn SAM, is mó a chónaíonn daoine. Timpeall 38 milliún duine atá ina gcónaí i gCeanada.

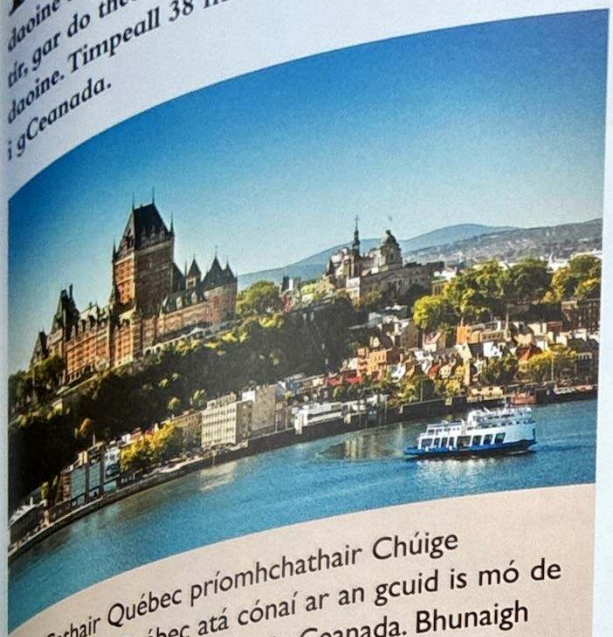

Is i Cathair Québec príomhchathair Chúige Québec. Is i Québec atá cónaí ar an gcuid is mó de lucht labhartha na Fraincise i gCeanada. Bhunaigh an Bhreatain Mhór agus an Fhrainc coilíneachtaí i gCeanada sa 17ú haois. Sa bhliain 1867 tháinig na coilíneachtaí le chéile agus bunaíodh Tiarnas Cheanada. Sa lá atá inniu ann tá a mbunreacht agus a rialtas féin ag muintir Cheanada.

▲ *Clúdaíonn brat sneachta an chuid is mó de Cheanada idir mí na Samhna agus mí Aibreáin.*

▲ *Tá an-tóir ar an haca oighir i gCeanada.*

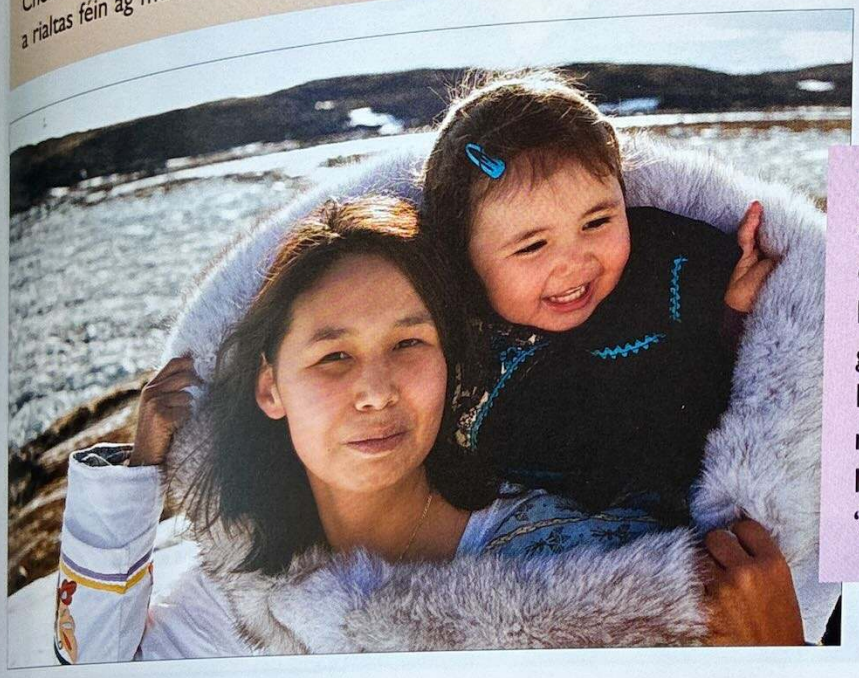

Bunaíodh Nunavut in oirthuaisceart Cheanada sa bhliain 1999. Is ceantar é a bhronn rialtas Cheanada ar na hIonúitigh, pobal atá ina gcónaí i gCeanada le timpeall 20,000 bliain. Baineadh a dtailte díobh le teacht na nEorpach sa 17ú haois. Focal Ionúitise é 'Nunavut' a chiallaíonn 'ár dtalamh féin'.

TÍORTHA

MEIRICEÁ THEAS

MEIRICEÁ THEAS

Léarscáileanna: Asamataich © PHILIP'S

MEIRICEÁ THEAS

IS É MEIRICEÁ THEAS an ceathrú hilchríoch is mó ar domhan. Is í an Bhrasaíl an tír is mó i Meiriceá Theas. Clúdaíonn an Bhrasaíl beagnach leath na hilchríche.

Bhí Meiriceá Theas faoi smacht na Portaingéile agus na Spáinne sa 16ú agus sa 17ú haois. Tíortha neamhspleácha iad tíortha Mheiriceá Theas sa lá atá inniu ann, seachas Guáin na Fraince. Is í an Phortaingéilis a labhraítear sa Bhrasaíl agus an Spáinnis a labhraítear i bhformhór na dtíortha eile i Meiriceá Theas.

AN AIRGINTÍN

AN BHOLAIV

AN BHRASAÍL

AN CHOLÓIM

EACUADÓR

AN GHUÁIN

PARAGUA

PEIRIÚ

AN tSILE

SURANAM

URAGUA

VEINISÉALA

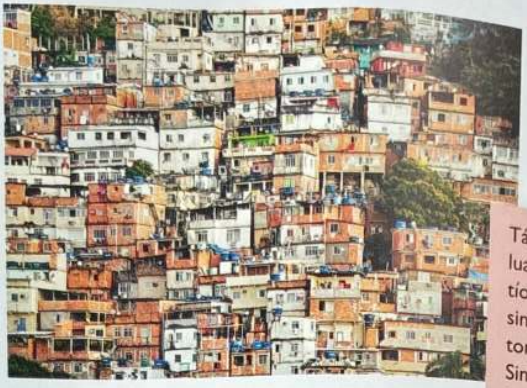

FÍRICÍ AGUS FIGIÚIRÍ

Líon na dtíortha: 13 (12 díobh atá neamhspleách)
Daonra: Timpeall 440 milliún
An tír is mó: An Bhrasaíl
An chathair is mó: São Paulo sa Bhrasaíl, 22 milliún duine
An sliabh is airde: Aconcagua sna hAindéis, 6962 m
An abhainn is faide: An Amasóin, 6450 km

Tá toibreacha ola agus mianraí luachmhara i Meiriceá Theas. Díolann tíortha Mheiriceá Theas copar, stáin, sinc, pónairí caife, pónairí cócó agus torthaí le tíortha ar fud an domhain. Sin ráite, tá cuid mhór de mhuintir Mheiriceá Theas ar an ngannchuid i gcónaí agus go leor acu ina gcónaí i slumaí ar nós favelas Rio de Janeiro.

Tá dealbh ollmhór de Chríost suite ar bharr sléibhe in Rio de Janeiro. Tá radharc iontach ar an gcathair ón áit a bhfuil an dealbh.

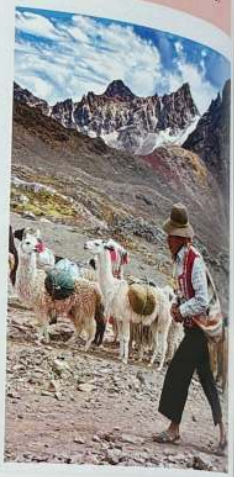

▶ *Tá an láma gaolta leis an gcamall. Déantar éadaí agus blaincéid as a chuid olla. Cuidíonn an láma le feirmeoirí na nAindéas ualaí troma a iompar suas agus anuas fánaí géara na gcnoc, áit nach bhfuil mórán bóithre cearta.*

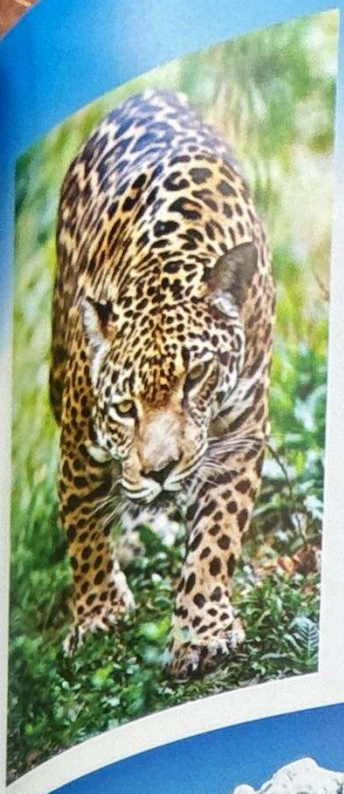

◀ *Is faoi bhrat fhoraois bháistí na hAmasóine, den chuid is mó, atá an taobh thuaidh de Mheiriceá Theas. Is í an fhoraois bháistí is mó ar domhan í. Is iontach iad na hainmhithe agus na plandaí atá ann.*

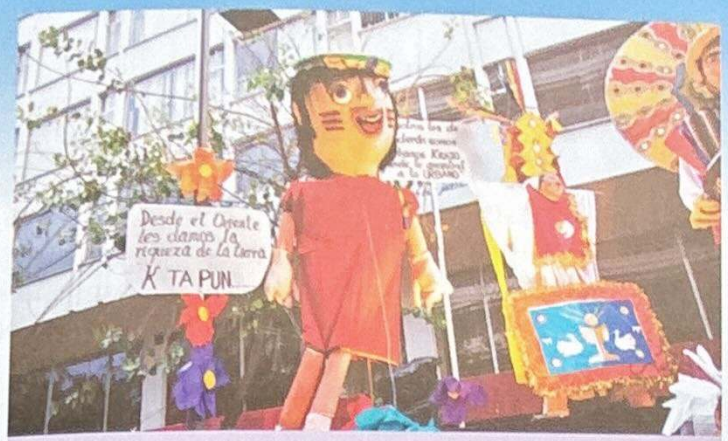

Bíonn dealbha móra papier-mâché, chomh mór le daoine, le feiceáil ar Oíche Chinn Bliana in Eacuadór. Is siombailí iad na dealbha den bhliain atá thart agus dóitear iad chun fáilte a chur roimh an mbliain nua.

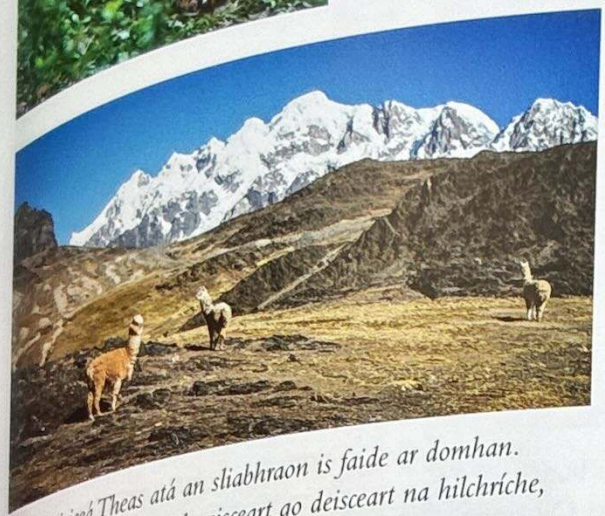

▲ *I Meiriceá Theas atá an sliabhraon is faide ar domhan. Sineann na hAindéis ó thuaisceart go deisceart na hilchríche, fad 7242 km.*

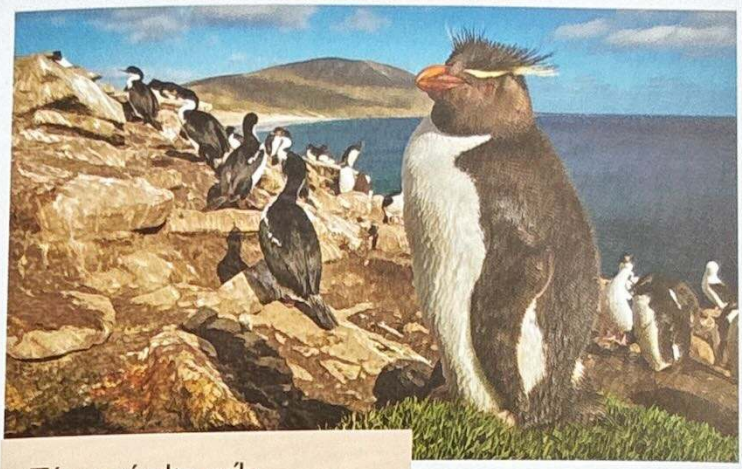

Tá na céadta míle preabphiongainí carraige ina gcónaí ar Oileáin Fháclainne i ndeisceart Mheiriceá Theas. Maireann seacht speiceas piongain i Meiriceá Theas.

▼ *Cónaíonn na Ianómámaigh i ndufair na hAmasóine. Tá na Ianómámaigh agus pobail dúchais eile ina gcónaí ansin leis na mílte bliain.*

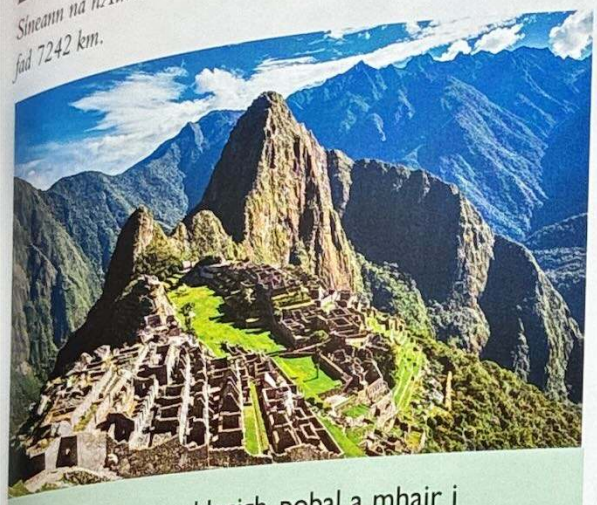

Bhí impireacht ag na hIncigh, pobal a mhair i bPeiriú na céadta bliain ó shin, ar shleasa na nAindéas. Thóg siad cathair Machu Picchu go hard sna hAindéis. Ainmníodh Machu Picchu mar cheann de sheacht n-iontas an domhain nua.

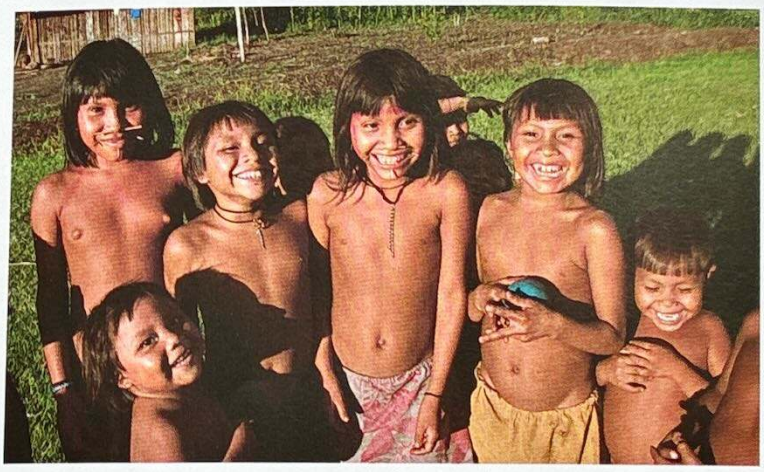

TÍR I MEIRICEÁ THEAS

AN AIRGINTÍN

IS í AN AIRGINTÍN an dara tír is mó i Meiriceá Theas agus an t-ochtú tír is mó ar domhan. Tá sí tuairim is 3680 km ar fad ó thuaisceart go deisceart na tíre. Tá timpeall 46 milliún duine ina gcónaí san Airgintín ach is i gceantair uirbeacha a chónaíonn timpeall 90% dóibh.

Shroich na Spáinnigh an Airgintín sa bhliain 1516 agus rialaigh siad an tír ar feadh 300 bliain. Ar an ábhar sin, is í an Spáinnis teanga oifigiúil na tíre. D'éirigh leis an Airgintín neamhspleáchas a bhaint amach sa bhliain 1816.

Is iad na gauchos buachaillí bó na hAirgintíne. Oibríonn siad ar fheirmeacha móra ar an Pampas, machairí móra oscailte san Airgintín.

Maireann roinnt ainmhithe iontacha san Airgintín. Feiceann crogall, an t-iaguar, agus an turcar chomh maith le héin éagsúla, an phiongain, an lasairéan agus an túcán ina measc.

◄ *Bíonn turasóirí ag tarraingt ar cheantar La Boca in Buenos Aires siocair go bhfuil dathanna breátha geala ar na foirgnimh. Is é Buenos Aires príomhchathair na hAirgintíne.*

▼ *Is ón Airgintín a thagann an stíl mhór an tangó, a bhfuil clú agus cáil air ar fud an domhain.*

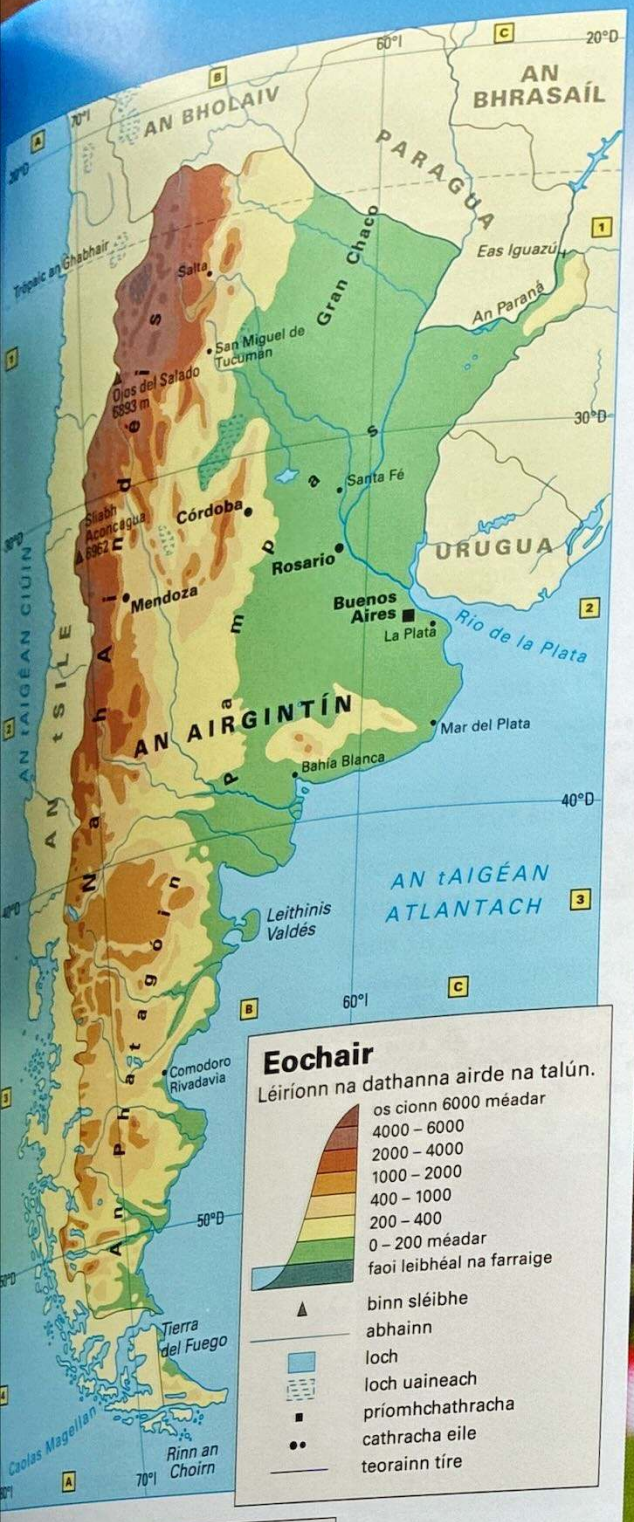

Tá Oighearshruth Perito Moreno, i ndeisceart na hAirgintíne, thart ar 30 km ar fad. Ainmníodh an t-oighearshruth seo i ndiaidh Francisco Moreno, taiscéalaí agus fear léinn de bhunadh na hAirgintíne.

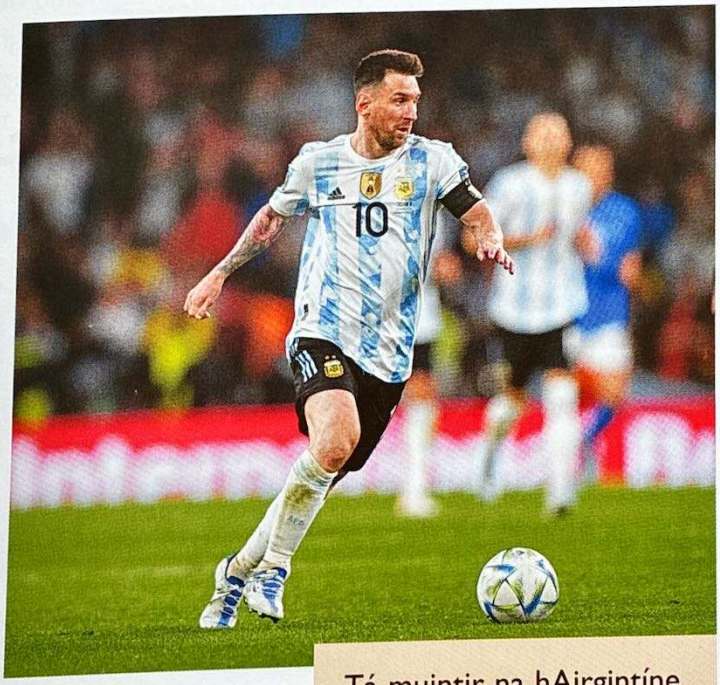

Tá muintir na hAirgintíne an-tugtha don sacar. In 2023 bhí an Corn Domhanda buaite acu faoi thrí. Imreoirí cáiliúla ón Airgintín iad Lionel Messi agus Diego Maradona.

▶ *Taosrán is ea an empanada a bhfuil an-tóir air san Airgintín. Déantar iad a bhácáil nó a fhriochadh, agus cuirtear líonta éagsúla ina lár.*

ANTARTAICE

AN AIRGINTÍN

AN ASTRÁIL

AN FHRAINC

AN IORUA

AN NUA-SHÉALAINN

AN RÍOCHT AONTAITHE

AN tSILE

An tAIGÉAN ATLANTACH
An tSeoirsia Theas
Oileáin Fháclainne
Inse Orc Theas
AN AIRGINTÍN
Inse Shealtainn Theas
AN tSILE
An Leithinis Antartach
Muir Weddell
Oighearchlár Larsen
Oighearchlár Filchner
Oighearchlár Ronne
Muir Bellingshausen
Crioch Ellsworth
Masaif Vinson 4892
Crioch Marie Byrd
Muir Amundsen
An tAIGÉAN THEAS
An Bhun-Ródaíne
An Ciorcal Antartach
An tAIGÉAN THEAS
Crioch na Banríona Maud
An Pol Theas
Oighearchlár Lamben
Mount Kirkpatrick 4528
Mount Markham 4349
Oighearchlár Ross
Mount Erebus 3743
Muir Ross
Crioch Wilkes
An Ciorcal Antartach
An tAIGÉAN CIÚIN
An tAIGÉAN THEAS
AN NUA-SHÉALAINN
An Tasmáin (AN ASTRÁIL)
0°
60°D
80°D
60°I
120°I
180°
Eochair
oighearchaidhp
an fharraige faoi oighear ar feadh na bliana
an fharraige faoi oighear ar feadh cuid den bhliain
binn sléibhe
bionn eolaíotha ina gcónaí ann ar feadh na bliana
Scála
400 km
Seasann ceintiméadar amháin ar an léarscáil do 400 ciliméadar ar an talamh.
1 cm
0 400 km 800 km 1200 km 1600 km 2000 km

Teilgean: Asamatach © PHILIP'S

ANTARTAICE

IS Í ANTARTAICE an cúigiú hilchríoch is mó ar domhan. Is ann atá an Pol Theas. Faoi bhrat oighir atá an chuid is mó den ilchríoch. In Antartaice atá 90% d'oighear an domhain. Tá an leac oighir 4 km ar tiús in áiteanna. Is í Antartaice an t-ilchríoch is fuaire, is gaofaire agus is tirime ar domhan.

Tagann na línte domhanfhaid uile le chéile ag an bPol Theas, an pointe is faide ó dheas ar an domhan. Tá gach uile áit ar domhan taobh ó thuaidh den Phol Theas.

Ba é Roald Amundsen, an taiscéalaí Ioruach, an chéad duine a shroich an Pol Theas. D'éirigh leis féin agus lena fhoireann an Pol Theas a bhaint amach sa bhliain 1911.

Ní théann an ghrian faoi i rith an tsamhraidh in Antartaice, idir mí na Samhna agus mí Feabhra. Bíonn sé dorcha an t-am ar fad sa gheimhreadh, idir mí na Bealtaine agus mí Iúil.

Taiscéalaí Antartach ba ea Tom Crean a rugadh i gCo. Chiarraí sa bhliain 1877. Chuaigh Tom Crean ar thrí thuras taiscéalaíochta go dtí Antartaice. Ainmníodh Sliabh Crean in Antartaice agus Oighearshruth Crean sa tSeoirsia Theas in ómós dó.

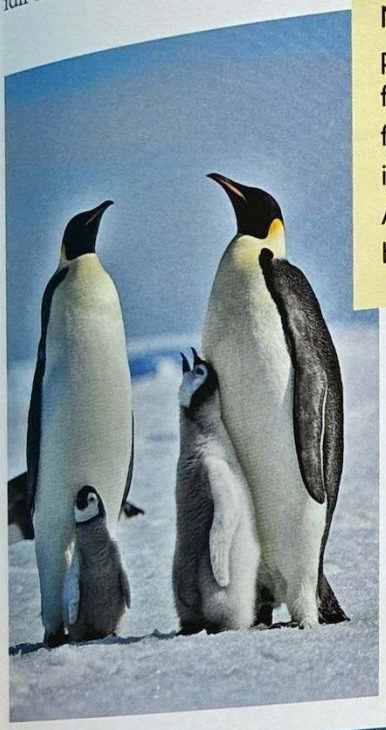

Maireann neart speiceas den phiongain in Antartaice ach ní fhanann ach dhá speiceas ann ar feadh an gheimhridh – an phiongain impireach agus an phiongain Adélie. Déanann corp agus cleití na bpiongainí iad a chosaint ón bhfuacht.

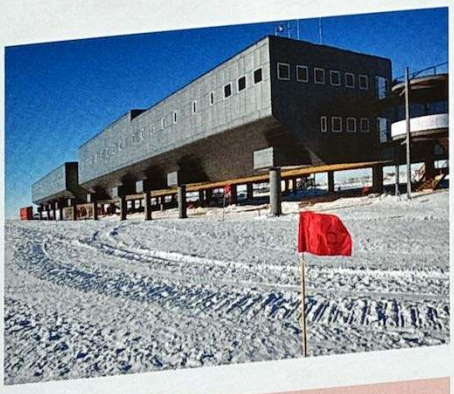

◀ *Oibríonn eolaithe in Antartaice i rith na bliana ach níl aon duine ina chónaí ann go buan. Seo Stáisiún Amundsen-Scott, stáisiún taighde eolaíoch ag an bPol Theas.*

Is in Antartaice a cláraíodh an teocht is ísle a taifeadadh ar domhan riamh, is é sin -89.2°C. Is ag Stáisiún Vostok sa bhliain 1983 a cláraíodh an teocht sin.

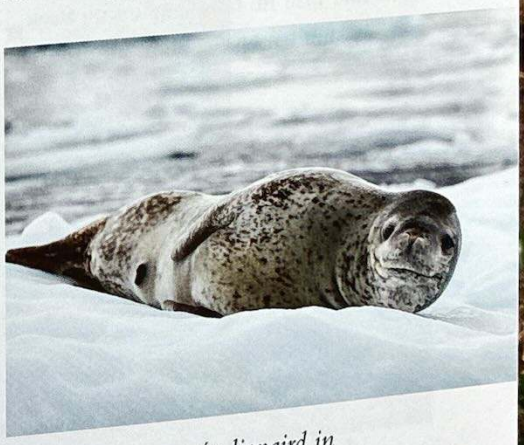

▲ *Maireann an rón liopaird in Antartaice. Itheann sé piongainí agus rónta eile. I measc na speiceas eile de róin a mhaireann in Antartaice tá an rón Ross agus rón fionnaidh na hAntartaice.*

AN tAIGÉAN ARTACH

CEANADA

AN RÚIS

AN GHRAONLAINN

AN IORUA

STÁIT AONTAITHE MHEIRICEÁ

An tAIGÉAN CIÚIN
Muir Bheiring
Anchorage
Alasca (SAM)
Oileán Wrangel
Muir Beaufort
CEANADA
Oileán na Sibéire Nua
An tAIGÉAN ARTACH
An Pol Thuaidh
Severnaya Zemlya
AN RÚIS
Bá Hudson
Bá Baffin
Crioch Phroinsias Seosamh
Novaya Zemlya
An Ghraonlainn (AN DANMHAIRG)
Spitsbergen
Muir Barents
Nuuk
Sliabh Forel 3360
An Ciorcal Artach
An Bhun-fhadlíne
Réicivic
AN ÍOSLAINN
AN FHIONLAINN
AN tSUALAINN
Heilsinci
Moscó
AN IORUA
Osló
Stócólm
An tAIGÉAN ATLANTACH
Éire
An Bhreatain Mhór
180°
60°T
120°T
80°T
60°
0°
A
D
E
F
1
2
3

Eochair
oighearchaidhp
an fharraige faoi oighear ar feadh na bliana
an fharraige faoi oighear ar feadh cuid den bhliain
príomhchathracha
binn sléibhe

Scála
400 km
1 cm
Seasann ceintiméadar amháin ar an léarscáil do 400 ciliméadar ar an talamh.
0 400 km 800 km 1200 km 1600 km 2000 km

Teilgean: Asamatach © PHILIP'S

AN tAIGÉAN ARTACH

AN tAIGÉAN ARTACH a thugtar ar an réigiún atá mórthimpeall an Phoil Thuaidh. Aigéan mór reoite den chuid is mó atá ann. Bíonn sneachta agus sioc ann an chuid is mó den bhliain. Is é an tAigéan Artach an t-aigéan is lú ar domhan.

Líne dhomhanleithid is ea an Ciorcal Artach. Is é 66.5°T an domhanleithead a bhaineann leis. Tá an chuid ó thuaidh de na háiteanna seo sa Chiorcal Artach: Ceanada, Alasca, an Ghraonlainn, an Rúis agus Críoch Lochlann. Tagann na línte domhanfhaid uile le chéile ag an bPol Thuaidh, an pointe is faide ó thuaidh ar an domhan. Tá gach uile áit ar domhan taobh ó dheas den Phol Thuaidh.

Ní théann an ghrian faoi ag an bPol Thuaidh i rith an tsamhraidh. Sé mhí de sholas buan a bhíonn ann. Bíonn sé dorcha ann i rith an gheimhridh ar fad.

Deirtear gurb iad Robert Peary, Matthew Henson agus a bhfoireann na chéad daoine a bhain an Pol Thuaidh amach. Sa bhliain 1909 a bhain siad an Pol Thuaidh amach.

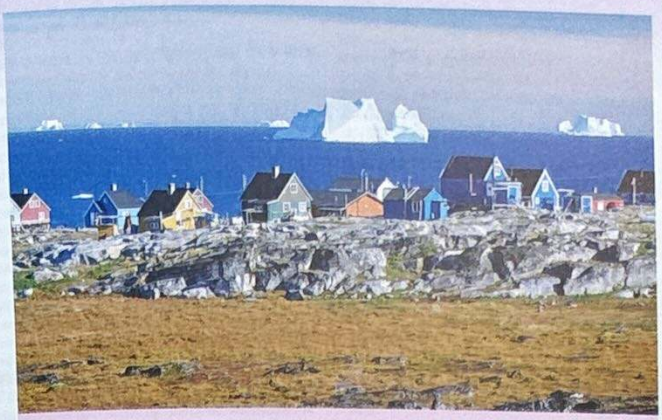

Ar an oileán Ionúiteach Disko ar chósta thiar na Graonlainne leánn an chuid is mó den sneachta agus den oighear sa samhradh. Bíonn cnoic oighir fós le feiceáil san fharraige, áfach. Píosaí ollmhóra den oighearchlúid is ea na cnoic oighir a thiteann isteach san fharraige.

▲ *Maireann an béar bán san Artach. Caitheann sé an chuid is mó dá shaol ar an muiroighear. Tá an béar bán i mbaol de bharr go bhfuil an muiroighear ag leá mar gheall ar an téamh domhanda.*

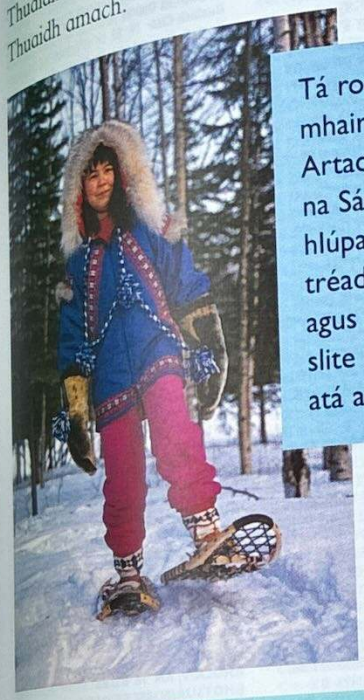

Tá roinnt pobal a mhaireann sa réigiún Artach, na hIonúitigh, na Sámaigh agus na hlúpaicigh ina measc. Is tréadaíocht réinfhianna agus iascaireacht na slite beatha traidisiúnta atá acu.

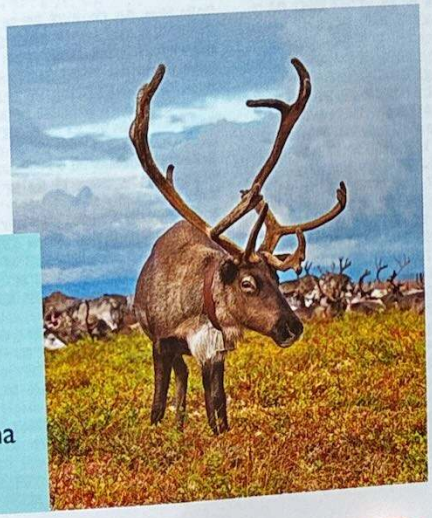

Tundra a thugtar ar an gcineál talún atá timpeall ar an Aigéan Artach. Ní fhásann aon chrann ann. Leánn an sneachta sa samhradh agus fásann plandaí. Bíonn féar ann do réinfhianna agus do charabúnna.

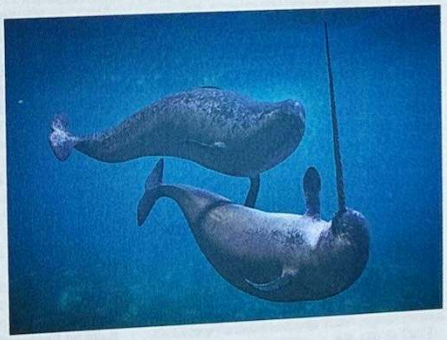

▲ *Míol mór is ea an narbhal a mhaireann san Aigéan Artach. Tugtar an leasainm 'Aonbheannach na Mara' ar an narbhal mar gheall ar an starrfhiacail fhada atá air.*

TREOIR

ainm na háite — an tír — uimhir an leathanaigh

Cléire *oil.* PÉ **21** 51°26'T 9°30'I **B5**

cur síos ar an áit — tagairt eangaí — domhanleithead agus domhanfhad

Na giorrúcháin atá in úsáid sa treoir

a.	abhainn
AA	An tAigéan Atlantach
AAr	An tAigéan Artach
AC	An tAigéan Ciúin
Af	An Afraic
Ai	An tAigéan Indiach
Ái	An Áise
ard.	ardchlár
bl.	baile mór nó lonnaíocht eile
c.	cuan, bá nó calafort
co.	contae
Eo	An Eoraip
fás.	fásach nó gaineamhlach
gl.	gleann
fi.	fiord
l.	locha, lochanna, murlach
leith.	leithinis
MD	Meiriceá Theas
MTT	Meiriceá Thuaidh
NS	An Nua-Shéalainn
oil.	oileán
oiln.	oileáin
PÉ	Polaistín Éireann
r.	ríoraí
RA	rón ná ceanna
rg.	ríon ná ceanna
rior.	An Rúisc Aontaithe
SAM	Stáit Aontaithe Mheiriceá
sd.	lonnaíocht shéasúrach, sundy, cuaiín, cúlráidh
sl.	sealbhaíocht sealgaireachta
slt.	sliabh, sléibhe nó spéarsa
loiscr.	tiúchaíocht nó spéarsa
TÉ	talamh tíoránach
	Tuaisceart Éireann

Abhainn Abhóca PÉ **29** 52°49'T 6°11'I **C3**
Abhainn an Chláir PÉ **25** 53°16'T 9°00'I **C2**
Abhainn an Duin Bhig PÉ **26** 52°42'T 9°20'I **B2**
Abhainn an Lagáin TÉ **20** 54°30'T 6°05'I **E2/F2**
Abhainn an Scáil *bl.* PÉ **26** 52°09'T 10°02'I **A2**
Abhainn an Éadaí PÉ **29** 53°58'T 6°28'I **C2**
Abhainn Átha Féan PÉ **29** 53°58'T 6°28'I **C2**
Abhainn Bheag, An Corcaigh PÉ **27** 52°15'T 8°30'I **C2**
Abhainn Bheag, An Cill Mhantáin PÉ **29** 52°57'T 6°25'I **C3**
Abhainn Choilleadh TÉ **22** 54°40'T 7°15'I **B2**
Abhainn Dhún Coillín PÉ **25** 53°15'T 8°35'I **C2**
Abhainn Dubh, An Maigh Eo PÉ **24** 54°00'T 9°45'I **B1**
Abhainn Dubh, An Liatroim/An Longfort PÉ **25** 53°50'T 7°42'I **D2**
Abhainn Dubh, An Muineachán/Tír Eoghain PÉ/TÉ **20** 54°25'T 7°00'I **D2/E2**
Abhainn Dubh, An An Mhí PÉ **29** 53°41'T 6°50'I **C2**
Abhainn Dubh, An Loch Garman PÉ **29** 52°27'T 6°21'I **C3**
Abhainn Ealla PÉ **26** 52°15'T 8°57'I **C2**
Abhainn Eidhneach PÉ **24** 54°11'T 9°33'I **B1**
Abhainn Fhia PÉ **22** 54°42'T 8°22'I **A2**
Abhainn Ghaoth Beara PÉ **22** 54°56'T 8°14'I **A2**
Abhainn Ghleann na Muaidhe PÉ **24** 54°16'T 9°38'I **B1**
Abhainn Mharbh, An PÉ **27** 52°33'T 8°20'I **C2**
Abhainn Mhór, An Ard Mhacha/Tír Eoghain TÉ **23** 54°25'T 7°15'I **C2**
Abhainn Mhór, An Maigh Eo PÉ **24** 54°08'T 9°40'I **B1**
Abhainn Mhór, An Corcaigh PÉ **21** 52°10'T 8°30'I **C4**
Abhainn Mhór, An Cill Mhantáin PÉ **29** 52°57'T 6°15'I **C2**
Abhainn na Bandan PÉ **26** 51°44'T 8°55'I **C3**
Abhainn na Baoi PÉ **27** 51°49'T 8°29'I **C3**
Abhainn na Deirge TÉ **22** 54°35'T 7°40'I **B2**
Abhainn na Fuinseanna PÉ **27** 52°19'T 8°20'I **C2**
Abhainn na Gráinsí PÉ **25** 53°30'T 8°45'I **C2**
Abhainn na hAbarta PÉ **25** 53°27'T 8°43'I **C2**
Abhainn na hEoghancha PÉ **22** 54°04'T 7°10'I **B2**
Abhainn na hUine PÉ **26** 51°54'T 10°05'I **A3**
Abhainn na Nigire *r.* Af **37** 11°00'T 5°00'I **B2**
Abhainn na Ró TÉ **22** 55°05'T 6°58'I **C1**
Abhainn Ri PÉ **27** 52°32'T 8°35'I **D2**
Abhóca PÉ **29** 52°52'T 6°13'I **C3**
Abú Daibí Aontas na nÉimíriochtaí Arabacha **58** 24°28'T 54°25'O **E3**
Abuja An Nigéir **57** 9°10'T 7°11'O **B2**
Acaill *oil.* PÉ **20** 53°55'T 10°05'I **A3/A4**
Acora Gíní **52** 5°33'T 0°15'I **B3**
Achadh an Iúir PÉ **22** 53°49'T 7°04'I **B3**
Achadh Bhile PÉ **26** 51°39'T 9°21'I **B3**
Achadh Eochaille TÉ **23** 54°51'T 6°22'I **C2**
Achadh na Cloiche TÉ **22** 54°25'T 6°59'I **C2**
Achadh Úr PÉ **28** 52°44'T 7°24'I **B3**
Addis Ababa An Aetóip **52** 9°03'T 38°42'O **D3**
AETÓIP, AN 52 D3/E3
AFGANASTÁIN, AN 58 F3
Ahmadabad An India **58** 23°03'T 72°40'O **F3**
Aigéan Artach, An t 84
Aigéan Atlantach, An t 32/33
Aigéan Ciúin, An t 32/33
Aigéan Indiach An t 33
Aigéan Theas, An t Antartaice **82**
Aighlinn, An *c.* PÉ **26** 51°38'T 9°25'I **B3**
AILGÉIR, AN 52 B2/C2
Aill, An PÉ **29** 52°35'T 6°17'I **C2**
Ailt an Chorráin PÉ **22** 54°59'T 8°26' **A2**
Aindéis, Na h *slt.* MD **77** 10°00'O 77°00'I **B2/B3**
Aini, An *c.* PÉ **29** 53°29'T 6°20'I **C2**
Aintilli Beaga, Na h *oiln.* Na hindiacha Thiar **71** 18°00'T 65°00'I **G4**
Aintilli Móra, Na h *oiln.* Na hindiacha Thiar **71** 19°00'T 78°00'I **F3/G4**
Aird Mhór PÉ **27** 51°57'T 7°43'I **D3**
Aird, An *leith.* TÉ **23** 54°25'T 5°30'I **D2**
Airgídín *c.* PÉ **26** 51°41'T 8°57'I **C3**
AIRGINTÍN, AN 81
Airglinn, An *c.* PÉ **27** 52°12'T 8°03'I **C2**
AIRMÉIN, AN 58 E2/E3
Aithin, An An Ghréig **51** 38°00'T 23°44'O **C3**
Alasca *rior.* SAM **70** 63°00'T 150°00'I **B1/C2**
ALBÁIN, AN 44 F3/G3
Alpa, Na h *slt.* Eo **45** 46°00'T 7°30'O **E3/F3**
Amasóín, An An Bhrasail **77** 2°30'D 65°30'I **B2/C2**
Amman An Iordáin **58** 31°04'T 36°17'O **D3**
Amstardam An Ísiltír **44** 52°22'T 4°54'O **E2**
AN GHRÉIG 51
ANDÓRA 44 E3
ANGÓLA 52 C4/D4
Ankara An Tuirc **58** 39°55'T 32°50'O **D3**
Antananarivveo Madagascar **52** 18°52'D 47°30'O **E4**
Antartaice 82 90°00'D
ANTIGUA AGUS BARBÚDA 70 G4
Aonach, An t PÉ **27** 52°52'T 8°15'I **C2**
AONTAS NA NÉIMÍRÍOCHTAÍ ARABACHA 58 E3
Aontroim *co.* TÉ **16 E1/E2**
Aontroim TÉ **23** 54°43'T 6°13'I **C2**
Aorai, Na h PÉ **26** 51°41'T 9°57'I **B3**
Aoraki (Mount Cook) NS **65** 43°36'D 170°09'O **D4**
Apia Samó **64** 13°50'D 171°45'I **E2**
Ára, An *c.* PÉ **27** 52°30'T 8°15'I **C2**
ARAIB SHÁDACH, AN 58 D3/E3
Árainn *oil.* PÉ **21** 53°10'T 9°45'I **B3**
Árainn Mhór *oil.* PÉ **20** 55°00'T 8°30'I **C2**
Ard an Fhéaraigh *r.* PÉ **29** 52°52'T 6°03'I **C3**
Ard an Rátha PÉ **22** 54°46'T 8°25'I **A2**
Ard Fhearta PÉ **26** 52°20'T 9°47'I **B2**
Ard Ghlais TÉ **23** 54°16'T 5°37'I **D2**
Ard Mhacha *co.* TÉ **16 E2**
Ard Mhacha TÉ **23** 54°21'T 6°39'I **C2**
Ard Mhic Nasca TÉ **23** 54°38'T 5°50'I **D2**
Ardchlár na Tibéide An tSín **63** 33°00'T 85°00'O **B3**
ASARBAISEÁIN, AN 58 E2/E3
Ashgabat An Tuircméanastán **58** 37°58'T 58°24'O **E3**
Asmara An Eiritré **52** 15°20'T 38°58'O **D3**
Astana An Chasacstán **58** 51°10'T 71°28'O **F2**
ASTRÁIL, AN 64 A3/C3
Asunción Paragua **76** 25°15'D 57°40'I **C3**
Atail Maiá Oileán Phiuilóine **58** 4°00'T 73°28'O **F4**
Áth an Chláir PÉ **25** 54°02'T 8°54'I **C1**
Áth an Chóiste PÉ **27** 51°55'T 8°47'I **C3**
Áth Cinn PÉ **24** 53°28'T 9°06'I **B2**
Áth Dara PÉ **27** 52°34'T 8°48'I **C2**
Áth Eascrach PÉ **25** 53°24'T 8°20'I **C2**
Áth Leathan PÉ **27** 52°48'T 8°38'I **C2**
Áth Liag PÉ **25** 53°34'T 8°15'I **C2**
Áth Mhic Giolla TÉ **23** 54°23'T 6°22'I **C2**
Áth na Long TÉ **23** 54°06'T 5°55'I **D2**
Áth na nUrlainn PÉ **28** 52°43'T 7°35'I **B3**
Áth na Sceire PÉ **29** 53°12'T 6°10'I **C2**
Áth Ti an Mheasaigh PÉ **25** 54°03'T 9°04'I **B1**
Áth Trasna PÉ **26** 52°13'T 8°59'I **B2**
Bá an Daingin PÉ **21** 52°05'T 10°15'I **A4**
Bá Bhaile Ui Thaidhg PÉ **26** 52°23'T 9°52'I **B2**
Bá Bheanntraí PÉ **21** 51°35'T 9°40'I **B5**
Bá Bhreandáin PÉ **26** 52°15'T 10°05'I **A2**
Bá Chloich na Coillte PÉ **27** 51°33'T 8°50'I **C3**
Bá Dhún Mánais PÉ **26** 51°30'T 9°45'I **B3**
Bá Dhún na nGall PÉ **20** 54°30'T 8°30'I **C2**
Bá Hudson Ceanada **71** 60°00'T 89°00'I **F1/F2**
Bá Lios Ceannúir PÉ **26** 52°55'T 9°30'I **B2**
Bá Loch Garman PÉ **29** 52°25'T 6°15'I **C3**
Bá Rinn an Bhile PÉ **27** 51°46'T 8°13'I **C3**
Bá Thrá Lí PÉ **21** 52°20'T 9°55'I **B4**
Bagdad An Iaráic **58** 33°20'T 44°26'O **E3**
BAHÁMAÍ, NA 70 G3
Baile an Bhiataigh PÉ **29** 53°42'T 6°15'I **C2**
Baile an Bhuinneánaigh PÉ **26** 52°31'T 9°40'I **B2**
Baile an Chaisil PÉ **24** 54°17'T 9°22'I **B1**
Baile an Chaistil TÉ **23** 55°12'T 6°15'I **C1**
Baile an Chinnéidigh PÉ **29** 53°06'T 6°07'I **C2**
Baile an Chollaigh PÉ **27** 51°54'T 8°35'I **C3**
Baile an Daighin PÉ **25** 53°40'T 8°57'I **C2**
Baile an Droichid PÉ **29** 52°14'T 6°33'I **C3**
Baile an Fhantaigh PÉ **28** 53°03'T 6°53'I **C2**
Baile an Ghearlánaigh PÉ **29** 53°54'T 6°23'I **C2**
Baile an Irbhinigh TÉ **22** 54°29'T 7°38'I **B2**
Baile an Londraigh PÉ **27** 52°23'T 8°21'I **C2**
Baile an Mhóta PÉ **25** 54°06'T 8°31'I **C1**
Baile an Mhuilinn PÉ **26** 52°09'T 9°43'I **B2**
Baile an Phoill PÉ **28** 52°21'T 7°20'I **B3**
Baile an Róba PÉ **24** 53°37'T 9°13'I **B2**
Baile an tSratha PÉ **22** 54°35'T 8°07'I **A2**
Baile an Tuaighe TÉ **23** 55°14'T 6°21'I **C1**
Baile Átha an Rí PÉ **25** 53°18'T 8°45'I **C2**
Baile Átha Buí PÉ **28** 53°37'T 6°55'I **C2**
Baile Átha Cliath *co.* PÉ **16 E3**
Baile Átha Cliath PÉ **29** 53°20'T 6°15'I **C2**
Baile Átha Fhirdhia PÉ **29** 53°52'T 6°33'I **C2**
Baile Átha I PÉ **28** 52°59'T 6°59'I **C2**
Baile Átha Luain PÉ **28** 53°25'T 7°56'I **B2**
Baile Átha Troim PÉ **29** 53°34'T 6°47'I **C2**
Baile Bháltair TÉ **23** 54°33'T 5°30'I **D2**
Baile Bhuirne PÉ **26** 51°56'T 9°10'I **B3**
Baile Brigín PÉ **29** 53°37'T 6°11'I **C2**
Baile Chaisleáin an Róistigh PÉ **27** 52°10'T 8°28'I **C2**
Baile Chaisleáin Bhéarra PÉ **26** 51°39'T 9°55'I **B3**
Baile Chathail PÉ **25** 53°58'T 8°47'I **C2**
Baile Chláir PÉ **25** 53°21'T 8°57'I **C2**
Baile Choitín PÉ **27** 51°50'T 8°01'I **C3**
Baile Chruaich PÉ **24** 54°02'T 9°49'I **B1**
Baile Colmín PÉ **29** 53°10'T 6°32'I **C2**
Baile Deasumhan PÉ **26** 52°10'T 9°13'I **B2**
Baile Gallda, An PÉ **27** 51°50'T 8°50'I **C3**
Baile Haicéid PÉ **29** 52°52'T 6°33'I **C3**
Baile Hiobaird PÉ **27** 52°32'T 8°28'I **C2**
Baile Locha Riach PÉ **25** 53°12'T 8°34'I **C2**
Baile Meánach, An TÉ **23** 54°52'T 6°17'I **C2**
Baile Mhac Cairbre PÉ **27** 52°16'T 7°45'I **D2**
Baile Mhic Andáin PÉ **28** 52°31'T 7°08'I **B3**
Baile Mhic Gabhann TÉ **23** 54°30'T 5°47'I **D2**
Baile Mhistéala PÉ **27** 52°16'T 8°16'I **C2**
Baile Monaidh TÉ **23** 55°04'T 6°31'I **C1**
Baile Mór, An Gaillimh PÉ **25** 53°14'T 8°10'I **C2**
Baile Mór, An An Iarmhí PÉ **28** 53°29'T 7°40'I **B2**
Baile na Croise TÉ **23** 54°48'T 6°47'I **C2**
Baile na Finne PÉ **22** 54°52'T 8°07'I **A2**
Baile na gCailleach PÉ **27** 52°30'T 8°32'I **C2**
Baile na gCléireach PÉ **25** 54°09'T 8°01'I **C1**
Baile na gCros PÉ **28** 53°41'T 7°17'I **B2**
Baile na hInse TÉ **23** 54°24'T 5°54'I **D2**
Baile na Lorgan PÉ **23** 54°07'T 6°44'I **C2**
Baile na Mainistreach TÉ **23** 54°40'T 5°54'I **D2**
Baile na Martra PÉ **27** 51°55'T 8°03'I **C3**
Baile na Móna PÉ **27** 52°05'T 8°39'I **C2**
Baile na nGalloglach PÉ **22** 55°07'T 7°43'I **B1**
Baile Nua na hArda TÉ **23** 54°36'T 5°41'I **D2**
Baile Nua, An Dún na nGall PÉ **22** 54°59'T 7°31'I **B2**
Baile Nua, An Tír Eoghain TÉ **22** 54°43'T 7°24'I **B2**
Baile Nua, An Doire TÉ **22** 54°56'T 7°21'I **B2**
Baile Nua, An Laois PÉ **28** 52°52'T 7°07'I **B3**
Baile Phóil PÉ **28** 52°41'T 7°01'I **B3**
Baile Raghnaill TÉ **23** 54°45'T 6°19'I **C2**
Baile Shéamais Dhuibh PÉ **22** 53°52'T 7°12'I **B3**
Baile Shláine PÉ **29** 54°43'T 6°33'I **C2**
Baile Suingean PÉ **22** 54°56'T 7°28'I **B2**
Baile Uí Bheacháin PÉ **26** 53°07'T 9°09'I **B1**
Baile Uí Bheoláin PÉ **27** 52°56'T 8°26'I **C2**
Baile Uí Chonnmhaí PÉ **29** 52°36'T 6°18'I **C3**
Baile Uí Dhonnagáin PÉ **26** 51°37'T 10°02'I **A3**
Baile Uí Fhiacháin PÉ **24** 53°53'T 9°32'I **B2**
Baile Uí Laigheanáin PÉ **28** 52°57'T 7°03'I **B3**
Baile Uí Mhatháin PÉ **28** 53°34'T 7°45'I **B2**
Baile Ui Thaidhg PÉ **26** 52°24'T 9°50'I **B2**
Baingear PÉ **24** 54°09'T 9°44'I **B1**
BAIRÉIN 58 E3
Baki An Asarbaiseáin **58** 40°22'T 49°53'O **E3**
Balana PÉ **29** 52°44'T 6°46'I **C3**
Bamako Maorí **52** 12°40'T 7°59'I **B3**
Bandar Seri Begawan Brúnéi **58** 4°53'T 114°57'O **H4**
Bangkok An Téalainn **58** 13°44'T 100°30'O **H4**
Bangui Poblacht na hAfraice Láir **52** 4°23'T 18°37'O **C3**
Banjul An Ghaimbia **52** 13°28'T 16°39'I **B3**
Bántír PÉ **26** 52°08'T 8°54'I **C2**
BARBADÓS 70 H4
Barcelona An Spáinn **44** 41°25'T 2°10'I **D3**
Barr na Trá PÉ **24** 54°17'T 9°36'I **B1**
Béal an Átha PÉ **24** 54°21'T 9°26'I **B1**
Béal an Átha Fada PÉ **24** 54°21'T 9°26'I **B1**
Béal an Bhaoi PÉ **28** 52°24'T 7°01'I **B3**
Béal an Dá Chaolais PÉ **26** 51°54'T 9°31'I **B3**
Béal an Mhuirthead PÉ **24** 54°12'T 9°29'I **B1**
Béal Átha an Gharbhaí PÉ **24** 54°04'T 9°28'I **B1**
Béal Átha Beithe PÉ **24** 54°04'T 9°28'I **B1**
Béal Átha Bhearnáin PÉ **24** 54°04'T 9°28'I **B1**
Béal Átha Chomhraí PÉ **24** 54°04'T 9°28'I **B1**
Béal Átha Hamhnáin PÉ **24** 54°04'T 9°28'I **B1**
Béal Átha Liag PÉ **28** 52°57'T 7°45'I **B2**
Béal Átha Longfort PÉ **28** 53°43'T 7°44'I **B2**
Béal Átha na Muice PÉ **28** 53°43'T 7°44'I **B2**
Béal Átha na nEach PÉ **25** 53°37'T 8°26'I **C2**
Béal Átha na Sluaighe PÉ **25** 53°37'T 8°26'I **C2**
Béal Átha Ragad PÉ **28** 52°57'T 7°45'I **B2**
Béal Átha Seanaidh PÉ **28** 52°57'T 7°45'I **B2**
Béal Deirg PÉ **24** 54°17'T 9°36'I **B1**
Béal Easa PÉ **24** 54°18'T 9°36'I **B1**
Béal Feirste TÉ **23** 54°35'T 5°55'I **D2**
Béal na mBuillí PÉ **28** 52°31'T 7°08'I **B3**
Béal na Móte PÉ **27** 52°31'T 8°20'I **C2**
Béal Tairbirt PÉ **22** 54°08'T 7°40'I **B2**
Bealach an Doirín PÉ **25** 53°08'T 9°08'I **B3**
Bealach Cláir TÉ **23** 55°10'T 6°30'I **C1**
Bealach Conglais PÉ **29** 54°43'T 6°01'I **C2**
Bealach Féich PÉ **29** 52°53'T 6°41'I **C3**
Béalgrád An tSeirbia **44** 44°50'T 20°30'I **E3**
Beanna Beola *slt.* PÉ **20** 53°07'T 9°30'I **B3**
Beanna Boirche *slt.* PÉ **20** 53°07'T 9°30'I **B3**
Beannchar An Dún TÉ **23** 54°40'T 5°40'I **D2**
Beannchar Ubh Fhaoil PÉ **28** 52°11'T 7°40'I **B3**
Bearna PÉ **24** 53°14'T 9°23'I **B2**
BEININ 52 C3
Béiriút An Liobán **58** 33°52'T 35°30'O **D3**
Beirlin An Ghearmáin **44** 52°32'T 13°20'O **F2**
Beirmiúda *oil.* AA **71** 32°50'T 64°20'I **G3**
Beirn An Elvéis **44** 46°57'T 7°26'O **E3**
Béising An tSín **63** 39°55'T 116°26'O **E3**
Belém An Bhrasail **76** 1°27'D 48°29'I **C2**
Belmopan An Bhiolís **70** 17°13'T 88°48'I **F4**
BHANGLAIDÉIS, AN 58 G3
Bhainseach, An *r.* PÉ **27** 52°28'T 8°04'I **C2**
Bhanna, An *c.* An tAontroim/Doire TÉ **20** 54°37'T 6°30'I **E2**
Bhanna, An *c.* An Dún TÉ **20** 54°15'T 6°15'I **E2**
Bhanna, An *c.* Loch Garman PÉ **21** 52°39'T 6°24'I **E4**
BHEALARÚIS, AN 44 G2
Bhearú, An *c.* PÉ **21** 52°40'T 6°58'I **E4**
BHEILG, AN 44 E3
BHEILÍS, AN 70 F4
Bhinn Bhán, An *r.* TÉ **23** 51°47'T 6°30'I **C1**
Bhinn Mhór, An *r.* TÉ **23** 55°15'T 6°10'I **C1**
Bhinn Mhór, An *r.* TÉ **20** 55°15'T 6°10'I **E1**
Bhlarna, An PÉ **27** 51°56'T 8°34'I **C3**
Bhograch, An *slt.* PÉ **21** 52°03'T 8°55'I **C4**
Bhóinn, An *c.* PÉ **20** 53°25'T 7°00'I **E3**
BHOISNIA AGUS AN HEIRSEAGAIVÉIN, AN 44 F3
BHOLAIV, AN 76 B2/B3
BHOTSUÁIN, AN 52 D4/D5
BHRASAIL, AN 76 B1/C1
Bhratislaiv, An An Slóvaic **44** 48°10'T 17°10'O **F3**
Bhreatain Mhór, An oiln. **45** 55°00'T 4°00'I **D2**
Bhrid, An *c.* PÉ **27** 52°03'T 8°22'I **C2**
Bhronsach, An *c.* PÉ **28** 53°16'T 7°44'I **B2**
Bhruiséil, An An Bheilg **44** 50°50'T 4°21'O **E2**
Bhuais, An *c.* TÉ **23** 55°10'T 6°30'I **C1**
Bhuirios, An PÉ **28** 52°36'T 6°56'I **C3**
BHULGÁIR, AN 44 G3
BHURÚIN, AN 52 D4
BHÚTÁIN, AN 58 G3
Binn Éadair *r.* PÉ **20** 53°22'T 6°04'I **E3**
Biorra PÉ **28** 53°05'T 7°54'I **B2**
Bishkek An Chirgeaistán **58** 42°53'T 74°46'O **F2**
Bissau Guine Bissau **52** 11°52'T 15°39'I **B3**

Ceannaí Mór, An *sl.* PÉ **21** 52°05'T 10°30'I **A4**
Ceannaí An Chóbain **76** 4°38'T 74°05'I **B1**
Ceannaí an Indiúnais **59** 1°00'T 113°00'O **H4/H5**
Ceannaí Bruiséil, An An Bhruiséil **76** 15°45'D 47°57'I **C2**
Ceannaí Dhá Chaolas, An An Congó **52** 4°14'D 15°14'O **C4**
Ceannaí Ó Ríoghachán TÉ **23** 54°54'T 6°12'I **C2**
Ceannaí Ó Tuairisc PÉ **29** 53°25'T 6°50'I **C2**
Ceannaí Sheáin TÉ **23** 54°54'T 6°12'I **C2**
Ceannaí Ui Chiméide PÉ **27** 52°20'T 8°03'I **C2**
Ceannaí Ui Ríoráin **44** 44°25'T 26°07'O **G3**
Ceannaíocht An Uingéir **44** 47°30'T 19°03'O **F3**
Ceannaíocht An Airgintín **81** 34°40'D 58°30'I **C2**
Ceannaíocht Aires An Airgintín **52** **B3**
CEANNCHÉ FASÓ **52** **B3**
Ceannfhaolaí Mór Ovral PÉ **28** 52°57'T 7°37'I **B3**
Ceannfhaolaí Mór Ovral PÉ **27** 52°45'T 7°58'I **D2**
Ceannfhaolaí Ó Luighdheach PÉ **27** 53°00'T 8°08'I **C2**
Ceannfhaolaí Ui Chéin PÉ **27** 53°00'T 8°08'I **C2**
Ceannfhaolaí Ui Ríoráin TÉ **23** 55°04'T 6°03'I **C1**
Ceannfhaolaí Ui Ríoráin TÉ **23** 55°11'T 7°03'I **B1**
Ceannfhaolaí Ui Ríoráin PÉ **28** 55°11'T 7°03'I **B1**
Ceannfhaolaí Ui Ríoráin PÉ **28** 51°48'T 8°17'I **C3**
Ceannfhaolaí Ui Ríoráin PÉ **27** 51°48'T 8°18'I **A1**
Ceannfhaolaí Ui Ríoráin PÉ **28** 52°38'T 6°40'I **C3**
Ceannfhaolaí Ui Ríoráin PÉ **29** 52°38'T 6°40'I **C3**
Ceannfhaolaí Ui Ríoráin PÉ **29** 52°08'T 7°27'I **B1**
Ceannfhaolaí Ui Ríoráin PÉ **22** 52°08'T 8°17'I **A2**
Ceannfhaolaí Ui Ríoráin PÉ **27** 52°08'T 7°23'I **D

Faing PÉ 26 52°37'T 9°06'I **B2**
Fál Carrach, An PÉ 22 55°08'T 8°06'I **A1**
Faoide PÉ 26 51°41'T 9°30'I **B3**
Feabhal, An a. PÉ/TÉ 20 54°55'T 7°25'I **D2**
Féar Bán, An PÉ 28 53°15'T 7°49'I **B2**
Fear Manach co. TÉ 16 **D2**
Fearann Fuar, An PÉ 26 52°10'T 9°33'I **B2**
Fearna PÉ 29 52°35'T 6°30'I **C3**
Fhéil, An a. PÉ 26 52°28'T 9°25'I **B2**
Fheoir, An a. PÉ 21 52°40'T 7°28'I **D4**
Fhinn, An a. PÉ 22 54°45'T 7°43'I **B2**
FHIONLAINN, AN 44 G1
Fhochaine, An a. TÉ 22 54°52'T 7°51'I **B2**
FHRAINC, AN 44 D3/E3
FIDSÍ 64 D2/E2
Fiodh Ard Tiobraid Árann PÉ 27 52°27'T 7°41'I **D2**
Fiodh Ard Loch Garman PÉ 29 52°11'T 6°50'I **C3**
Fionntamhnach TÉ 22 54°30'T 7°18'I **B2**
Forghas, An a. PÉ 26 52°43'T 8°58'I **C2**
Freetown Sierra Leon **52** 8°30'T 13°17'I **B3**

Gabhrán PÉ 28 52°38'T 7°04'I **B3**
Gaborone An Bhotsuán **52** 24°45'D 25°55'O **D5**
Gaibhlte, Na sl. PÉ 21 52°20'T 8°10'I **C4**
Gaillimh co. PÉ **16 B3/C3**
Gaillimh PÉ 25 53°16'T 9°03'I **B2**
Gaineamhlach Atacama An tSile/Peiriú **77** 22°30'D 70°00'I **B3**
Gaineamhlach Ghóibi Ál **59** 48°30'T 100°00'O **H2**
Gaineamhlach Kalahari Af **53** 23°30'D 23°00'O **C5/D5**
Gaineamhlach na Namaibe An Namaib **53** 22°00'D 14°00'O **C5**
GÁNA 52 B3
Gearrán, An r. TÉ 23 55°05'T 5°59'I **D1**
Geata Bán, An PÉ 27 51°50'T 8°14'I **C3**
Georgetown An Ghuáin **76** 6°46'T 58°10'I **C1**
GHABÚIN, AN 52 C3/C4
Ghaille, An c. PÉ 26 52°29'T 9°21'I **B2**
GHAIMBIA, AN 52 B3
Ghainséis, An a. An India **59** 24°00'T 88°00'O **G3**
Ghaothach, An a. PÉ 27 52°50'T 8°15'I **C2**
GHEARMÁIN, AN 44 E3/F2
Ghráinseach, An PÉ 25 54°24'T 8°31'I **C1**
Ghraontainn, An 84 E2
Ghris, An a. PÉ 29 52°56'T 6°54'I **C2**
GHUÁIN, AN 76 B1/C1
GHUINE MHEÁNCHIORCLACH, AN 52 C3
GHUINE, AN 52 B3
Gitega An Bhurúin **52** 3°36'D 29°56'O **D4**
Glasán PÉ 28 53°28'T 7°52'I **B2**
Gleann Beithe PÉ 26 52°03'T 9°56'I **B2**
Gleann Cholm Cille PÉ 22 54°42'T 8°44'I **A2**
Gleann Garbh, An PÉ 26 51°45'T 9°33'I **B3**
Gleann na Madadh PÉ 25 53°37'T 8°35'I **C2**
Gleann, An PÉ 26 52°34'T 9°17'I **B2**
Gleannta, Na PÉ 22 54°47'T 8°41'I **A2**
Gob an Choire bl. PÉ 24 53°56'T 9°54'I **B2**
Goirtín PÉ 25 53°22'T 8°35'I **C2**
Gort, An PÉ 25 53°04'T 8°50'I **C2**
Gráig na Manach PÉ 28 52°32'T 6°56'I **C3**
Gránard PÉ 28 53°47'T 7°30'I **B2**
GREANÁDA 70 G4
Grianfort, An PÉ 29 54°02'T 6°08'I **C1**
Guadalajara Meicsiceo **70** 20°40'T 103°20'I **E3**
GUÁIN NA FRAINCE 76 C1
Guaire PÉ 29 52°40'T 6°18'I **C3**
Guam sl. AC **66** 13°30'T 144°48'O **B2**
Guangzhou An Sín **63** 23°08'T 113°20'O **E4**
GUATAMALA 70 F4
Guayaquil Eacuadór **76** 2°13'D 79°54'I **A2**
GUINE BISSAU 52 B3

Habana, La (Havana) Cúba **70** 23°07'T 82°25'I **F3**
HÁITÍ 70 G4
Hanáí Vitneam **58** 21°01'T 105°52'O **H3**
Harare An Siombiáb **52** 17°50'D 31°03'O **D4**
Harbin An Sín **63** 45°45'T 126°41'O **F2**
Heilsinci An Fhionlainn **44** 60°08'T 25°00'O **G1**
Himiléithe, Na sl. Ál **59** 28°00'T 85°00'O **F3/G4**
HONDÚRAS 70 F4
Hong Cong An Sín **63** 23°00'T 114°00'O **E4**
Hóniara Oileáin Sholaimh **64** 9°28'D 159°57'O **C2**
Honshu oil. An tSeapáin **59** 37°15'T 139°00'O **J3/K3**
Huaing-hó, An a. An tSín **63** 36°00'T 116°00'O **E3**

Iacárta An Indinéis **58** 6°08'D 106°45'O **H5**
Iaing-tsí, An a. An Sín **63** 27°30'T 103°00'O **D4**
IAMÁICE 70 G4
IARÁIC, AN 58 E3
IARÁIN, AN 58 E3
Iarmhí, An co. PÉ **16 D3**
Iarúsaléiém Iosraél/An Phailistín **58** 31°47'T 35°13'O **D3**
Iascaigh PÉ 25 54°17'T 8°58'I **C1**
Iascaigh, An c. PÉ 25 54°13'T 8°56'I **C1**
Iáva oil. An Indinéis **59** 7°00'D 110°00'O **H5**
Ibadan An Nigéir **57** 7°23'T 3°56'O **A2**
Inbhear Mór, An t. bl. PÉ 29 52°48'T 6°09'I **C3**
Inbhear na Sionainne PÉ 21 52°31'T 9°48'I **B4**
INDIA, AN 58 F4/G3

INDINÉIS, AN 58 G4/J5
Inis PÉ 26 52°50'T 8°59'I **C2**
Inis Airc oil. PÉ 20 53°37'T 10°16'I **A3**
Inis Arcáin oil. PÉ 26 51°30'T 9°25'I **B3**
Inis Bó Finne oil. PÉ 20 53°38'T 10°14'I **C1**
Inis Caoin PÉ 23 54°0'T 6°36'I **C2**
Inis Céin bl. PÉ 26 51°44'T 8°56'I **C3**
Inis Ceithleann bl. TÉ 22 54°21'T 7°38'I **B2**
Inis Córthaidh bl. PÉ 29 52°30'T 6°34'I **C3**
Inis Crabhann bl. PÉ 25 54°13'T 9°05'I **B1**
Inis Díomáin bl. PÉ 26 52°57'T 9°15'I **B2**
Inis Eoghain leith. PÉ 22 55°15'T 7°15'I **B1**
Inis Eonáin bl. PÉ 27 51°45'T 8°38'I **C3**
Inis Gé Theas oil. PÉ 24 54°07'T 10°11'I **A1**
Inis Gé Thuaidh oil. PÉ 24 54°08'T 10°10'I **A1**
Inis Glas bl. TÉ 23 54°42'T 5°52'I **D2**
Inis Mac Neasáin oil. PÉ 20 53°24'T 6°05'I **E3**
Inis Meáin oil. PÉ 21 53°08'T 9°40'I **B3**
Inis Muirigh oil. PÉ 25 54°25'T 8°35'I **C1**
Inis Oírr oil. PÉ 21 53°06'T 9°35'I **B3**
Inis Toirc oil. PÉ 20 53°44'T 10°05'I **A3**
Inis Trá Thoil PÉ 22 55°26'T 7°14'I **B1**
Inse, An PÉ 29 53°41'T 6°15'I **C2**
Intbe, An a. PÉ 27 53°00'T 8°15'I **C1**
IODÁIL, AN 44 F3/F4
IORDÁIN, AN 58 D3
IORUA, AN 44 E2/G1
ÍOSLAINN, AN 44 B1/C1
IOSRAEL 58 D3
Iostanbúl An Tuirc **44** 41°02'T 28°57'O **G3**
Irtysh, An a. Ál **59** 57°30'T 72°30'O **F2**
ÍSILTÍR, AN 44 E2
Islamabad An Phacastain **58** 33°42'T 73°10'O **F3**
Iúr, An t TÉ 23 54°11'T 6°20'I **C2**

Jammu agus An Chaismir Ál **58 F3**
Juba An tSúdain Theas **52** 4°50'T 32°35'O **D3**

K2 sl. Ál **59** 35°47'T 76°30'O **F3**
Kampala Uganda **52** 0°19'T 32°35'O **D3**
Katmandu Neipeal **58** 27°42'T 85°19'O **G3**
Kigali Ruanda **52** 1°56'D 30°04'O **D4**
Kilmanjaro sl. An Tanzáin **53** 3°04'D 37°22'O **D4**
Kingston Iamáice **70** 17°58'T 76°48'I **G4**
Kinshasa Poblacht Dhaonlathach an Chongó **52** 4°18'D 15°18'O **C4**
Kuala Lumpur An Mhalaeisia **58** 3°09'T 101°42'O **H4**

La Paz An Bholaiv **76** 16°30'D 68°10'I **B2**
Lagos An Nigéir **57** 6°27'T 3°28'O **A2**
Láithreach, An Ciarraí PÉ 26 51°45'T 9°46'I **B3**
Láithreach, An Cill Mhantáin PÉ 29 53°01'T 6°18'I **C3**
LAITVIA, AN 44 G2
Laoi, An a. PÉ 21 51°50'T 9°05'I **C5**
Laois co. PÉ **16 D3/D4**
LAOS 58 H3/H4
Latharna TÉ 23 54°51'T 5°49'I **D2**
Láuine An Sahára Thiar **52** 27°9'T 13°12'I **B2**
Leacht, An PÉ 26 52°56'T 9°21'I **B2**
Leamhach Mhór, An sl. PÉ 20 54°45'T 8°05'I **C2**
Leamhcán PÉ 29 53°22'T 6°27'I **C2**
Leifear PÉ 22 54°50'T 7°29'I **B2**
Léim an Bhradáin PÉ 29 53°22'T 6°30'I **C2**
Léim an Mhadaidh TÉ 22 55°03'T 7°03'I **C1**
Léim Uí Bhriain PÉ 27 52°10'T 7°31'I **D2**
Leitcheathrú, An PÉ 25 53°32'T 8°02'I **C2**
Leithghlinn an Droichid PÉ 28 52°44'T 6°58'I **C3**
Leitir Ceanainn PÉ 22 54°57'T 7°44'I **B2**
Leitir Fraic PÉ 24 53°33'T 9°57'I **B2**
Leitir Móir PÉ 24 53°17'T 9°39'I **B2**
Lena, An a. An Rúis **59** 64°30'T 127°00'O **J1**
LEOSÓTA 52 D5
Liatroim co. PÉ **16 C2/D3**
LIBÉIR, AN 52 B3
LIBIA, AN 52 C2/D2
Libreville An Ghabúin **52** 0°30'T 9°25'O **C3**
LICHTINSTÉIN 44 E3
Life, An a. PÉ 21 53°20'T 6°35'I **E3**
Lílongwe An Mhalaiv **52** 13°58'D 33°49'O **D4**
Lima Peiriú **76** 12°06'D 8°40'I **C3**
LIOBÁIN, AN 58 D3
Lionán, An PÉ 24 53°36'T 9°41'I **B2**
Lios Béal Átha TÉ 22 54°19'T 7°32'I **B2**
Lios Dúin Bhearna PÉ 26 53°02'T 9°17'I **B1**
Lios Mór PÉ 27 52°10'T 7°55'I **D2**
Lios na gCearrbhach TÉ 23 54°31'T 6°03'I **C2**
Lios na Scéithe TÉ 22 54°15'T 7°27'I **B2**
Lios Tuathail PÉ 26 52°27'T 9°29'I **B2**
Lios Uí Chathasaigh PÉ 26 52°44'T 9°12'I **B2**
Liospóin An Phortaingéil **44** 38°44'T 9°08'I **D4**
LIOTUÁIN, AN 44 G2
Liúibleána an tSlóivéin **44** 46°04'T 14°30'O **F3**
Loch Aillionn PÉ 20 54°10'T 8°05'I **C2**
Loch Ainninn PÉ 28 53°28'T 7°24'I **B2**
Loch Airinn PÉ 25 53°53'T 7°50'I **D2**
Loch Arbhach PÉ 25 54°05'T 8°15'I **C1**
Loch Baikal An Rúis **59** 54°00'T 109°00'O **H2**
Loch Beag, An TÉ 23 54°48'T 6°26'I **C2**
Loch Bhéal Trá PÉ 24 53°55'T 9°25'I **B2**
Loch Bó Dearg PÉ 25 53°52'T 8°00'I **C2**
Loch Bó Finne PÉ 25 53°51'T 7°56'I **D2**
Loch Cairlinn c. PÉ/TÉ 20 54°05'T 6°10'I **E2**
Loch Cárthaí PÉ 26 52°05'T 9°51'I **B2**
Loch Cé PÉ 25 54°01'T 8°10'I **C1**

Loch Ceann bl. PÉ 27 52°26'T 7°53'I **D2**
Loch Cearn PÉ 24 53°40'T 9°15'I **B2**
Loch Chill Ghlais PÉ 25 53°50'T 8°01'I **C2**
Loch Cinnéile PÉ 25 53°50'T 8°01'I **C2**
Loch Coirib PÉ 28 53°46'T 7°25'I **B2**
Loch Con PÉ 20 53°20'T 9°15'I **B3**
Loch Cuan c. PÉ 20 54°05'T 9°10'I **B2**
Loch Cuilinn PÉ 24 54°25'T 5°40'I **F2**
Loch Cútra PÉ 25 53°58'T 9°10'I **B2**
Loch Dairbhreach PÉ 28 53°02'T 8°45'I **C2**
Loch Deán PÉ 29 53°40'T 7°22'I **B2**
Loch Dearg PÉ 22 54°35'T 7°55'I **B2**
Loch Deirgeirt PÉ 21 52°55'T 8°20'I **C3/C4**
Loch Dhoire Iannaí PÉ 26 51°54'T 10°00'I **B3**
Loch Éirne Íochtair TÉ 20 54°30'T 7°45'I **D2**
Loch Éirne Uachtair TÉ 20 54°15'T 7°30'I **D2**
Loch Feabhail c. PÉ 20 55°10'T 7°01'I **D1**
Loch Finne PÉ 22 54°51'T 8°08'I **A2**
Loch Fiorb PÉ 24 53°57'T 9°35'I **B2**
Loch Fionnmhaí PÉ 25 54°03'T 7°43'I **D1**
Loch Foirbis PÉ 25 53°47'T 7°53'I **D2**
Loch Gamhna PÉ 28 53°50'T 7°34'I **B2**
Loch Garman co. PÉ **16 E4**
Loch Garman bl. PÉ 29 52°20'T 6°27'I **C3**
Loch Gile PÉ 25 54°15'T 8°25'I **C1**
Loch Gréine PÉ 27 52°59'T 8°36'I **C2**
Loch Iarainn PÉ 28 53°37'T 7°28'I **B2**
Loch Iascaigh PÉ 22 54°41'T 8°05'I **A2**
Loch Lao c. TÉ 20 54°40'T 5°45'I **F2**
Loch Léin Ciarraí PÉ 26 52°03'T 9°33'I **B2**
Loch Léin An Iarmhí PÉ 28 52°03'T 9°33'I **B2**
Loch Luíoch PÉ 26 51°50'T 10°08'I **A3**
Loch Mac nÉan Íochtair TÉ 22 54°17'T 7°50'I **B2**
Loch Mac nÉan Uachtair PÉ/TÉ 22 54°20'T 7°56'I **B2**
Loch Measca PÉ 20 53°40'T 9°25'I **B3**
Loch Meilbhe PÉ/TÉ 25 54°25'T 8°05'I **C1**
Loch Mucnú PÉ 23 54°06'T 6°40'I **C2**
Loch na Ceathrún Móire PÉ 24 54°12'T 9°47'I **B1**
Loch nEathach TÉ 20 54°35'T 6°30'I **E2**
Loch Niasa Af **53** 12°00'D 35°00'O **D4**
Loch Pholl an Phúca tolsc. PÉ 29 53°10'T 6°30'I **C2**
Loch Ramhar PÉ 22 53°49'T 7°05'I **B3**
Loch Ri PÉ 20 53°32'T 7°58'I **C3/D3**
Loch Shead Sead **53** 13°50'T 14°00'O **C3**
Loch Sileann PÉ 22 53°48'T 7°20'I **B3**
Loch Súilí c. PÉ 20 55°20'T 7°35'I **D1**
Loch Thangainice Af **53** 7°00'D 30°00'O **D4**
Loch Trasna c. PÉ 26 51°29'T 9°30'I **B3**
Loch Uachtair PÉ 22 54°02'T 7°30'I **B3**
Loch Uail PÉ 28 53°35'T 7°23'I **B2**
Loch Uí Ghadhra PÉ 25 53°56'T 8°30'I **C2**
Loch Victoria Af **53** 2°00'D 33°00'O **D4**
Locha Lua PÉ 26 51°50'T 9°10'I **B3**
Lochanna Móra, Na MT **71** 45°00'T 90°00'I **F2/G2**
Log an Choire TÉ 23 54°22'T 6°33'I **C2**
Log na Coille sl. PÉ 21 52°58'T 6°27'I **E4**
Lomé Tóga **52** 6°10'T 1°21'O **C3**
Londain **RA** 44 51°30'T 0°10'I **D2**
Longfort, An co. PÉ **16 D3**
Longfort, An PÉ 28 53°44'T 7°47'I **B2**
Lorgain, An TÉ 23 54°28'T 6°20'I **C2**
Los Angeles SAM **70** 34°00'T 118°15'I **E3**
Lú co. PÉ **16 E3**
Lú PÉ 29 53°57'T 6°33'I **C2**
Luanda Angóla **52** 8°50'D 13°15'O **C4**
Lúbach, An a. PÉ 27 52°25'T 8°35'I **C3**
LUCSAMBURG 44 E3
Luimneach co. PÉ **16 B4/C4**
Luimneach PÉ 27 52°40'T 8°38'I **C2**
Lusaka An tSaimbia **52** 15°26'D 28°20'O **D4**
Lusca PÉ 29 53°32'T 6°10'I **C2**

Machaire Fíolta TÉ 23 54°45'T 6°36'I **C2**
Machaire na Mumhan gl. PÉ 21 52°30'T 8°10'I **C4**
Machaire Rátha TÉ 23 54°51'T 6°40'I **C2**
Mackenzie, An a. Ceanada **71** 64°00'T 123°00'I **D1**
MADAGASCAR 52 E4
Madras (Chennai) An India **58** 13°05'T 80°18'O **G4**
MAENMAR 58 G3/G4
Magh PÉ 22 55°04'T 7°16'I **B1**
Mahé Na Séiséil **52** 4°4'D 55°29'O **E4**
Maidrid An Spáinn **44** 40°25'T 3°43'I **D3**
Maigh Chromtha PÉ 26 51°54'T 8°58'I **C3**
Maigh Cuilinn PÉ 24 53°20'T 9°10'I **B2**
Maigh Eo co. PÉ **16 B2/B3**
Maigh Nuad PÉ 29 53°23'T 6°35'I **C2**
Maigh, An TÉ 23 54°27'T 6°42'I **C2**
Maighean Rátha PÉ 28 53°00'T 7°27'I **B2**
MAILÍ 52 B2/B3
Mainile Na hOileáin Filipineacha **58** 14°37'T 120°58'O **J4**
Mainistir Eimhín PÉ 28 53°07'T 7°02'I **B2**
Mainistir Fhear Maí PÉ 27 52°08'T 8°16'I **C1**
Mainistir Laoise PÉ 28 52°55'T 7°20'I **B3**
Mainistir na Búille PÉ 25 53°58'T 8°18'I **C2**
Mainistir na Corainn PÉ 27 51°55'T 8°10'I **C3**
Mainistir na Féile PÉ 26 52°24'T 9°18'I **B2**
Mala PÉ 27 52°08'T 8°39'I **C2**

Malabo An Ghuine Mheánchiorclach **52** 3°45'T 8°46'O **C3**
MÁLTA 44 F4
Mám, An PÉ 24 53°37'T 9°30'I **B2**
Managua Nicaragua **76** 12°06'D 86°16'I **A2**
Manila An Philipín **58** 14°35'T 121°00'O **J4**
Maoilin na nGabhar PÉ 26 52°45'T 9°03'I **B2**
Maotha na nGabhar PÉ 26 52°45'T 9°03'I **B2**
Maputo Maosaimbíc **52** 25°58'D 32°35'O **D5**
MARACÓ 52 B2
Maseru Lesoitó **52** 29°19'D 27°30'O **D5**
Meabhan Eiseáis **52** 26°50'D 25°50'O **D5**
Meathas Troim PÉ 28 53°43'T 7°06'I **B2**
Medelín An Cholóim **76** 6°15'T 75°36'I **B2**
MEICSICEO 70 E3/F4
Mekong, An a. An Áisia **59** 10°00'T 106°00'O **H4**
Melbourne An Astráil **64** 37°49'D 144°59'O **C3**
MHACADÓIN THUAIDH, AN 44 D2
Mhagh, An PÉ 22 55°07'T 7°14'I **A2**
Mhaigh, An PÉ 25 53°52'T 8°41'I **C1**
Mhainistir, An PÉ 26 52°37'T 9°41'I **B2**
MHALAEISIA, AN 58 H4
MHALÁIV, AN 58 G4
Mhaoilchearn, An PÉ 22 55°28'T 7°30'I **B1**
MHÁRATÁIN, AN 52 B2/B3
Mheasn, An a. PÉ 27 52°38'T 8°35'I **C2**
Mhaimbuir, An Aontroim **75** 54°47'T 6°05'I **E4/H4**
Mhí, An co. PÉ **16 E3**
MHOLDÓIV, AN 44 G3
MHONGÓIL, AN 58 G2/H3
Mhuaidh, An a. PÉ 20 54°07'T 8°05'I **C2**
Mhuir Arabach, An Ál **59** 17°00'T 68°00'O **G4**
Mhuir Dhubh, An Eo **45** 43°00'T 10°00'O **A4**
Mhuir Rua, An Aéir **45** 43°00'T 30°00'O **B4**
Mhuir Thuaidh, An Ar **45** 27°00'T 30°00'O **B4**
Miami SAM **70** 25°45'T 80°11'I **E3**
Mionn Ard c. PÉ 27 52°00'T 7°31'I **D1**
Mionsc An Bhéalaruis **44** 53°51'T 27°30'O **G1**
Mississippi, An a. SAM **71** 33°00'T 90°00'I **E3**
Missouri, An a. SAM **71** 38°00'T 89°00'I **E3**
Mogadisiú An tSomáil **52** 2°02'T 45°21'O **E3**
Móin Aitíne rg. sk. PÉ 21 53°16'T 9°23'I **B3**
Móin an Mhullaigh sl. PÉ 21 53°16'T 9°00'I **C4**
Móin Chooinn bl. PÉ 28 52°13'T 7°20'I **B2**
Móinín, An bl. PÉ 25 53°21'T 8°31'I **C2**
Móinteach Millic bl. PÉ 28 53°07'T 8°54'I **C2**
MONACÓ 44 E3
Monrovia An Libéir **52** 6°20'T 10°48'I **B3**
Mont Blanc sl. An Fhrainc **45** 45°50'T 6°50'I **B3**
MONTAINEÁGRO 44 F3
Montevideo Uragua **76** 34°55'D 56°10'I **C1**
Montpelier PÉ 27 52°45'T 8°35'I **C2**
Montréal Ceanada **70** 45°32'T 73°36'I **G2**
Moroni Oileáin Chomóra **52** 11°42'D 43°15'O **B4**
MOSAIMBÍC 52 D4/D5
Moscó An Rúis **58** 55°45'T 37°42'O **D3**
Móta, An PÉ 28 53°24'T 7°48'I **B2**
Mount Wilhelm Nua-Ghuine Phapúa **65** 5°46'D 144°59'O **C2**
Mucros PÉ 26 52°02'T 9°29'I **B2**
Muileann an Bhata PÉ 28 52°22'T 7°10'I **B2**
Muileann an tSiáin TÉ 22 54°47'T 7°28'I **B2**
Muileann gCearr, An PÉ 28 53°32'T 7°20'I **B2**
Muileann Iarainn, An PÉ 22 54°12'T 7°01'I **B2**
Muileann na Buaise TÉ 23 55°12'T 6°23'I **C1**
Muileann na hUamhan PÉ 27 52°37'T 7°28'I **D2**
Muilte Farannáin PÉ 28 53°38'T 7°23'I **B2**
Muinchille PÉ 22 54°04'T 7°05'I **B2**
Muine Bheag PÉ 28 52°41'T 6°58'I **C3**
Muine Chonaláin PÉ 25 54°06'T 9°01'I **B1**
Muine Mór TÉ 23 54°40'T 6°40'I **C2**
Muineachán co. PÉ **16 D2/E2**
Muineachán PÉ 22 54°15'T 6°58'I **C2**
Muir Barents AAr **84** 75°00'T 40°00'O
Muir Bheiring AC **84** 65°00'T 170°00'I
Muir Bhreastan sl. PÉ/RA **21 E5/F4**
Muir Chairib Meiricea Lár **71** 15°00'T 75°00'I **G4**
Muir Chuaigh I. Ál **59** 41°00'T 50°00'O **E2/E3**
Muir Éireann PÉ/RA **20/21 F3/F4**
Muir na Sine Theas An Sín **59** 15°00'T 110°00'O **H4**
Muir na Sine Thoir An Sín **59** 32°00'T 126°00'O **J3**
Muir Tasman AC **65** 39°00'D 160°00'O **C3/D3**
Muisire Mór sl. PÉ 21 52°02'T 8°58'I **C4**
Mullach an Radhairc sl. PÉ 26 52°28'T 9°20'I **B2**
Mullach Íde PÉ 29 53°27'T 6°09'I **C2**
Mullach Mór, An c. TÉ 20 54°52'T 6°49'I **E1**
Mullach, An PÉ 23 53°49'T 6°57'I **C3**
Mumbai An India **58** 18°56'T 72°51'O **F4**
Murascaill Mheicsiceo Meicsiceo **71** 25°00'T 90°00'I **F3**
Murray, An a. An Astráil **65** 35°40'D (44°00'O **C3**
Muscat Óman **58** 23°37'T 58°38'O **E3**

N'Djamena Sead **52** 12°10'T 14°59'O **C3**
Nairobi An Cheinia **52** 1°17'D 36°50'O **D4**
NAMAIB, AN 52 C4/C5
Nanjing An Sín **63** 32°03'T 118°47'O **E3**
NÁRÚ 64 D2
Nás, An PÉ 29 53°13'T 6°39'I **C3**
Nassau Na Bahámaí **70** 25°05'T 77°20'I **G3**

Podgairitse Montaénagrò **44** 42°28'T 19°17'O **F3**
Pointe Charraig an Rois PÉ **22** 54°34'T 8°28'I **A2**
Pointe Dhún na nGall PÉ **26** 52°40'T 9°36'I **B2**
Pointe, An TÉ **23** 54°06'T 6°15'I **C2**
Pol Theas, An Anartaise **82** 90°00'D
Pol Thuaidh, An AÁr **84** 90°00'T
Polainéis na Fraince AC **66** 20°00'D 145°00'I **E3/F4**
Port an Bhogaigh TÉ **23** 54°28'T 5°25'I **D2**
Port an Dúnáin TÉ **23** 54°26'T 6°27'I **C2**
Port an Pheire TÉ **23** 54°23'T 5°33'I **D2**
Port an Prince Háiití **70** 18°33'T 72°20' **G4**
Port Chluain Eoghain TÉ **23** 54°52'T 6°29'I **C2**
Port Lách PÉ **27** 52°17'T 7°19'I **D2**
Port Láirge co. PÉ **16 D4**
Port Láirge PÉ **27** 52°15'T 7°06' **D2**
Port Laoise PÉ **28** 53°02'T 7°17'I **B2**
Port Louis Oileáin Mhuiris **52** 20°10'D 57°30'O **E5**
Port Mearnóg PÉ **29** 53°25'T 6°08'I **C2**
Port Moresby Nua-Ghuine Phapua **64** 9°30'D 147°07'O **C2**
Port Nua, An PÉ **27** 52°43'T 8°25'I **C2**
Port Omna PÉ **25** 53°06'T 8°13'I **C2**
Port Ró TÉ **23** 55°12'T 6°40'I **C1**
Port Stíobháird TÉ **23** 55°11'T 6°43'I **C1**
Port Vila Vanuatú **64** 17°45'D 168°18'O **D2**
Porto Novo Beinín **52** 6°30'T 2°47'O **C3**
Pórtó Rice SAM **70** 18°28'T 66°10'I **G4**
Prág An tSeicia **44** 50°06'T 14°26'O **F2**
Praia Oileáin Cabo Verde **52** 14°55'T 23°31'I **A3**
Pretoria Poblacht na hAfraice Theas **52** 25°45'D 28°12'O **D5**
Pristine An Chosaiv **44** 42°40'T 21°10'O **G3**
Pyongyang An Chóiré Thuaidh **58** 39°00T 125°47'O **J3**

Quito Ecuadór **76** 0°14'D 78°30'I **B2**

Rabat Maracó **52** 34°02'T 6°51'I **B2**
Ráth Bhile PÉ **29** 52°53'T 6°41'I **C3**
Ráth Bhoth PÉ **22** 54°52'T 7°36'I **B2**
Ráth Caola PÉ **26** 52°32'T 8°56'I **C2**
Ráth Chairn PÉ **29** 53°37'T 6°52'I **C2**
Ráth Chormaic PÉ **27** 52°05'T 8°17'I **C2**
Ráth Cúil PÉ **29** 53°17'T 6°28'I **C2**
Ráth Domhnaigh PÉ **28** 52°52'T 7°35'I **B3**
Ráth Droma PÉ **29** 52°56'T 6°13'I **C3**
Ráth Fraoileann TÉ **23** 54°14'T 6°10'I **C2**
Ráth Iomgháin PÉ **28** 53°12'T 6°59'I **B2**
Ráth Mealtain PÉ **22** 55°02'T 7°38'I **B1**
Ráth Mhór, An PÉ **26** 52°05'T 9°13'I **B2**
Ráth Naoi PÉ **29** 52°59'T 6°05'I **C3**
Ráth Tó PÉ **29** 53°31'T 6°24'I **C2**
Ráth, An PÉ **27** 52°21'T 8°41'I **C2**
Reachlainn oil. TÉ **20** 55°20'T 6°15'I **E1**
Reachrainn PÉ **20** 53°29'T 6°01'I **E3**
Réicivíc An foslainn **44** 64°09'T 21°58'I **B1**
Réin, An a. Eo **45** 50°30'T 7°30'O **E2**
Réunion, La oil. AI **53** 21°06'D 55°36'O **E5**
Ribhéar, An c. PÉ **21** 51°45'T 9°55'I **A5**
Rige An Laitvia **44** 56°53'T 24°08'O **G2**
Rinn an Scidigh bl. PÉ **27** 51°49'T 8°18'I **C3**
Rinn Bhaile Uí Ágáin PÉ **29** 54°00'T 6°06'I **C2**
Rinn Chathóir PÉ **29** 52°34'T 6°11'I **C3**
Rinn Dhún Áine PÉ **29** 53°51'T 6°14'I **C2**
Rinn Duáin PÉ **21** 52°10'T 6°55'I **E4**
Rinn na Binne PÉ **29** 52°15'T 6°18'I **C3**
Rinn Ros Láir r. PÉ **29** 52°19'T 6°21'I **C3**
Rinn Ui Choigligh PÉ **22** 55°10'T 7°08'I **B1**
Rinn, An PÉ **27** 52°03'T 7°35'I **D2**
Rio de Janeiro bl. An Bhrasail **76** 22°53'D 43°17'I **C3**
Rio Grande, An a. Meicsieco /SAM **71** 29°30'T 105°00'I **E3/F3**
RÍOCHT AONTAITHE, AN 44 D2
Riyadh An Araib Shádach **58** 24°39'T 46°46'O **E3**
Róba, An a. PÉ **24** 53°41'T 9°00'I **B2**
Ród PÉ **28** 53°21'T 7°12'I **B2**
Róimh, An An Iodáil **44** 41°53'T 12°30'O **F3**
RÓMÁIN, AN 44 G3
Ros an Mhíl PÉ **24** 53°16'T 9°33'I **B2**
Ros Comáin co. PÉ **16 C3**
Ros Comáin PÉ **25** 53°38'T 8°11'I **C2**
Ros Cré PÉ **27** 52°57'T 7°47'I **D2**
Ros Láir PÉ **29** 52°15'T 6°22'I **C3**
Ros Mhic Thriúin PÉ **28** 52°24'T 6°56'I **C3**
Ros Ó gCairbre PÉ **26** 51°35'T 9°02'I **B3**
Ros Treabhair TÉ **23** 54°06'T 6°12'I **C2**
Ros, An PÉ **29** 53°32'T 6°06'I **C2**
Ruachtach, An a. PÉ **26** 51°53'T 9°28'I **B3**
RUANDA 52 D4
RÚIS, AN 58 D2/M1
Rúscaigh PÉ **25** 53°50'T 7°55'I **D2**

Ságrab An Chróit **44** 45°48'T 15°58'O **F3**
SAHÁRA THIAR, AN 52 B2
Sahára, An fós. Af **53** 22°50'T 0°00' **B3/C3**
Sailti, Na oiln. PÉ **21** 52°07'T 6°36'I **E4**
Saimbéis, An t a. Af **53** 17°00'D 34°00'O **D4**
SAIMBIA, An t 52 D4
Saireáv[illegible] Bhoisnia Agus an Heirseagaivein 44 43°5[illegible] **F3**
SA[illegible] t 70 F4
Sa[illegible]il 76 12°58'D 38°29'I **D2**
S[illegible] 54°49'T 7°02'I **D2**

SAMÓ 64 E2
SAN CRÍOSTÓIR-NIMHEAS 70 G4
San Francisco SAM **70** 37°45'T 122°27'I **D3**
San José Cósta Rice **70** 9°59'T 84°04'I **F4**
SAN MAIRÍNE 44 F3
San Salvador An tSalvadóir **70** 13°40'T 89°10'I **F4**
SAN UINSEANN AGUS NA GREANÁIDÍNÍ 70 G4
Sana Éimin **58** 15°23'T 44°14'O **E4**
Santiago An tSile **76** 33°30'D 70°40'I **B3**
Santo Domingo An Phoblacht Dhoiminiceach **70** 18°30'T 69°57'I **G4**
São Paulo An Bhrasail **76** 23°33'D 46°39'I **C3**
SÃO TOMÉ AGUS PRÍNCIPE 52 C4
Scairbh na gCaorach PÉ **22** 54°21'T 6°58'I **C2**
Scairbh, An oil. PÉ **26** 51°44'T 10°15'I **A3**
Scairbh, An PÉ **27** 52°55'T 8°37'I **C2**
Scairteach an Ghlinne PÉ **26** 52°10'T 9°26'I **B2**
Sceiri, Na bl. PÉ **29** 53°35'T 6°07'I **C2**
Sciobairín, An PÉ **26** 51°33'T 9°15'I **B3**
Scoil, An PÉ **26** 51°32'T 9°40'I **B3**
Scóipé An Mhacadóin Thuaidh **44** 42°00'T 21°28'O **G3**
SEAD 52 C3/D3
Seanchaisleán, An PÉ **28** 53°46'T 7°10'I **B2**
Seancheann, An r. PÉ **21** 51°40'T 8°32'I **C5**
Seanmhullach, An TÉ **23** 54°47'T 6°33'I **C2**
SEAPÁIN, AN t 58 J3/K2
Searcóg PÉ **23** 53°59'T 6°54'I **C3**
Seattle SAM **70** 47°35'T 122°20'I **D2**
SEICIA, AN t 44 F2/F3
SEINEAGÁIL, AN t 52 B3
SEIRBIA, AN t 44 G3
SÉISÉIL, NA 52 E4
Seoirsia Theas, An t oil. RA **82** 54°00'D 36°00'I **A1**
SEOIRSIA, AN t 58 E2
Shanghai An tSín **63** 31°06'T 121°22'O **F3**
SIARRA LEON 52 B3
SILE, AN t 76 B2/B4
SÍN, AN t 63
SINGEAPÓR 58 H4
Síol Éalaigh PÉ **29** 52°45'T 6°32'I **C3**
SIOMBÁIB, AN t 52 D4/D5
Sionainn PÉ **26** 52°41'T 8°55'I **C2**
Sionainn, An t a. PÉ **21** 53°10'T 8°08'I **B4/C3**
SIRIA, AN t 58 D3/E3
Siúir, An t a. PÉ **21** 52°28'T 7°58'I **D4**
Sláine, An t a. PÉ **21** 52°25'T 6°35'I **E4**
Sléibhte an Chomaraigh slt. PÉ **21** 52°19'T 7°35'I **D4**
Sléibhte Aontroma TÉ **20** 55°00'T 6°15'I **E1/E2**
Sléibhte Apaláiseacha, Na SAM **71** 37°00'T 82°00'I **F3**
Sléibhte Atlais Maracó/An Ailgéir **53** 32°00'T 2°00'I **B2/C2**
Sléibhte Chill Mhantáin PÉ **21** 53°00'T 6°30'I **E3/E4**
Sléibhte Chnoc Mhaoldomhnaigh slt. PÉ **21** 52°13'T 8°00'I **C4/D4**
Sléibhte Chugais Eo/Ai **45** 43°00'T 43°00'O **J3**
Sléibhte Creagacha, Na MT **71** 46°00'T 110°00'I **D2/E3**
Sléibhte Dhoire Bheatha PÉ **20** 54°55'T 8°10'I **C1/D1**
Sléibhte Mhám Toirc PÉ **20** 53°30'T 9°42'I **B3**
Sléibhte na hÚraile An Rúis **45** 57°00'T 60°00'O **L1/L2**
Sléibhte Zagros An Iaráin **59** 32°45'T 48°50'O **E3**
Sliabh an Airgid PÉ **21** 52°45'T 8°15'I **C4**
Sliabh an Nóglaigh PÉ **27** 52°10'T 8°25'I **C2**
Sliabh Bladhma PÉ **21** 53°05'T 7°35'I **C3**
Sliabh Dónairt TÉ **20** 54°11'T 5°55'I **F2**
Sliabh Gamh PÉ **20** 54°11'T 8°53'I **C2**
Sliabh Mis PÉ **26** 52°12'T 10°10'I **B2**
Sliabh Phartraí PÉ **24** 53°39'T 9°30'I **B2**
Sliabh Riabhach, An PÉ **27** 52°20'T 8°33'I **C2**
Sliabh Sneachta PÉ **22** 55°12'T 7°20'I **B1**
Sliabh Speirín TÉ **20** 54°49'T 7°02'I **D2/E2**
Sliabhraon Néifinn Bheag PÉ **20** 54°00'T 9°35'I **B2/B3**
Sligeach co. PÉ **16 C2**
Sligeach PÉ **25** 54°17'T 8°28'I **C1**
SLÓVÉIN, AN t 44 F3
SLÓVAIC, AN t 44 F3/G3
Snaidhm, An t PÉ **26** 51°50'T 9°55'I **B3**
Sóifla An Bhulgair **44** 42°40'T 23°18'O **G3**
Solláin, Na PÉ **29** 53°15'T 6°40'I **C2**
SOMÁIL, AN t 52 E3
Sord PÉ **29** 53°28'T 6°13'I **C2**
SPÁINN, AN 44 D3/D4
Spidéal, An PÉ **24** 53°15'T 9°18'I **B2**
Sráid an Mhuilinn PÉ **26** 52°03'T 9°04'I **B2**
Sráid na Cathrach PÉ **26** 52°52'T 9°23'I **B2**
Sráidbhaile, An PÉ **28** 53°01'T 7°08'I **B2**
Srath an Urláir PÉ **22** 54°48'T 7°47'I **B2**
Srath Bán, An TÉ **22** 54°49'T 7°27'I **B2**
SRÍ LANCA 58 G4
Srúlbh Brain r. TÉ **22** 55°15'T 6°53'I **C1**
Sruth na Maoile sd. PÉ/RA **20 E1/F1**
Sruthán, An TÉ **23** 54°12'T 6°24'I **C2**
ST. LUCIA 70 G4
Staighrí Dubha, Na slt. PÉ **21** 52°30'T 6°45'I **E4**
STÁIT AONTAITHE MHEIRICEÁ 70 B1/G3
STÁIT CHÓNAIDHME NA MICRINÉISE 64 C1

Stócólm An tSualainn **44** 59°21'T 18°05'O **F2**
SUALAINN, AN t 44 F1/F2
Suca, An t a. PÉ **25** 53°46'T 8°30'I **C2**
SÚDÁIN THEAS, AN t 52 D3
SÚDÁIN, AN t 52 D3
Suí an Róin PÉ **28** 52°59'T 7°55'I **B3**
Súileach a. PÉ **22** 54°55'T 7°53'I **B2**
Súl An Chóiré Theas **58** 37°32'T 127°00'O **J3**
Sunda Ó Thuaidh, An PÉ **24** 53°10'T 9°40'I **B2**
SURANAM 76 C1
Suva Fidsí **64** 18°08'D 178°25'O **D2**
Sydney An Astráil **64** 33°52'D 151°13'O **C3**

Tai-pei An Téaván **58** 25°03'T 121°30'O **J3**
TÁIDSÍCEASTÁIN, AN 58 F3
Taillinn An Eastóin **44** 59°22'T 24°48'O **G2**
Tairbeart PÉ **26** 52°32'T 9°23'I **B2**
Taiscumar Fheartraí PÉ **29** 53°04'T 6°12'I **C2**
Taiscumar Inis Cara PÉ **27** 51°53'T 8°50'I **C3**
Talamh an Éisc oil. Ceanada **71** 53°51'T 56°56'I **H2**
Tamhlacht PÉ **29** 53°17'T 6°21'I **C2**
Tamhnaigh Naomh TÉ **23** 54°28'T 5°50'I **D2**
TANSÁIN, AN 52 D4
Tashkent An Úisbéiceastáin **58** 41°16'T 69°13'O **F2**
Tasmáin, An oil. An Astráil **65** 42°00'D 143°00'O **C4**
Tbilisi An tSeoirsia **58** 41°43'T 44°48'O **E2**
Teach Munna PÉ **29** 52°19'T 6°39'I **C3**
TÉALAINN, AN 58 G4/H4
Teampall Mór, An PÉ **27** 52°48'T 7°50'I **D2**
Teara, An a. PÉ **27** 52°16'T 7°58'I **D2**
Tearmann Feichín PÉ **29** 53°46'T 6°16'I **C2**
TÉAVÁIN, AN 58 J3
Tegucigalpa Hondúras **70** 27°58'T 82°38'I **F4**
Tehran An Iaráin **58** 35°40'T 51°26'O **E3**
Thimphu An Bhútain **58** 27°32'T 89°43'O **G3**
Tierra del Fuego oil. An Airginín/An tSile **77** 54°00'D 67°30'I **B4**
Tigh na hÉille PÉ **29** 52°48'T 6°28'I **C3**
Tiobraid Árann co. PÉ **16 C4/D4**
Tiobraid Árann PÉ **27** 52°29'T 8°10'I **C2**
TÍOMÓR THOIR 58 J5
Tiorána An Albain **44** 41°20'T 19°49'O **F3**
Tír Eoghain co. TÉ **16 D2/E2**
Tobar an Choire PÉ **25** 54°03'T 8°43'I **C1**
Tobar Phádraig PÉ **27** 52°36'T 8°42'I **C2**
Tóchar, An PÉ **29** 53°04'T 6°13'I **C2**
TÓGA 52 C3
Tóiceo An tSeapáin **58** 35°40'T 139°45'O **J3**
Tóin re Gaoith TÉ **23** 54°22'T 6°25'I **C2**
TONGA 64 E2/E3
Toraigh oil. PÉ **20** 55°16'T 8°14'I **C1**
Toronto Ceanada **70** 43°42'T 79°46'I **G2**
Trá Lí PÉ **26** 52°16'T 9°42'I **B2**
Trá Mhór PÉ **27** 52°10'T 7°10'I **D2**
Tripilí An Líbia **52** 32°54'T 13°11'O **C2**
Trostán sl. TÉ **20** 55°03'T 6°09'I **E1**
Tuaim PÉ **25** 53°31'T 8°52'I **C2**
Tuaim Ui Mheára PÉ **27** 52°51'T 8°02'I **C2**
Tuilsce PÉ **25** 53°47'T 8°15'I **C2**
TÚINÉIS, AN 52 C2
Túinis An Túinéis **52** 36°50'T 10°13'O **C2**
TUIRC, AN 58 D3/E3
TUIRCMÉANASTÁIN, AN 58 E3/F3
Tulach an Iarainn PÉ **27** 52°05'T 8°01'I **C2**
Tulach Mhór PÉ **28** 53°16'T 7°30'I **B2**
Tulach, An An Clár PÉ **27** 52°52'T 8°45'I **C2**
Tulach, An Ceatharlach PÉ **29** 52°48'T 6°44'I **C3**
TÚVALÚ 64 D2/E2

Uachtar Ard PÉ **24** 53°26'T 9°19'I **B2**
Uaimh, An PÉ **29** 53°39'T 6°41'I **C2**
UCRÁIN, AN 44 G3/H2
UGANDA 52 D3
Uíbh Fhailí co. PÉ **16 D3**
UISBÉICEASTÁIN, AN 58 E2/F2
Ulan Bator An Mhongóil **58** 47°54'T 106°52'O **H2**
Úlla PÉ **27** 52°33'T 8°16'I **C2**
UNGÁIR, AN 44 F3/G3
URAGUA 76 C3

Vancouver Ceanada **70** 49°13'T 123°06'I **D2**
VANUATÚ 64 D2
Vársá An Pholainn **44** 52°15'T 21°00'O **G2**
VEINISÉALA 76 B1
Vientiane Laos **58** 17°59'T 102°38'O **H4**
Vilnias An Liotuáin **44** 54°40'T 25°19'O **G2**
Vín An Ostair **44** 48°13'T 16°22'O **F3**
VÍTNEAM 58 H3/H4

Washington D.C. SAM **70** 6°50'T 5°20'I **G3**
Wellington NS **64** 41°17'D 174°46'O **D4**
Windhoek An Namaib **52** 3°51'T 11°31'O **C5**
Wuhan An tSín **63** 30°35'T 114°19'O **E3**

Xi'an An tSín **63** 34°16'T 108°54'O **D3**

Yamoussoukro An Cósta Eabhair **52** 64°00'T 88°00'O **B3**
Yangon Maenmar **58** 16°47'T 96°10'O **G4**
Yaoundé Camarún **52** 3°51'T 11°31'O **C3**
Yenisey, An a. An Rúis **59** 64°00'T 88°00'O **G1**
Yukon, An a. MT **71** 65°00'T 155°00'I **C1**

ATLAS BUNSCOILE

Tar ar chamchuairt linn mórthimpeall na hÉireann agus mórthimpeall an domhain!

- Atlas cuimsitheach do dhaltaí Rang 3 ar aghaidh
- An t-eolas is déanaí maidir le tíortha an domhain
- Leagan amach soiléir tarraingteach
- Acmhainn spreagúil do pháistí atá ag foghlaim cén chaoi le léarscáileanna a léamh agus a úsáid

Eagarthóir Comhairleach: Máire Ní Ghallchobhair

978-1-85791-994-3

£13.50

An Gúm